

*Informacja o stanie bezpieczeństwa
sanitarnego miasta Bytomia za rok 2015*

Bytom 2016

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życie, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak i władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w mieście. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	4
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	4
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	7
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	7
Wnioski.....	8
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	9
1. Stan sanitarny szpitali.....	9
2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych.....	11
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	11
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	13
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek.....	14
Wnioski.....	14
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	15
III.	
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów.....	18
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	20
3. Piekarnie.....	20
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX.....	21
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	21
6. Akcje.....	22
7. Działalność interwencyjna.....	26
Wnioski.....	27
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli	28
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	28
2. Ocena jakości wody w basenach.....	29
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	29
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	31
1. Domy pomocy społecznej.....	32
2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	33

3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	33
4.	Dworce kolejowe i autobusowe.....	34
5.	Ustępy publiczne.....	34
6.	Noclegownie.....	35
7.	Apteki.....	35
8.	Baseny kąpielowe.....	35
9.	Obiekty sportowe.....	36
10.	Środki transportu.....	36
11.	Domy przedpogrzebowe.....	36
12.	Składowiska odpadów komunalnych.....	37
13.	Cmentarze.....	37
14.	Akcje i współpraca z innymi jednostkami.....	37
15.	Interwencje.....	38
	Wnioski.....	41
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych	42
1.	Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych.....	43
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	47
3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	49
4.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	49
5.	Interwencje.....	49
	Wnioski.....	50
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	51
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	51
2.	Nadzór nad środkami zastępczymi.....	56
3.	Choroby zawodowe.....	56
4.	Interwencje.....	57
	Wnioski.....	58
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	59
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	63
X.	Działalność laboratoryjna.....	77
XI.	Podsumowanie.....	79

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2015 roku na terenie Bytomia przeprowadzono łącznie 766 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych. Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych spadła w porównaniu do roku ubiegłego o 78.

Na podstawie analizy zachorowań na wybrane choroby zakaźne zaobserwowano, że liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby utrzymuje się na tym samym poziomie, co w roku poprzednim.

W 2015 roku zarejestrowano ogółem 41 zachorowań na wirusowe zapalenia wątroby. W ogólnej liczbie wirusowego zapalenia wątroby zarejestrowano 1 przypadek ostrego wzw typu B, 24 zachorowania na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzw typu B, 16 zachorowań na wzw typu C. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost w liczbie zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzw typu B o 7 przypadków, a spadek w liczbie wzw typu C o 8 przypadków. Nie zarejestrowano wirusowego zapalenia wątroby typu A.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2015 r. zarejestrowano 1 przypadek duru rzekomego B, 12 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką *Salmonella* – o 20 przypadków mniej niż w roku ubiegłym, natomiast nie zarejestrowano posocznicy i innych zakażeń pozajelitowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*. Zarejestrowano także 99 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (wzrost o 8 przypadków), 10 przypadków innych bakteryjnych zatruc pokarmowych (spadek o 58 przypadków), 194 przypadki biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (wzrost o 68 przypadków), 233 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych (spadek o 10 przypadków). Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W 2015 roku zarejestrowano 88 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 15 przypadków więcej niż w roku 2014. Utrzymująca się wysoka liczba tych zakażeń wynika z coraz powszechniej stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*.

W 2015 r. na terenie miasta Bytomia wystąpiło 13 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Porównując do roku ubiegłego ilość ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową spadła o 3 ogniska.

Wszystkie ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w oddziałach szpitalnych, narażone były łącznie 383 osoby, zachorowało 35 osób, W 1 przypadku nastąpił zgon pacjenta, którego przyczyną była choroba zasadnicza. We wszystkich ogniskach ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, z tego w 7 ogniskach zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*, w 6 ogniskach - przez rotawirusy.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano wzrost liczby zachorowań na następujące choroby :

- płońca – 108 zachorowań (wzrost o 29 przypadków),
- krztusiec – 24 zachorowania (wzrost o 18 przypadków),

natomiast spadek liczby zachorowań na choroby :

- ospa wietrzna - 539 zachorowań (spadek o 721 przypadków),
- różyczka – 14 zachorowań (spadek o 72 przypadki),
- świnka – 13 zachorowań (spadek o 6 przypadków).

Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

Liczba zachorowań na boreliozę spadła w porównaniu z rokiem poprzednim – o 2 przypadki, zarejestrowano 59 zachorowań.

Zanotowano wzrost liczby osób szczepionych przeciwko wściekliźnie narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta o 5 przypadków w porównaniu z rokiem ubiegłym, w 2015 roku przeciwko wściekliźnie po ekspozycji zaszczepiono 44 osoby.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 6 zachorowań na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (spadek o 1 przypadek), 2 zachorowania na inne wirusowe zapalenie mózgu (wzrost o 1 przypadek), 2 zachorowania na wirusowe zapalenie opon mózgowych (spadek o 1 przypadek), 1 zachorowanie na zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone (spadek o 1 przypadek) oraz 1 zachorowanie na zapalenie mózgu inne i nieokreślone.

Ponadto w 2015r. zarejestrowano 2 przypadki zapalenia opon mózgowych wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*, natomiast nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Neisseria meningitidis* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę obserwowana jest od 2009 roku tendencja spadkowa. W 2015 roku zarejestrowano 55 zachorowań na gruźlicę, to jest o 1 przypadek więcej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W roku 2015 zaobserwowano spadek liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na gripę, tj. z 5528 przypadków w roku 2014 do 4325 przypadków w roku 2015. Spadek liczby zarejestrowanych przypadków może być spowodowany zarówno faktycznym spadkiem liczby zachorowań, jak również pogorszeniem zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze w stosunku do lat poprzednich.

W 2015 roku zarejestrowano 2 przypadki grypy, potwierdzone badaniami wirusologicznymi.

W 2015r. prowadzony był nadzór epidemiologiczno- wirusologiczny nad gripą w Systemie Sentinel

w 2 wytypowanych podmiotach leczniczych. Prób do badań w kierunku grypy nie pobierano.

Liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej spadła w 2015 roku o 95 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepione zostały w 2015 roku 2934 osoby.

Od roku 2008 obserwuje się spadek zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową. W roku 2014 nie rejestrowano zachorowań, natomiast w 2015r. zarejestrowano 2 przypadki.

W przypadkach zachorowań przeprowadzono wnikliwe dochodzenie epidemiologiczne, osoby z kontaktu objęto nadzorem oraz skierowano do lekarza celem włączenia chemioprophylaktyki.

Niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej,

szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C oraz wprowadzeniem szczepień przeciwko meningokokom grupy B.

W roku ubiegłym na terenie Bytomia przeciwko meningokokom grupy C ogółem zaszczypanych zostało 89 osób, tj. o 4 osoby mniej niż w roku poprzednim.

Ponadto w 2015r. zarejestrowano 7 przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* – tak jak w roku poprzednim, natomiast nie rejestrowano przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*. Zarejestrowano także 9 przypadków róży, to jest o 3 przypadki mniej niż w roku ubiegłym.

W 2015 roku zarejestrowano również 9 przypadków lambliozy (o 4 więcej niż w roku 2014),

17 przypadków nowo wykrytego zakażenia HIV (o 13 więcej niż w roku 2014), 5 przypadków kiły (o 2 więcej niż w roku 2014), a także 1 przypadek choroby Creutzfeldta-Jakoba.

W 2015 roku w szpitalach na terenie miasta Bytomia wystąpiło 14 ognisk zakażeń szpitalnych, to jest o 1 więcej niż w roku ubiegłym. Łącznie ogniska objęły 37 osób – pacjentów, nie notowano zakażeń u personelu medycznego. W 1 przypadku nastąpił zgon pacjenta, którego przyczyną była choroba zasadnicza. W 13 przypadkach ognisk były to zakażenia szerzące się drogą pokarmową. We wszystkich ogniskach ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, z tego w 7 ogniskach zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*, w 6 ogniskach - przez rotawirusy.

Ponadto w oddziale szpitalnym wystąpiło ognisko zakażenia ran pooperacyjnych wywołane przez *Staphylococcus aureus* MSSA, w którym zakażeniu uległo 2 pacjentów.

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2015r. rozpatrzono 3 interwencje, które dotyczyły :

- zakażenia szpitalnego wywołanego przez *Clostridium difficile* oraz *Pseudomonas aeruginosa* pacjenta hospitalizowanego w Oddziale Chirurgii Naczyniowej i Ogólnej SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Nr 4 Bytomiu Al. Legionów 10. Kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego: brudne, zakurzone ściany w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla kobiet, dla personelu, w pomieszczeniach socjalnych, szatni dla personelu, korytarzu komunikacyjnym. Ponadto stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku pisemnego potwierdzenia zapoznania się pracowników oddziału z obowiązującymi procedurami. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję zarządzającą terminową. Decyzja została wykonana. Interwencję uznano jako zasadną, w analizowanym przypadku doszło do zakażenia szpitalnego.

- zakażenia dziecka rotawirusem oraz brakiem możliwości korzystania z pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pacjentów w Odcinku Dzieci Starszych II Oddziału Klinicznego Pediatrii Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15. Kontrola wykazała nieprawidłowości : pomieszczenia higieniczno-sanitarne dla pacjentów wyłączone z użytkowania z powodu awarii. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję administracyjną terminową, która została wykonana. Interwencję uznano jako zasadną, w analizowanym przypadku doszło do zakażenia szpitalnego.

- zakażenia dziecka rotawirusem w Odcinku Dzieci Starszych II Oddziału Klinicznego Pediatrii Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego oddziału. Interwencję uznano jako zasadną, w analizowanym przypadku doszło do zakażenia szpitalnego.

W 2015 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie miasta Bytomia pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 132 przypadki podejrzenia zatruc środkami zastępczymi.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2015 roku na terenie miasta Bytomia sprawowano nadzór nad 41 punktami szczepień. Skontrolowano 39 punktów szczepień, przeprowadzając 63 kontrole.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są przez poradnie imiennie do PSSE w Bytomiu. PPIS w Bytomiu wystosował 122 wezwania zobowiązujące rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień. Ponadto w 1 przypadku wystosowano do rodziców upomnienie w związku z niedopełnieniem obowiązku poddania dzieci szczepieniom ochronnym.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2015 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w analizowanym okresie zostały wykonane w stopniu dobrym. Nadal jednak obserwuje się nieznaczny spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ, a także coraz większą aktywnością ruchów antyszczepionkowych.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest podmiotom leczniczym celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski:

1. Podsumowując prowadzony w 2015 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, wywołanych przez *Clostridium difficile*. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. W roku 2015 uruchomiono procedurę wszczęcia postępowania egzekucyjnego w stosunku do rodziców, którzy nie realizują obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2015 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie Bytomia:

- Szpital Specjalistyczny Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15,
- SP ZOZ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 4 w Bytomiu, Al. Legionów 10,
- Szpital i Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego w Bytomiu, ul. Wrocławska 4,
- Katolicki Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei” w Bytomiu, ul. Konstytucji 9.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane.

W nadzorowanych szpitalach łącznie przeprowadzono 55 kontroli.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 6 decyzji administracyjnych terminowych.

Decyzje dotyczyły najczęściej poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektów, tj. malowania pomieszczeń, wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej, wyposażenia punktów wodnych na salach chorych w pojemniki na zużyte ręczniki jednorazowego użytku, odnowienia zniszczonych mebli i sprzętu stanowiącego wyposażenie oddziałów (szafki przyłóżkowe, przewijaki dla niemowląt, fotele dla rodziców), odnowienia futryn i drzwi w salach chorych, wymiany kabiny prysznicowej.

Nie nałożono mandatów karnych.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 4 decyzje zmieniające termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanych decyzjach.

Pranie białizny szpitalnej odbywa się w przypadku 1 szpitala – Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu – w pralni należącej do szpitala, natomiast w pozostałych 3 szpitalach w pralniach zewnętrznych na podstawie zawartej umowy.

W oddziałach szpitalnych brudna białizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej białizny.

Czysta białizna przechowywana jest w magazynach czystej białizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach. W skontrolowanych szpitalach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z białizną szpitalną.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z uprawnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre przedmioty składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W 1 szpitalu stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami - brak pojemników na zużyte ręcznik jednorazowego użytku w salach chorych w Oddziale Onkologii Klinicznej. Wydano decyzję zarządzającą terminową, która została wykonana.

W 2 szpitalach sterylizacja narzędzi odbywa się w sterylizatorniach centralnych zlokalizowanych w obiekcie, a w 1 szpitalu w sterylizatorni zewnętrznej na podstawie

zawartej umowy, natomiast w 1 szpitalu – Katolicki Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei” nie używa się narzędzi i sprzętu wielorazowego użytku.

Szpitaly posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarno – higieniczny większości szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach, przeprowadzane są prace modernizacyjne w celu poprawy warunków leczenia pacjentów i pracy personelu.

Ponadto przeprowadzono kontrole tematyczne szpitali pod kątem oceny spełnienia wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia celem wydania opinii sanitarnych. Wydano 6 decyzji, w tym 3 o spełnieniu wymagań i 3 o braku spełnienia wymagań. Ponadto wydano 2 opinie sanitarne o spełnieniu wymagań. Szpitale posiadają programy zaopiniowane programy dostosowania, które są stopniowo realizowane.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych, które nie wykazały nieprawidłowości.

Ponadto w 2 szpitalach przeprowadzono kontrole tematyczne dotyczące oceny bieżącego stanu sanitarno-higienicznego Oddziałów Dermatologii. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 2015r. w szpitalach na terenie Bytomia wystąpiło 14 ognisk zakażeń szpitalnych, w tym w Szpitalu Specjalistycznym Nr 2 w Bytomiu - 12 ognisk, w SP ZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 4 - 2 ogniska.

W 2015 roku rozpatrzone 6 interwencji dotyczących :

- zakażenia szpitalnego wywołanego przez *Clostridium difficile* oraz *Pseudomonas aeruginosa* pacjenta hospitalizowanego w Oddziale Chirurgii Naczyniowej i Ogólnej SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Nr 4 Bytomiu Al. Legionów 10. Kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego: brudne, zakurzone ściany w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla kobiet, dla personelu, w pomieszczeniach socjalnych, szatni dla personelu, korytarzu komunikacyjnym. Ponadto stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku pisemnego potwierdzenia zapoznania się pracowników oddziału z obowiązującymi procedurami. Wydano decyzję zarządzającą terminową, która została wykonana.

- zakażenia dziecka rotawirusem oraz brakiem możliwości korzystania z pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pacjentów w Odcinku Dzieci Starszych II Oddziału Klinicznego Pediatrii Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15. Kontrola wykazała nieprawidłowości: pomieszczenia higieniczno-sanitarne dla pacjentów wyłączone z użytkowania z powodu awarii. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję administracyjną terminową, która została wykonana.

- braku ciepłej wody w Odcinku Biegunkowym Oddziału Klinicznego Pediatrii Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15. Brak ciepłej wody spowodowany był awarią pionu wodnego. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno- higienicznego, awaria została usunięta.

- zakażenia dziecka rotawirusem w Odcinku Dzieci Starszych II Oddziału Klinicznego Pediatrii Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego.

- braku papieru toaletowego i ręczników jednorazowego użytku w toalecie dla pacjentów przy poradniach specjalistycznych w SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Nr 4 w Bytomiu Al. Legionów 10. Wydano telefoniczne zalecenia uzupełnienia środków higienicznych w toalecie dla pacjentów. Przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która potwierdziła wykonanie zalecenia.

- złego stanu sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pacjentów, braku środków higienicznych w toaletach oraz braku zasłon przy kabinach prysznicowych w Oddziale Wewnętrznym SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Nr 4 w Bytomiu Al. Legionów 10. Kontrola wykazała nieprawidłowości : w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla mężczyzn brak zasłon przy kabinach prysznicowych, zagrzybione fugi przy brodzikach, zakurzony sufit i ściany oraz odpadające płyty farby na suficie i ścianach, w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla kobiet brudne, zakurzone ściany i sufit, w salach chorych brudne i zakurzone sufity i ściany, zniszczone, zużyte wykładziny podłogowe, obite drzwi i futryny, ubytki tynku na ścianie w korytarzu komunikacyjnym. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję administracyjną terminową, która została wykonana.

2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych

W ewidencji PSSE w Bytomiu znajdują się 2 zakłady opiekuńczo - lecznicze. Obiekty nie były kontrolowane w 2015 roku.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajduje się 71 podmiotów, w skład których wchodzi 125 obiektów. Ponadto nadzorem objętych jest 31 filii ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie Bytomia, w 2015 r. przeprowadzono 81 kontroli w 66 obiektach.

Ponadto w 2015r. Sekcja Higieny Komunalnej prowadziła nadzór nad podmiotami leczniczymi w zakresie postępowania z odpadami medycznymi. Skontrolowano 61 obiektów, w których przeprowadzono 62 kontrole.

W 7 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Nieprawidłowości dotyczyły : zniszczonej wykładziny podłogowej, braku dokumentacji potwierdzającej przeprowadzanie kontroli procesów sterylizacji, braku procedury postępowania z odpadami medycznymi, przeterminowanych, nieopisanych, nieprawidłowo przechowywanych pakietów z narzędziami po sterylizacji, braku oznakowania pojemników

do gromadzenia odpadów medycznych zakaźnych, braku pojemników na mydło w płynie oraz zasobników na ręczniki jednorazowego użytku przy punktach wodnych w gabinecie lekarskim, nieprawidłowego przechowywania odpadów medycznych zakaźnych, przeterminowanego sprzętu jednorazowego użytku, brudnych, zakurzonych ścian i sufitów w gabinetach lekarskich, pracowniach, pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych.

Wydano 1 decyzję zarządzającą, nałożono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 750 zł, w 5 przypadkach wydano zalecenia doraźne, natomiast w jednym przypadku postępowanie administracyjne zostało umorzone.

Jako zły pod względem sanitarno- technicznym oceniono 1 obiekt, w którym wydana decyzja nie została wykonana przed upływem okresu sprawozdawczego.

Negatywnie oceniony obiekt to:

1. NZOZ CEN-MED Specjalistyczny Ośrodek Badań i Porad Lekarskich ul. Chorzowska 12 D, 41-902 Bytom – wydana decyzja dotyczyła: uzupełnienia ubytków w tynku w ścianach, odmalowania ścian i sufitów w korytarzu komunikacyjnym oraz w pracowni audiometrycznej.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa w zależności od rodzaju skażenia po użyciu traktowana jest jako odpad komunalny lub medyczny - pakowana w worki foliowe odpowiedniego koloru i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Odpady medyczne segregowane są w miejscu wytwarzania i gromadzone do zamykanych i oznakowanych pojemników. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach składowane są w pojemnikach twardej, odpornej na przekłucie opisanych datą otwarcia i kodem odpadu. Do czasu odbioru i transportu do utylizacji przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w urządzeniu chłodniczym przeznaczonym na ten cel. Prowadzona jest dokumentacja potwierdzająca odbiór odpadów medycznych do utylizacji.

Odpady medyczne zakaźne za wyjątkiem odpadów o ostrych końcach i krawędziach gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi koloru czerwonego. W okresie sprawozdawczym nieprawidłowości dot. postępowania z odpadami medycznymi stwierdzono w 2 obiektach. Nieprawidłowości dotyczyły : braku procedury postępowania z odpadami medycznymi, braku oznakowania pojemników do gromadzenia odpadów. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

W 2015 roku zarejestrowano 1 interwencję dotyczącą :

- Przychodnia PROMEDICI Bytom ul. Kwietniewskiego 5 dot. złego stanu sanitarno – higienicznego oraz obecności zwierząt w podczas udzielania świadczeń zdrowotnych. Kontrola wykazała nieprawidłowości: przeterminowane pakiety z narzędziami po sterylizacji,

brak wyposażenia punktu wodnego w gabinecie lekarskim w dozowniki na mydło w płynie, preparat do dezynfekcji rąk oraz zasobnika na ręczniki jednorazowego użytku, brak

oznakowania pojemników do gromadzenia odpadów o ostrych końcach i krawędziach. Nałożono mandat karny w wysokości 200 zł oraz wydano zalecenia doraźne. Przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która wykazała usunięcie nieprawidłowości.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 225 obiektów.

W 2015r. skontrolowano 64 obiekty, przeprowadzając łącznie 67 kontroli, w tym 52 kontrole sanitarne, 2 kontrole sprawdzające, 13 kontroli na wniosek strony w związku z wydaniem opinii.

Nieprawidłowości stwierdzono w 3 obiektach.

Wydano 1 decyzję zarządzającą, nałożono 2 mandaty karne na kwotę 250 zł, wydano zalecenia doraźne w 2 obiektach.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły złego stanu sanitarnego pomieszczeń gabinetu, poczekalni, pomieszczenia socjalnego, pomieszczenia do przechowywania odpadów medycznych, przechowywania odpadów medycznych, przechowywania i użytkowania narzędzi po sterylizacji.

Jako złą oceniono 1 praktykę :

- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Bytom ul. Zamenhoffa 6/6. Kontrola wykazała nieprawidłowości dotyczące brudnych, zakurzonych ścian w pomieszczeniach praktyki, wydano decyzję dot. odmalowania pomieszczeń praktyki lekarskiej. Decyzja w trakcie realizacji.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w przypadku zanieczyszczenia materiałem biologicznym jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Odpady medyczne pozostałe gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta.

Nieprawidłowości dotyczące postępowania z odpadami medycznymi stwierdzono w 1 gabinecie, nałożono mandat karny w wysokości 150 zł i wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. W 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z narzędziami

wielorazowego użytku po sterylizacji, co było powodem wydania zaleceń doraźnych i nałożenia mandatu karnego. Nieprawidłowości zostały usunięte.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajdują się 4 praktyki pielęgniarek.

2 praktyki zlokalizowane są na terenie szkół i świadczone są w nich usługi na rzecz uczniów szkoły,

1 praktyka zlokalizowana jest w obrębie podmiotu leczniczego.

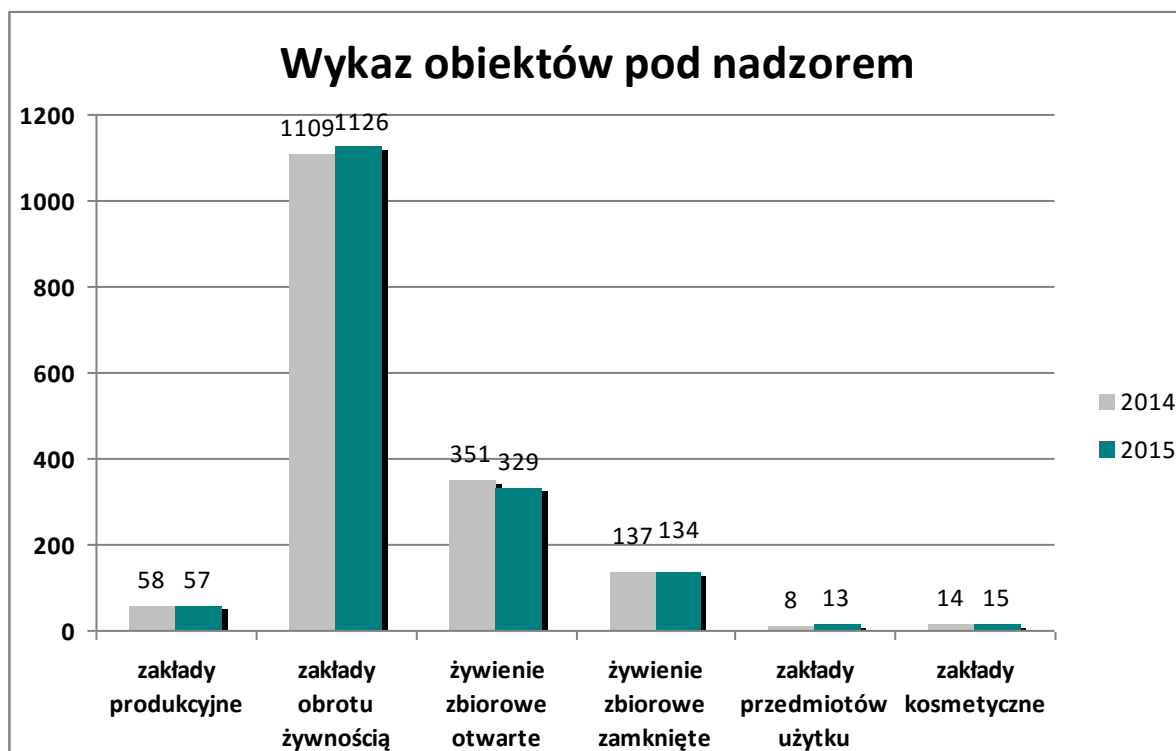
W 2015r. nie przeprowadzono kontroli praktyk zawodowych pielęgniarek.

Wnioski:

1. Stan sanitarny szpitali z roku na rok ulega poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach. Utrzymanie we właściwym stanie infrastruktury szpitali wymaga ze strony zarządzających obiektami właściwego zaplanowania niezbędnych prac remontowych i bieżącej ich realizacji.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno- higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi, a także stanu sanitarno- technicznego.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2015 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie miasta Bytomia, skontrolowali **1104** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi **66 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Najliczniejszą grupę obiektów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W tej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w Bytomiu można stwierdzić, że w 2015 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do 2014 roku.

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2015 liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była mniejsza o **15,7 %** niż w roku 2014.

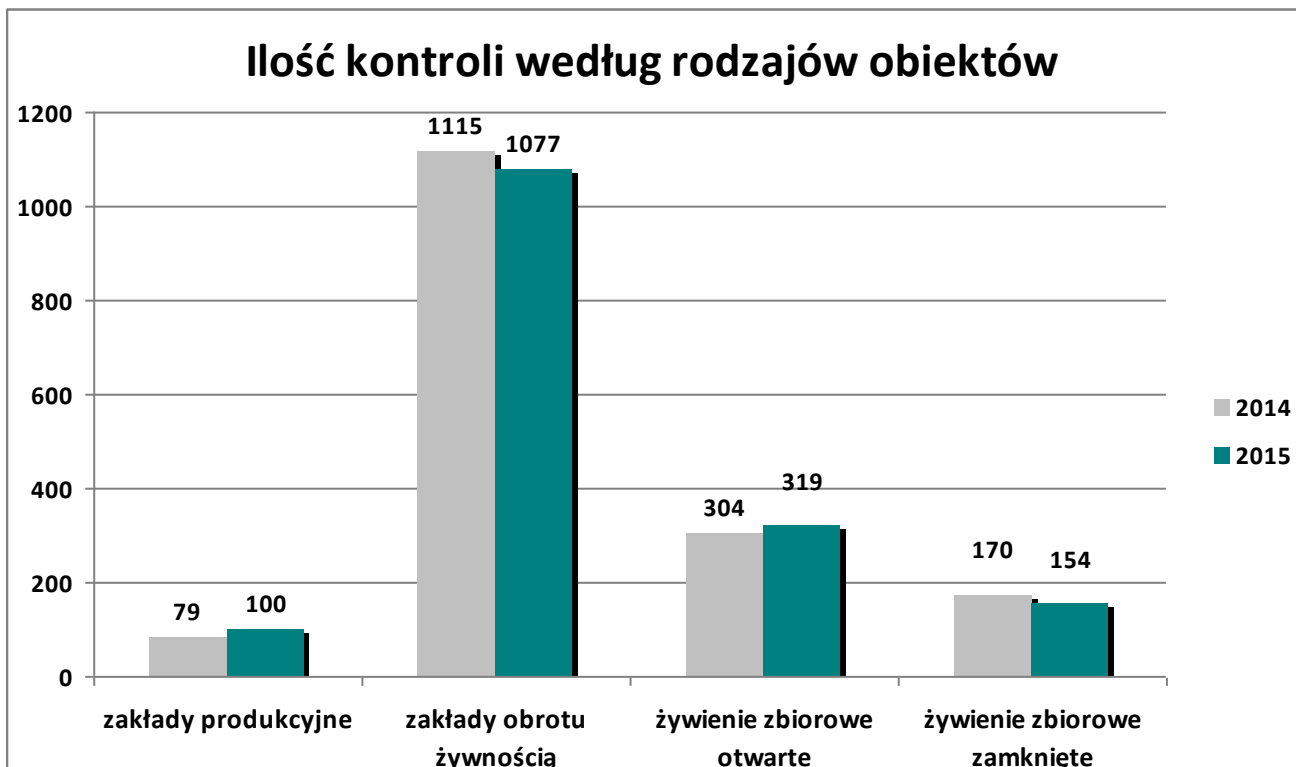
Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2014 do 2015.

Rodzaj obiektu	Bytom			
	2014		2015	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	51	49	40	39
Obrót	701	609	601	499
Żywnieie otwarte	222	166	180	142
Żywnieie zamknięte	126	117	104	98
RAZEM	1100	941	925	778

W roku 2015 wykonano **788** kontroli z **936** zakładów zaplanowanych do kontroli (w tym **1** kontrola w wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, **5** kontroli w miejscu obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz przeprowadzono **5** kontroli planowane w zakładach obrotu kosmetykami). W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **84,2** %.

Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli do kontroli zaplanowanych, spowodowane było likwidacją zakładów lub zawieszeniem działalności albo z zamknięciem obiektów przez właścicieli bez poinformowania PPIS w Bytomiu.

Na terenie miasta Bytomia w 2015 roku przeprowadzono **1661** kontroli. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz kosmetykach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wnioski strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności. Porównując dane z rokiem 2014 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2015 r. nieznacznie się zmniejszyła.

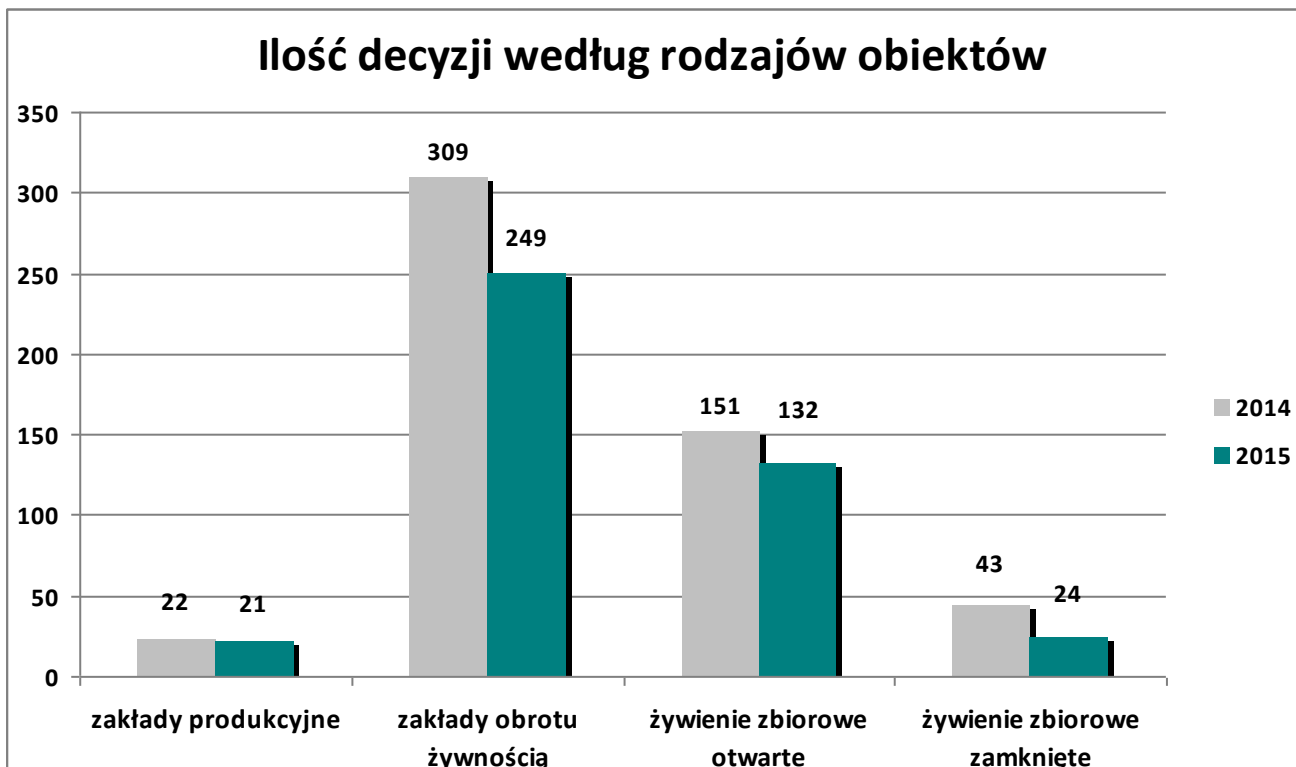

Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **1077** (o 3,41 % mniej niż w 2014 roku). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **26,6 %** więcej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zwiększyła się o **4,9 %** w stosunku do roku ubiegłego. Natomiast w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego liczba kontroli zmniejszyła się o **9,4%** w stosunku do roku 2014. Ponadto w roku 2015 przeprowadzono **1** kontrolę w wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, **2** kontrole w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **9** kontroli w zakładach obrotu kosmetykami.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2014 i 2015.

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzorowanych		Ilość obiektów skontrolowanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Bytom	1677	1674	1211	1104	1680	1661	527	426	3-800	3-990	80-12850	69-11900

W roku 2015 na terenie miasta Bytomia wydano ogółem **426** decyzji administracyjnych, tj. o **19,2 %** decyzji mniej niż w 2014 roku.

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2015 liczba wydanych decyzji zmniejszyła się w przypadku wszystkich typów zakładów.

Wśród zakładów obrotu żywnością ilość decyzji administracyjnych zmniejszyła się o **19,4 %** w stosunku do 2014 roku, wśród zakładów żywienia zbiorowego – otwartego o **12,6%**, natomiast w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – zamkniętego o **44,2%**.

Harmonogram kontroli zakładów branży spożywczej na rok 2015 opracowano na podstawie wytycznych przesłanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Warszawie i WSSE – Katowice oraz w oparciu o analizę kontroli z lat ubiegłych i szacowanego ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu. Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, a także realizowanie poleceń GIS i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny zakładów

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji zarządzających w latach 2014 i 2015.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2014 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2015 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji represyjnych	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji represyjnych	% obiektów złych
Bytom	1211	105	8,7	1104	72	6,5

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji zarządzających we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny uległ poprawie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, zakurzone powierzchnie ścian, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki, zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia),
- brak bieżącej ciepłej wody,
- niewystarczająca ilość punktów wodnych (m.in. brak punktów wodnych przeznaczonych do mycia sprzętu i wyposażenia mającego kontakt z żywnością),
- brak prawidłowego oświetlenia w pomieszczeniach magazynowych i produkcyjnych (niezabezpieczone przed rozpryskiem szkła).

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2014 i 2015.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2014 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2015 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
Bytom	1211	80 - 12850	6,61	1104	69 - 11900	6,25

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości,
- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż wg zaleceń producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,

- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak lub nieaktualne zaświadczenia do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie technicznym zmniejszyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o **11** (tj. o **13,75%**) mniej mandatów karnych za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych.

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2015 do badań laboratoryjnych na terenie miasta Bytomia pobrano **262** próbki, tj. o **10%** mniej próbek niż w roku 2014, w którym pobrano **291** próbek.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano **109** próbek,
- pod względem organoleptycznym przebadano **18** próbek,
- pod względem fizykochemicznym przebadano **95** próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano **108** próbek,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **40** próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo **6** próbek, tj. **2,3%** w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi mniejszy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległo **38** próbek, tj. **13 %**.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła **5**, natomiast pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych nieprawidłową ocenę uzyskała **1** próbka.

Najczęstszymi przyczynami kwestionowania środków spożywczych były:

- zanieczyszczenia biologiczne: zanieczyszczenia szkodnikami zbożowo – mącznymi;
- pod względem mikrobiologicznym: obecność bakterii z grupy *Enterobacteriaceae*, które stwierdzono w lodach.

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2015 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny

w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie miasta Bytomia zewidencjonowanych jest **28** piekarni, z których skontrolowano **27**. W trakcie kontroli w **9** zakładach pobrano ogółem **20** próbek, w tym **14** próbek sanitarnych – wytrzepki z koszyków oraz zmiotek, z czego **1** próba została zdyskwalifikowana (wytrzepki z koszyków) w zakresie zanieczyszczeń biologicznych.

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych wydano **1** decyzję administracyjną – zarządzającą w zakresie przeprowadzenia skutecznej dezynsekcji wszystkich pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych zakładu oraz zapewnienie prawidłowego stanu sanitarno – higienicznego wyposażenia zakładu używanego do wypieku wyrobów piekarniczych – koszyczków poprzez ich skuteczną dezynsekcję.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2015 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie miasta Bytomia przeprowadzono **29** kontroli głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami

W roku sprawozdawczym w rejestrze PPIS w Bytomiu na terenie miasta Bytomia znajdowały się **2** wytwórnie oraz **11** miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano **1** miejsce produkcji oraz **11** miejsc obrotu. Ogółem przeprowadzono **15** kontroli sanitarnych w w/w obiektach.

Ponadto w ramach akcji prowadzonej wraz z pracownikami sekcji HP, pracownicy sekcji HŻŻiPU przeprowadzili **1** kontrolę w obiekcie obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, prowadzonego przez osobę narodowości chińskiej / wietnamskiej. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości tj. wprowadzanie do obrotu materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością nieoznakowanych bądź oznakowanych nieprawidłowo oraz prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS. W związku z powyższym nałożono **1** mandat karny na kwotę **400 zł**.

W roku 2015 przeprowadzono **8** kontroli sanitarnych oraz skontrolowano **7** obiektów obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W ewidencji znajdowało się **15** obiektów obrotu kosmetykami.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególny asortyment jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach, jaka również nie stwierdzono kosmetyków niewłaściwie oznakowanych. W obiektach opracowano dokumentację Dobrej Praktyki Higienicznej przystosowaną do prowadzonej działalności.

Ponadto pracownicy sekcji HŻŻiPU poza prowadzeniem nadzoru nad zakładami obrotu kosmetykami znajdującymi się na terenie podległym nadzorowi PPIS w Bytomiu, na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano **7** próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz **4** próbki kosmetyków.

6. Akcje

W 2015 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2015 roku pracownicy sekcji HŻŻiPU wspólnie z sekcją OZ przeprowadzili 4 szkolenia

w związku z trwającą akcją „Żywienie na wagę zdrowia” oraz z wejściem w życie nowego Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Łącznie przeszkolonych zostało 127 przedstawicieli z 99 placówek systemu oświaty znajdujących się na terenie miasta Bytom.

W 2015 roku na terenie miasta Bytomia przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	5	5	5	0	0	0	0	0	0	-
2.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	3	3	3	0	0	0	0	0	0	-
3.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	10	10	10	0	0	0	0	0	0	-
4.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	12	12	12	0	0	0	0	0	0	-
5.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	13	0	0	0	0	0	0	0	-	-
6.	Nadzór nad jakością produktów bezglutenowych dostępnych w obrocie	NS.HŻŻ	324	12	12	0	0	0	0	0	0	-
7.	Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	NS.HŻŻ	1	1	1 (1obiekt)	0	0	0	0	0	0	-

8.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedającymi lody porcjowane	NS.HŻŻ	45	6	6	1	0	0	0	0	1 zalecenia pokontrolne	Pobrano 30 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. W 5 z nich stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych
9.	Ocena stanu sanitarno – higienicznego wózków i koszyków używanych w sklepach spożywczych	NS.HŻŻ	102	15	15	0	0	0	0	0	0	-
10.	Akcja „Etykieta informacją dla konsumenta”	NS.HŻŻ	70	44	50	0	0	0	0	0	7 zaleceń doraźnych	W ramach przeprowadzonych kontroli nałożono 3 mandaty na kwotę 700 zł w związku z stwierdzonymi nieprawidłowościami stanu sanitarno-higienicznym i oraz wydano 2 decyzje administracyjne na poprawę stanu technicznego

11.	Nadzór nad jakością olejów jadalnych wprowadzanych do obrotu	NS.HŻŻ	298	19	19	0	0	0	0	0	0	-	
12.	Ocena oznakowania i kontrola w zakresie prowadzenia działań reklamowych preparatów do początkowego żywienia niemowląt	NS.HŻŻ	217	18	18	0	0	0	0	0	0	-	
13.	Kontrole w związku z ostrzeżeniem GIS dotyczącym ujawnienia metanolu w butelkach alkoholu o nazwie ABSINTH	NS.HŻŻ	392	0	0	0	0	0	0	0	0	-	
14.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	51	5	5	0	0	0	0	0	0	W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano 8 pomiarów tłuszczu	
RAZEM			-	1543	150	156	1	0	0	0	0	8 zaleceń doraźnych	-

7. Działalność interwencyjna za 2015 rok

Sekcja: NS.HŻŻ (POWIAT BYTOM)

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem **78**, w tym anonimowych **31**.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem **72**, w tym anonimowych **30**; zasadnych **14** w tym anonimowych zasadnych **8**.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem **2**, w tym anonimowych **1**.

L.p	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych /niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zły stan sanitarno – higieniczny	35	34	40	3/11	11/1750	8/25	1		PSSE Dąbrowa Górnicza
2.	Zła jakość zdrowotna żywności	42	38	37	2/5	5/900	6/33			
3.	Inne (nie podlegające IS)	1						1		Urząd Miasta Bytom
SUMA		78	72	77	5/16	16/2650	14/58	2		

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie bytomskim podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2015 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zwiększyła się o **2,9 %** w porównaniu do roku 2014, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **70** interwencji.

Wnioski:

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji zarządzających w roku 2015 zmniejszyła się w stosunku do roku 2014.
3. W roku sprawozdawczym nałożono mniejszą ilość mandatów za bieżący stan czystości i porządku w zakładach w porównaniu do roku ubiegłego.
4. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP. Również w mniejszym stopniu wśród kontrolowanych zakładów stwierdza się brak utrzymania i prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2014 jak i 2015 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2015 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się mniejszą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2014 roku. Główną przyczyną kwestionowania próbek w 2015 roku były, podobnie jak w poprzednim roku sprawozdawczym zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 172,3 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/iłość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 17971 (SUW Bibiela; SUW Miedary; SUW Zawada; SUW Kozłowa Góra ; zbiorniki Mikołów- woda z ujęć powierzchniowych SUW Goczałkowice ,Czaniec, Dzieńkowice);dystrybutor: Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.)*

Miasto Bytom korzysta z wody dostarczanej z sieci magistralnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach, pochodzącej z ujęć wód głębinowych zasilających Stacje Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim, „Miedary” w Tarnowskich Górach i „Zawada” w Karchowicach, gm. Zbrosławice oraz z ujęć powierzchniowych: Stacja Uzdatniania Wody „Kozłowa Góra” w Wymysłowie i Dzieńkowice, Czaniec i Goczałkowice - zbiorniki Mikołów (dzielnice Szombierki i Bobrek). Pierścieniowy układ sieci wodociągowej daje możliwość mieszania wody z różnych źródeł oraz zmiany kierunku zasilania.

Jakość wody wodociągowej na terenie miasta kontrolowana była systematycznie w wyznaczonych punktach, zlokalizowanych w poszczególnych dzielnicach miasta.

Łącznie w 2015r na terenie miasta, w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody (w 13 punktach kontrolnych) oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **117** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym- **117**, pod względem bakteriologicznym -**109**. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo, chlor) stwierdzono w **12** próbkach wody a niepotwierdzone przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznego w **1** próbce (bakterie grupy coli). Stwierdzone okresowo przekroczenia nie stanowiły potencjalnego zagrożenia dla zdrowia.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Bytomia wynosiła **231**. Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. i Górnośląskiego

Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Bytomia oceniono jako przydatną do spożycia.

Wydano **3** decyzje zezwalające na zastosowanie materiałów do przesyłania wody do spożycia.

Zarejestrowano **4** interwencje w tym **1** była zasadna, **3** sprawa bez dalszego biegu, (przekazano do wyjaśnienia przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.)

Przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne w ramach której dokonano pomiaru stężenia chloru wolnego w wodzie przeznaczonej do spożycia, dostarczanej odbiorcom na terenie miasta Bytomia w rejonie ulic Arki Bożka i Chorzowskiej. Dokonany pomiar wykazał przekroczenie dopuszczalnej zawartości chloru co potwierdziło zasadność złożonego wniosku o podjęcie interwencji. W związku z powyższym wystąpiono do dystrybutora wody tj. Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. o podjęcie działań naprawczych. Po ich zakończeniu ponownie dokonano pomiaru zawartości chloru, który nie wykazał już przekroczenia dopuszczalnego stężenia tego parametru.

W 2015r eksploatator sieci rozdzielczej – Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. zgłosił **264** awarie sieci wodociągowej.

2. Ocena jakości wody w basenach

W 2015 r. na terenie miasta eksploatowanych było 5 basenów kąpielowych krytych (1 przedszkolny, 2 szkolne, 2 rekreacyjne) oraz 1 sezonowy.

Nieczynny przez cały 2015 rok był 1 obiekt, tj. Gimnazjum Bytom, ul. A. Krajowej.

Na podstawie przeprowadzonych badań (77 próbek wody) jakość wody w 4 basenach krytych i 1 sezonowym oceniono jako dobrą a w 1 krytym (wanna jacuzzi w Europejskim Centrum Wodniackim Bytom, ul. Chorzowska 28 a) jako niepewną.

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego i zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej

Skontrolowano jakość ciepłej wody w **19** obiektach, w tym: szpitale-**3**; domy dziecka-**1**; domy pomocy społecznej-**1**; domy zakonne-**2**; hotel-**2**; inne świadczące usługi hotelarskie-**7**; internaty-**1**;zakład opiekuńczo-leczniczy (podmiot leczniczy)-**1**; noclegownia-**1**.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w **6** obiektach, w tym:

- inne świadczące usługi hotelarskie-1
  - Motel Morena, Bytom, ul. Żołnierska 121
- szpitale-3
  - Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4, Bytom, al. Legionów 10
  - Szpital Specjalistyczny nr 2, Bytom, ul. Stefana Batorego 15
  - Szpital Specjalistyczny nr 1 w Bytomiu Oddział Obserwacyjno - Zakaźny i Hepatologii Zakaźnej,
Bytom, al. Legionów 49

- hotel-1
  - Hotel "Bristol", Bytom, ul. Dworcowa 16
- dom zakonny-1
  - Zgromadzenie Zakonne Sióstr Służebniczek Najświętszej Marii Panny Niepokalanie Poczętej, Bytom, ul. Popiełuszki 6

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody.

Wydano 7 decyzji, w tym 4 z terminem natychmiastowej wykonalności (Hotel "Bristol", Bytom, ul. Dworcowa 16; Motel Morena, Bytom, ul. Żołnierska 121; Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4, Bytom, al. Legionów 10; Zgromadzenie Zakonne Sióstr Służebniczek Najświętszej Marii Panny Niepokalanie Poczętej, Bytom, ul. Popiełuszki 6).

Do końca 2015r, przeprowadzone przez właścicieli obiektów działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody w 4 obiektach (Motel Morena, Bytom, ul. Żołnierska 121; Zgromadzenie Zakonne Sióstr Służebniczek Najświętszej Marii Panny Niepokalanie Poczętej, Bytom, ul. Popiełuszki 6; Szpital Specjalistyczny nr 2, Bytom, ul. Stefana Batorego 15 Szpital Specjalistyczny nr 1 w Bytomiu Al. Legionów 49).

Ogółem w 2015 r. na obecność bakterii legionella pobrano 122 próbki wody, w tym zakwestionowano – 37.

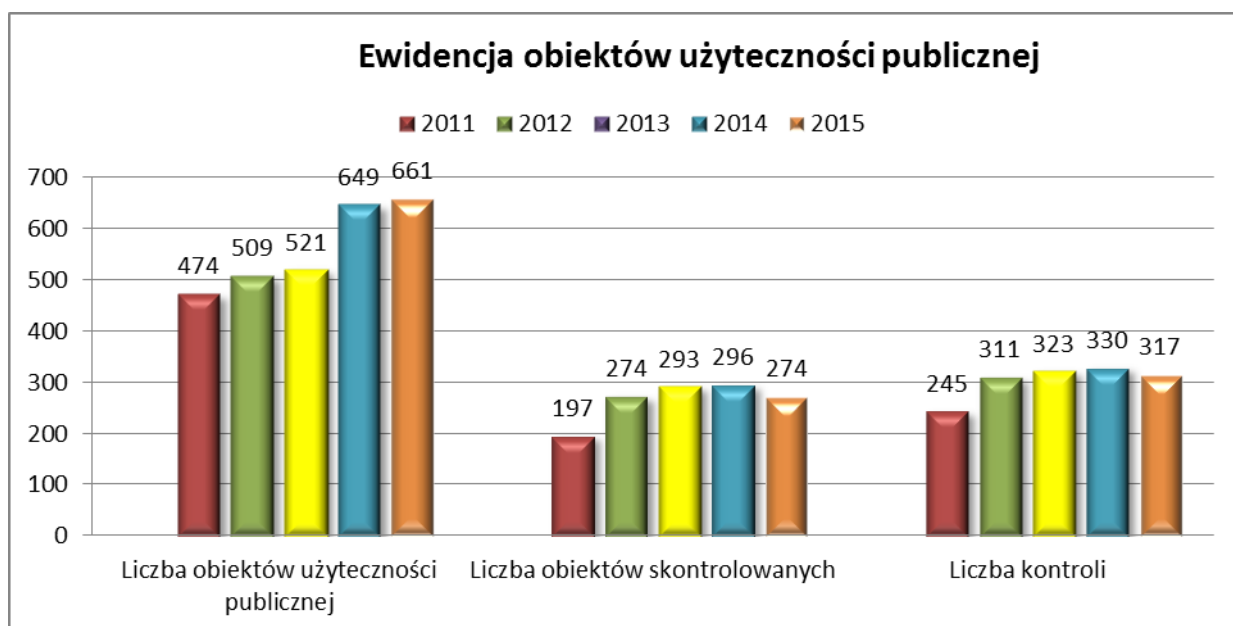
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 274 obiektach użyteczności publicznej, spośród 661 ujętych w ewidencji, co stanowi 41,5 %. Kontrole objęły między innymi:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 110 obiektów, spośród 216 ujętych w ewidencji, co stanowi 51 %,
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 15 obiektów spośród 19 zewidencjonowanych, co stanowi 79 %,
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 15 spośród 15 zewidencjonowanych, co daje 100%,
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 6 spośród 7 zewidencjonowanych, co stanowi 85,7 %,
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 2 domy spośród 11 zewidencjonowanych, co stanowi 18 %,
- noclegownie – skontrolowano 1 zewidencjonowany obiekt, tzn. 100%,
- dworce autobusowe, kolejowe, przystanki – skontrolowano 6 z 7 zewidencjonowanych, co stanowi 85,7%,
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 6, spośród 24 zewidencjonowanych, tj. 25%,
- zakłady karne – skontrolowano 1 zewidencjonowany zakład, czyli 100%,
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, pralnie, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, sklepy zielarsko medyczne, pracownie protetyczne, wysypiska, transport publiczny, ферmy, prosektorium, tereny rekreacyjne) – skontrolowano 112 obiektów spośród 360 zewidencjonowanych, co stanowi 31 %.

Bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczy licznych i różnorodnych obiektów, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii. W 2015r. przeprowadzono łącznie 317 kontroli sanitarnych.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, prosektoria, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszt śledczy, apteki, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi i inne, kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej.

1. Domy pomocy społecznej

W ewidencji są 4 domy pomocy społecznej, 6 innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz 1 placówka zapewniająca opiekę całodobową. Skontrolowano 2 obiekty, w których przeprowadzono 2 kontrole.

W wyniku przeprowadzonych kontroli 1 obiekt oceniono jako zły: Dom Pomocy Społecznej Wędrowiec, Bytom, ul. Frenzla 204 - w obrocie prawnym jest decyzja PPIS z 2014r., której zarządzenia dot. uzupełnienia tynków i odnowienia ścian były prolongowane decyzją z 2015r. do dnia 31.12.2015r.

Drugi skontrolowany obiekt oceniono jako dobry. Obydwa skontrolowane domy pomocy społecznej posiadają pomieszczenia dostosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych i z chorobami wieku starczego oraz posiadają wyposażenie ułatwiające sprawne korzystanie z urządzeń obiektu.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

W ewidencji PPIS na terenie Bytomia funkcjonuje ogółem 19 obiektów, w tym 2 hotele i 17 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie.

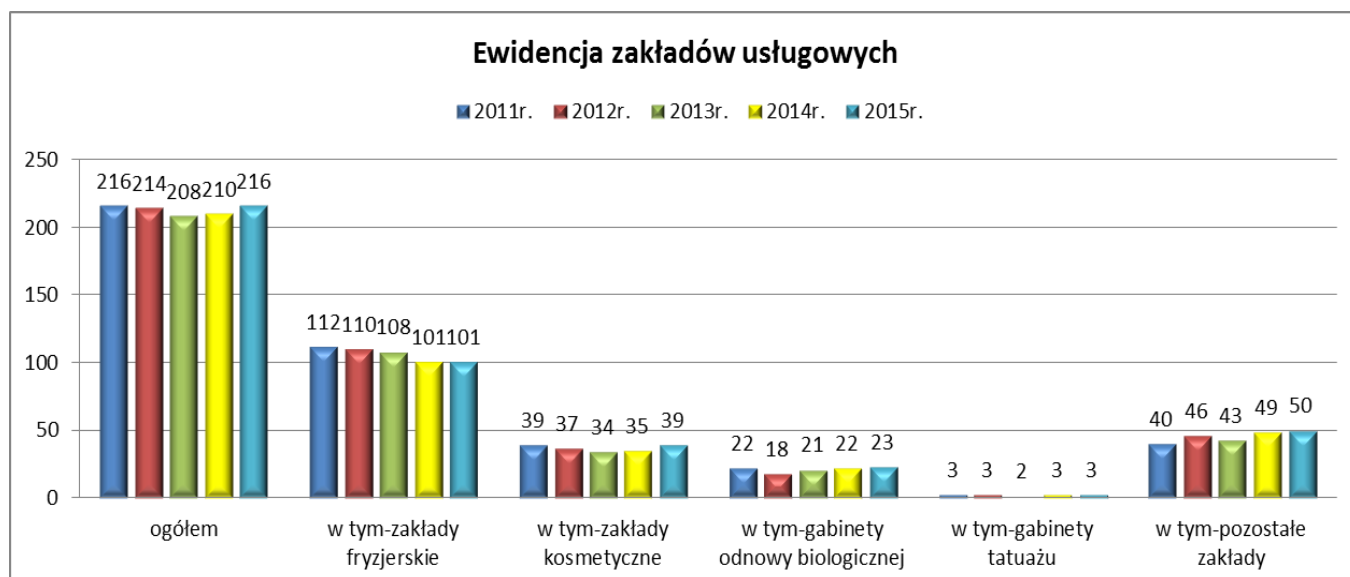
W roku sprawozdawczym nadzorem objęty był 1 hotel, w którym przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną. Skontrolowany obiekt jest skategoryzowany, dysponuje jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotel ma podpisaną umowę z pralnią, bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych.

Oprócz hotelu, w ciągu minionego roku skontrolowano 14 innych obiektów, wchodzących w skład pozostałej bazy noclegowej, w których przeprowadzono 15 kontroli.

Skontrolowane hotele oceniono jako dobre ponieważ wyniki przeprowadzonych kontroli nie obejmowały stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego uzasadniających wszczęcie postępowania administracyjnego.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji jest 216 zakładów należących do tej grupy obiektów, w tym: 101 to zakłady fryzjerskie, 39- kosmetyczne, 3- tatuażu, 23- odnowy biologicznej, 50- zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług.

W 2015 roku skontrolowano 110 zakładów, przeprowadzono 141 kontroli sanitarnych. 1 zakład oceniono jako zły pod względem technicznym i 3 pod względem sanitarno – higienicznym. Nałożono 11 mandatów karnych na łączną kwotę 1450,- zł. Najczęstszymi przyczynami nakładania mandatów karnych były: brak opracowanych, wdrożonych i zaopiniowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, przeterminowane lub brak środków dezynfekcyjnych, niewłaściwa

dezynfekcja, brudne narzędzia, ogólny bałagan. W zakładach, w których nałożono mandaty karne za stwierdzone nieprawidłowości sanitarno - higieniczne, wydawano zalecenia doraźne, które wykonane zostały terminowo, co potwierdziły kontrole sprawdzające. Termin wykonania zaleceń doraźnych w 3 zakładach fryzjerskich nie upłynął przed końcem 2015r. w związku z tym obiekty te oceniono jako złe: zakład fryzjerski, Bytom, ul. Piekarska 25, zakład fryzjersko – kosmetyczny, Bytom, ul. Felińskiego 22, zakład kosmetyczny, Bytom, ul. Moniuszki 16. Podstawą oceny 1 obiektu: zakładu fryzjerskiego w Bytomiu, ul. Katowicka 26 jako złego pod względem technicznym było stwierdzenie m. in. niewłaściwego stanu sanitarno – technicznego ścian, sufitów i niezmywalnych powierzchni wyposażenia. Termin wykonania zarządzeń decyzji minie 30.04.2016 r.

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowym, 1 dworcem autobusowym, 1 przystankiem autobusowym i 4 przystankami kolejowymi. W minionym roku skontrolowano 6 obiektów przeprowadzono łącznie 6 kontroli.

Dworzec PKP w Bytomiu oceniono jako dobry. Przeprowadzono gruntowny remont hali dworca. Również dworzec autobusowy oceniono jako dobry. Na terenie wymienionych obiektów na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymianę worków w koszach, zmiatanie podłoża itp., a także prace konserwacyjne.

Poza dworcami, skontrolowano 1 przystanek komunikacji międzynarodowej i 3 kolejowe. Przystanek komunikacji międzynarodowej w Bytomiu oceniono jako dobry, pozostałe jako dostateczne - są to zaledwie zadaszone wiaty z ławeczką i koszem na śmieci.

5. Ustępy publiczne

Pod stałym nadzorem jest 15 ustępów publicznych. Skontrolowano wszystkie, przeprowadzono w nich 20 kontroli sanitarnych. Podczas przeprowadzonych kontroli w 2 ustępach stwierdzano nieprawidłowości sanitarno – techniczne:

1. Ustęp miejski w Bytomiu, ul. Kościelna 10 - podczas kontroli stwierdzono zniszczone, niekompletne deski sedesowe we wszystkich kabinach ustępowych oraz zniszczone podajniki na mydło w płynie w części męskiej. Decyzją PPIS w Bytomiu nakazano usunięcie nieprawidłowości. Zarządzenia decyzji zostały wykonane terminowo, co potwierdzono podczas kontroli sprawdzającej.

2. Ustęp publiczny w Bytomiu, ul. Chrzanowskiego - podczas kontroli stwierdzono zniszczone, niekompletne deski sedesowe we wszystkich kabinach ustępowych, zacieki i zawilgocenia na ścianach i sufitach we wszystkich pomieszczeniach. Decyzją PPIS w Bytomiu z dnia 02.06.2015r. nakazano usunięcie nieprawidłowości w terminie do dnia 31.12.2015r.

Poza ustępem publicznym w Bytomiu przy ul. Chrzanowskiego, w którym termin wykonania zarządzeń PPIS nie upłynął do końca 2015r. pozostałe skontrolowane ustępy publiczne ocenia się jako dobre. Wszystkie ustępy są skanalizowane, woda doprowadzana z sieci miejskiej, kabiny ustępowe, podłogi i ściany mają powierzchnie łatwo zmywalne.

Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy.

6. Noclegownie

Na terenie miasta funkcjonuje 1 noclegownia, którą skontrolowano dwukrotnie w ramach bieżącego nadzoru oraz w związku z interwencją. W wyniku interwencji przeprowadzono kontrolę w zakresie oceny spełnienia wymagań higieniczno – zdrowotnych ogrzewalni przy noclegowni. Przeprowadzona na tę okoliczność kontrola nie potwierdziła zasadności interwencji, nie stwierdzono nieprawidłowości uzasadniających wszczęcie postępowania administracyjnego. Noclegownię oceniono jako dobrą. Pomieszczenia noclegowni sprzątane są przez osoby korzystające z obiektu pod nadzorem kierownictwa. Osoba zgłaszająca się do noclegowni otrzymuje komplet pościeli, ręczników, odzieży i środki higieny osobistej. Łazienki i ubikacje są wyłożone glazurą kafelkową, dostępna jest kuchnia z pełnym wyposażeniem, pralnia wyposażona w pralki automatyczne, suszarnia, świetlica i magazyn odzieży.

7. Apteki

Ogółem w ewidencji jest 59 aptek. Skontrolowano 20, przeprowadzono 22 kontrole. Wydano 4 decyzje administracyjne, z których wykonano 1, 1 decyzję wygaszono w związku z likwidacją obiektu, a termin wykonania obowiązków 2 decyzji nie upłynął przed końcem 2015r. Na dzień 31.12.2015r do wykonania pozostały obowiązki nałożone 2 decyzjami:

1. Decyzja z dnia 9.09.2015r. dot. Apteki w Bytomiu, ul. Kościelna 10b, nakazująca: odnowić ściany i sufity we wszystkich pomieszczeniach z terminem wykonania do dnia 31.12.2015r.

2. Decyzja z dnia 01.12.2015r. dot. apteki w Bytomiu, ul. Strzelców Bytomskich 96, nakazująca: usunąć zacieki i odnowić powierzchnie ścian w terminie do dnia 30.04.2016r.

Pozostałe skontrolowane apteki oceniono jako dobre. Skontrolowane apteki wyposażone są w instalację wodno-kanalizacyjną. Właściciele aptek posiadają umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmami posiadającymi wymagane zezwolenia.

8. Baseny kąpielowe

W ewidencji PSSE w Bytomiu jest 7 obiektów obejmujących baseny całoroczne i sezonowe, w tym 6 basenów krytych całorocznych i 1 basen odkryty - sezonowy.

Skontrolowano 6 basenów krytych, w których przeprowadzono 6 kontroli (1 basen był nieczynny w roku sprawozdawczym). Skontrolowano 1 basen sezonowy, w którym przeprowadzono 1 kontrolę.

Wszystkie skontrolowane baseny, tak całoroczne jak i sezonowe oceniono jako dobre.

9. Obiekty sportowe

Liczba obiektów w ewidencji wynosi 21, skontrolowano 7 obiektów sportowych, przeprowadzono 9 kontroli. Skontrolowane obiekty oceniono: 6 jako dobre i 1 jako zły.

W roku sprawozdawczym wydano 2 decyzje. Jedna decyzja została wykonana w 2015r. Na dzień 31.12.2015r. do wykonania pozostały zarządzenia 1 decyzji:

1. Obiekt sportowy w Bytomiu przy ul. Niepodległości 17 - decyzją z dnia 08.06.2015r. nakazano: usunąć przyczynę powstawania zacieków, uzupełnić ubytki tynku, odnowić powierzchnie ścian sufitów w terminie do dnia 31.12.2015r.

10. Środki transportu

W roku sprawozdawczym skontrolowano 5 tramwajów, 23 taksówki i 3 środki do przewozu zwłok. Nie stwierdzono uchybień sanitarnych. Wszystkie skontrolowane środki transportu oceniono jako dobre.

11. Domy przedpogrzebowe

Na terenie miasta Bytomia działa 1 dom przedpogrzebowy, który nie był skontrolowany w roku sprawozdawczym. Skontrolowano natomiast zakład: Usługi Pogrzebowe w Bytomiu, ul. Głogowska 1 w związku z interwencją, z której wynikało samowolne poszerzenie działalności firmy zajmującej się transportem zwłok i szczątków ludzkich o usługi w zakresie przechowywania i przygotowywania zwłok do pochówku.

W ramach działań interwencyjnych przeprowadzono kontrolę, podczas której stwierdzono: brak pomieszczenia do przechowywania sprzętu porządkowego oraz środków do mycia i dezynfekcji pomieszczeń wyposażonego w instalację ciepłej i zimnej wody, brak pomieszczenia ze stołem ze stali nierdzewnej do przygotowywania zwłok do pochówku, brak pomieszczenia do przechowywania skrzyń do transportu zwłok i szczątków ludzkich oraz do przechowywania sprzętu porządkowego oraz sprzętu do mycia i dezynfekcji pomieszczeń, brak instalacji ciepłej i zimnej wody oraz instalacji kanalizacyjnej w pomieszczeniu do przechowywania skrzyń do transportu zwłok, szczątków ludzkich oraz do przechowywania sprzętu porządkowego oraz sprzętu do mycia i dezynfekcji pomieszczeń, brak ustępu ogólnodostępnego, brak wydzielonego od pozostałych pomieszczeń pomieszczenia przeznaczonego do wystawiania trumien ze zwłokami, brak pomieszczenia przeznaczonego do przygotowywania zwłok do pochówku, brak pomieszczenia do mycia i dezynfekcji sprzętów, narzędzi i materiałów związanych z przygotowaniem zwłok do pochówku. W następstwie stwierdzonych nieprawidłowości wydano decyzję zarządzającą unieruchomienie obiektu w zakresie świadczenia usług przechowywania i przygotowania zwłok do pochówku do czasu wykonania obowiązków mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości poprzez zapewnienie pomieszczeń, urządzeń i instalacji, o których jest mowa w rozp. MZ z dnia 23 marca 2011r. w sprawie przechowywania zwłok i szczątków ludzkich. Decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności ze względu na zagrożenie życia i zdrowia ludzkiego.

W dniu 18.12.2015r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, podczas której stwierdzono, że w zakładzie zaprzestano świadczenia usług w zakresie przechowywania i przygotowywania zwłok do pochówku. Potwierdzono, że w zakładzie przywrócono pierwotny zakres usług ograniczający się do transportu zwłok.

12.Składowiska odpadów komunalnych

Skontrolowane w 2015r. wysypisko śmieci na terenie Bytomia podlega Bytomskiemu Przedsiębiorstwu Komunalnemu. Na terenie składowiska znajduje się budynek biurowo-socjalny z portiernią. W części socjalnej znajduje się jadalnia, szatnie, natryski oraz sanitariaty. Budynek jest ogrzewany, wyposażony w bojler do ogrzewania wody.

Dezynfekcja natrysków oraz wc prowadzona jest na bieżąco. Pracownicy wyposażeni są w odzież ochronną, mają dostęp do apteczki pierwszej pomocy. Teren jest ogrodzony. W skład składowiska, poza budynkiem biurowo- socjalnym, wchodzi zbiorniki odcieków, waga, pompownie, brodzik do mycia kół samochodowych. Zastosowana jest strefa ochronna w postaci pasa zieleni. W niecce w warstwie żwiru zamontowany jest drenaż odprowadzający ścieki oraz instalacja odgazowująca. Na podstawie przeprowadzonej w roku sprawozdawczym kontroli składowisko oceniono jako dobre, nie stwierdzono naruszeń przepisów.

13.Cmentarze

Ogółem w ewidencji na terenie Bytomia jest 19 cmentarzy. W roku sprawozdawczym skontrolowano 3, przeprowadzono 3 kontrole sanitarne. Jeden cmentarz oceniono jako zły. Jest to:

Cmentarz w Bytomiu, ul. Powstańców Śląskich. Wydano decyzję z dnia 16.09.2013r. nakazującą naprawienie ogrodzenia oraz wyburzenie pozostałości po zabudowaniu z terminem do dnia 31.07.2014r. Decyzję prolongowano na wniosek strony do 31.03.2015r. Podczas kontroli przeprowadzonej w dniu 22.04.2015r. stwierdzono wykonanie obowiązku wyburzenia pozostałości po zabudowaniu, natomiast termin nakazu naprawienia ogrodzenia prolongowano na wniosek strony do dnia 30.11.2015. Następnie strona zwróciła się z kolejnym wnioskiem o prolongatę terminu wykonania zarządzenia do dnia 31.10.2016r. Pozostałe skontrolowane cmentarze oceniono jako dobre. Nie stwierdzono zalegania odpadów komunalnych. Wszystkie cmentarze posiadają punkty czerpalne wody.

14.Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami

W roku sprawozdawczym przeprowadzono dwuetapowe działania w ramach realizacji Kampanii Społecznej: „Mam świadomość jak być zdrowym”. Działania adresowane były do personelu zakładów usługowych: fryzjerzy, kosmetyczki, tatuażyści, personel gabinetów odnowy biologicznej. Zadania I etapu Kampanii były realizowane we współpracy z Sekcjami: Higieny Pracy, Epidemiologii, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego i Oświaty Zdrowotnej.

Realizacja II etapu prowadzona była przez pracowników Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska, którzy prowadzili wizytacje w zakładach usługowych, mające na celu ocenę bezpieczeństwa sanitarnego świadczonych usług, w efekcie czego 36 zakładów z terenu Bytomia oceniono pozytywnie.

W 2015r. Sekcja Higieny Komunalnej prowadziła także nadzór nad podmiotami leczniczymi w zakresie postępowania z odpadami medycznymi, co ujęto w opisie nadzoru nad podmiotami leczniczymi.

Inne informacje:

Poza wymienionymi danymi ujętymi w sprawozdaniu, Sekcja Higieny Komunalnej prowadziła następujące czynności:

Nadzór nad imprezami masowymi. Wydano 11 opinii, nadzorowano 9 imprez masowych, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 15 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok.

Ekshumacje odbywały się pod nadzorem upoważnionych przedstawicieli PPIS w Bytomiu.

Wydano 8 decyzji zezwalających na przewóz zwłok i urn, po ich zaplombowaniu.

Wydano 32 postanowienia zezwalające na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

Pozytywnie zaopiniowano 18 procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi w gabinetach kosmetycznych i tatuażu.

Wydano 7 innych opinii na temat stanu sanitarnego obiektów na wniosek strony.

15. Interwencje

W 2015 roku do PSSE w Bytomiu wpłynęło ogółem 83 wniosków mieszkańców Bytomia

o podjęcie interwencji w obiektach na terenie miasta. PPIS w Bytomiu rozpatrzył 77 spraw, 6 przekazał do rozpatrzenia innym organom zgodnie z kompetencjami. Pracownicy Sekcji HK przeprowadzili 53 kontrole interwencyjne. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano: 4 decyzje zarządzające, 3 decyzje prolongujące, a także 1 decyzję umarzającą zawiadomienie, 1 decyzję o wygaśnięciu, 1 decyzję o unieruchomieniu oraz wydawano zalecenia doraźne związane z nałożeniem 4 mandatów karnych na kwotę 700 zł.

Największa liczba zgłoszonych interwencji - 50 dotyczyła zagrożenia spowodowanego obecnością insektów, gryzoni i zwierząt. 2 interwencje z tej grupy zostały przekazane do rozpatrzenia innym organom (w tym 1 po wstępnym rozpoznaniu). 35 zgłoszeń rozpatrzono w formie pisemnych odpowiedzi udzielanych zainteresowanym stronom, a 13 zgłoszeń wymagało przeprowadzenia kontroli. Najczęściej administratorzy, bez konieczności wdrażania działań administracyjnych przeprowadzali zabiegi DDD, co potwierdzali dołączonymi do akt protokołami z przeprowadzonych zabiegów. Część zgłoszeń stanowiły interwencje związane z uciążliwymi lokatorami, którzy poprzez niewłaściwe użytkowanie lokali mieszkalnych stwarzali dogodne warunki do namnażania się insektów i gryzoni. W stosunku do roku ubiegłego ilość zgłoszeń w tej grupie wzrosła o 19.

Kolejną grupę stanowiły interwencje dot. niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej. Wpłynęło 10 zgłoszeń, z których 1 bez wstępnego rozpatrzenia

przekazano do PSSE w Bytowie zgodnie z kompetencją miejscową. W celu rozpatrzenia interwencji w tej grupie tematycznej przeprowadzono 9 kontroli, wydano 4 decyzje (2 zarządzające, 1 prolongującą, 1 decyzję unieruchamiającą) oraz nałożono 4 mandaty karne na kwotę 400zł. Wraz z nakładaniem mandatów karnych wydawano zalecenia doraźne. Zasadne interwencje dotyczyły :

1. Zakład Fryzjerski „Lola” w Bytomiu, ul. Żeromskiego 30. Kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i czystości przyborów fryzjerskich oraz zapewnienia dostatecznej ilości czystej bielizny, co skutkowało nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 200 zł. i wydaniem zaleceń doraźnych. Zalecenia wykonano terminowo, co potwierdzono podczas kontroli sprawdzającej usunięcie nieprawidłowości.
2. Klub fitness „Pure Health & Fitness” w Bytomiu, Plac Kościuszki 1. Kontrola wykazała nieprawidłowości sanitarne i techniczne, nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości 100 zł. oraz wydano decyzję administracyjną z terminem wykonania do dnia 30 listopada 2015r. nakazującą: odnowić ściany oraz podłogę przy wejściu do natrysków w szatni damskiej, zapewnić nieuszkodzoną armaturę sanitarną, zraszacze, zapewnić nieuszkodzoną tapicerkę na urządzeniach do ćwiczeń. Na prośbę Strony prolongowano termin wykonania decyzji do dnia 20.01.2016r. W związku ze stwierdzeniem zaniedbań sanitarno – higienicznych, wraz z mandatem karnym wydano zalecenia doraźne nakazujące usunięcie nieprawidłowości w zakresie bieżącego utrzymania czystości kabin prysznicowych, podłóg i pomieszczeń. Zalecenia doraźne zostały wykonane terminowo, co potwierdzono podczas kontroli sprawdzającej.
3. Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny „Instytut Urody” w Bytomiu ul. Głowackiego 6, Kontrola wykazała nieprawidłowości , co skutkowało nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości 200zł. oraz wydaniem zaleceń doraźnych. Zalecenia doraźne mające na celu zapewnienie właściwej dezynfekcji narzędzi zostały wykonane terminowo, co potwierdzono przeprowadzoną na tę okoliczność kontrolą sprawdzającą.
4. Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny „Martess” w Bytomiu, ul. Piastów Bytomskich 13. Kontrola wykazała nieprawidłowości, w następstwie których nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego wysokości 200zł. i wydano zalecenia doraźne obejmujące zapewnienie sterylnych narzędzi wielokrotnego użytku, do wykonywania usług z naruszeniem ciągłości tkanek, zapewnienia właściwego używania narzędzi jednorazowego użycia, zapewnienia właściwej dezynfekcji i czystości narzędzi i zapewnienie możliwości utrzymania właściwej higieny rąk. Zalecenia doraźne zostały wykonane terminowo, co potwierdzono podczas kontroli sprawdzającej.
5. Zakład Usług Pogrzebowych w Bytomiu, ul. Głogowska 1. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości w następstwie czego została wydana decyzja administracyjna zarządzająca unieruchomienie obiektu w zakresie świadczenia usług przechowywania i przygotowywania zwłok do pochówku do czasu wykonania obowiązków wymienionych w decyzji. Zakres działań szczegółowo opisano w pozycji: domy przedpogrzebowe. Kontrola sprawdzająca wykazała unieruchomienie obiektu we wskazanym zakresie.
6. Sklep z odzieżą używaną w Bytomiu ul. Browarniana 2. W wyniku stwierdzenia nieprawidłowości podczas przeprowadzonej kontroli wydano decyzję nakazującą:

zapewnić ciepłą bieżącą wodę w toalecie, odnowić ściany i sufity, zapewnić podesty do składowania worków z odzieżą. Decyzja została wykonana terminowo w całości.

Kolejną grupę zgłoszeń - 7 stanowiły interwencje dot. awarii kanalizacyjnych. Wszystkie zgłoszenia zostały w całości rozpatrzone przez PPIS w Bytomiu. Przeprowadzono 6 kontroli w wyniku których wydano 3 decyzje (1 zarządzająca oraz 2 decyzje prolongujące). Wydana decyzja zarządzająca nakazywała usunąć z piwnicy w budynku mieszkalnym w Bytomiu ul. Piłsudskiego 17 nieczystości po wyciekach kanalizacyjnych oraz przeprowadzić stosowne zabiegi DDD piwnic. Podczas kontroli stwierdzono także zły stan techniczny elementów konstrukcji i instalacji budynku, o czym zgodnie z właściwością rzeczową powiadomiono Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego Bytomiu. Wydana przez PPIS w Bytomiu decyzja była prolongowana dwukrotnie na wniosek strony. Ostateczny termin wykonania zarządzeń decyzji określono do dnia 31.12.2015r.

Następną grupę tematyczną zgłoszonych interwencji stanowiło 5 zgłoszeń dot. złego stanu sanitarnego budynków - klatek schodowych, piwnic, i strychów. W związku z tymi interwencjami przeprowadzono 7 kontroli, wydano 2 decyzje (1 zarządzająca i 1 o wygaśnięciu). 1 interwencja okazała się zasadna i dotyczyła budynku mieszkalnego w Bytomiu, ul. Adolfa Piątka 10. Przeprowadzona kontrola wykazała, że na gzymsach, parapetach budynku oraz na ziemi, wzdłuż ściany budynku zalegają duże ilości ptasich odchodów, nagromadzono dużą ilość zbędnych przedmiotów na strychu. W związku z stwierdzonymi uchybieniami została wydana decyzja zarządzająca nakazująca Spółce Restrukturyzacji Kopalń S.A., usunięcie wymienionych nieprawidłowości. Kontrola sprawdzająca potwierdziła terminowe wykonanie zarządzeń decyzji.

W pozostałych przypadkach administratorzy bez nakazu usuwali powstałe nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego.

Ponadto wydano decyzję umarzającą postępowanie, wszczęte w roku 2014. dot. budynku mieszkalnego w Bytomiu ul. Piłsudskiego 49 oraz budynku przyległego pod nr 49a wraz z posesją, gdzie stwierdzono zbędne przedmioty i śmieci w piwnicy budynku oraz zalegające przedmioty, gruz i śmieci w budynku przyległym do budynku głównego, na okoliczność czego wydano decyzję na Bytomskie Mieszkania. W 2015r. budynek przy ul. Piłsudskiego 49a został sprzedany, co potwierdzono aktem notarialnym, w związku z tym wygaszono decyzję PPIS.

W stosunku do roku ubiegłego liczba zgłoszeń interwencji dot. złego stanu budynków zmniejszyła się o 15.

Taką samą jak w roku ubiegłym liczbę zgłoszeń (5) odnotowano w sprawach dot. gromadzenia odpadów stałych. Wpłynęło 5 zgłoszeń z czego 2 bez wstępnego rozpatrzenia zostały przekazane do Urzędu Miasta w Bytomiu. 3 zgłoszenia zostały w całości rozpatrzone pismem przez PPIS w Bytomiu i nie wymagały przeprowadzenia kontroli.

Przyjęto także 2 interwencje dot. zagrzybienia mieszkania. 2 zgłoszenia zostały w całości rozpatrzone przez PPIS i wymagały jedynie pisemnej odpowiedzi do strony. W poprzednim roku sprawozdawczym liczba interwencji w tej grupie wynosiła 9 zgłoszeń.

W grupie interwencji w sprawach uciążliwości powodowanych przez hałas nie wpłynęły żadne zgłoszenia.

Wpłynęły również 2 zgłoszenia dot. uciążliwości zapachowych (przeprowadzono 1 kontrolę), a 1 zostało rozpatrzone pismem do strony. Interwencja dot. uciążliwości zapachowych okazała się niezasadna.

Rozpatrzono również 2 interwencje, które dot. złego stanu sanitarnego posesji, przeprowadzono 1 kontrolę, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W porównaniu do poprzedniego roku sprawozdawczego liczba zgłoszonych interwencji zmniejszyła się z 95 do 83.

Wnioski:

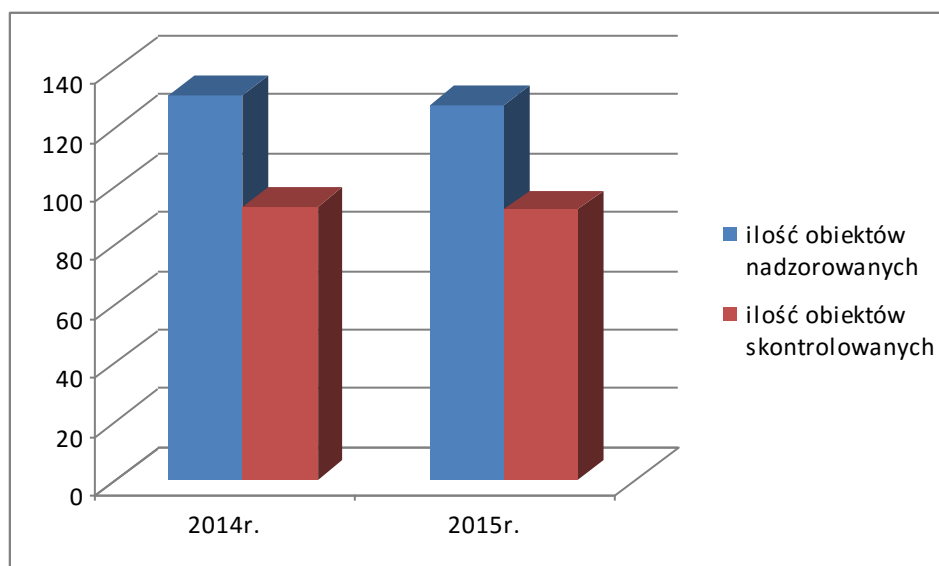
1. Brak podstawy prawnej regulującej wymagania sanitarne dla zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej utrudnia egzekwowanie ewidentnych braków stwierdzanych podczas kontroli w zakładach usługowych.
2. W 2015r., podobnie jak w latach ubiegłych, największa liczba zgłoszeń dot. złego stanu sanitarnego dotyczyła miasta Bytomia. W przeważającej części interwencje dotyczyły zagrożenia związanego z obecnością zwierząt: ptaków, gryzoni i insektów które mogą roznosić niebezpieczne choroby, zanieczyszczać otoczenie oraz powodować szkody.
3. W stosunku do lat ubiegłych, w 2015r wzrosła ilość obiektów użyteczności publicznej, natomiast zmalała liczba obiektów skontrolowanych i przeprowadzonych w tych obiektach kontroli.
4. Kontrole w obiektach użyteczności publicznej obejmowały sprawdzenie przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych. Obiekty posiadają w widocznych miejscach oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2015r. na terenie m. Bytomia bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 128 obiektów, skontrolowano w tym okresie 92, co stanowi 71,8 %.

W porównaniu do roku 2014r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do roku 2014 zmniejszyła się o 1 obiekt:
2 placówki zlikwidowano:

- Kolegium Nauczycielskie w Bytomiu, przy ul. Chorzowskiej 22
- Wydział Politechniki Śląskiej w Bytomiu, przy ul. Wrocławskiej 120,

Utworzono 2 nowe placówki:

- Klub Malucha „Zuzu” w Bytomiu, przy ul. Reptowskiej 53a
- Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny „Metis” w Bytomiu, przy ul. Chorzowskiej 22.

Pod nadzór WSSE w Katowicach przekazano Internat Zespołu Szkół Mistrzostwa Sportowego w Bytomiu, przy ul. Kołobrzeskiej 15.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Szkoły

W 2015r. pod nadzorem było 38 szkół, w tym 19 szkół podstawowych, 7 gimnazjów, 1 liceum ogólnokształcące, 2 szkoły policealne i 9 zespołów szkół. Skontrolowano 29 z nich – w porównaniu do roku ubiegłego liczba ta uległa zwiększeniu.

W wyniku przeprowadzonych planowanych kontroli wydano 3 nowe decyzje administracyjne zarządzające. W porównaniu z rokiem 2014 liczba ta uległa niewielkiemu zmniejszeniu. Decyzje dotyczyły:

1. Szkoła Podstawowa nr 5, Al. Legionów 6, 41-902 Bytom
  - zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej
  - zły stan sanitarno-higieniczny ściany w sali gimnastycznej
2. Szkoła Podstawowa nr 45, ul. Zakątek 20, 41-907 Bytom
  - brak zabezpieczenia szyb w oknach sali gimnastycznej
3. Szkoła Podstawowa nr 43, ul. Suchogórska 98, 41-936 Bytom
  - zły stan sanitarno-higieniczny i techniczny ścian w szatni dla dzieci

Zdecydowanie zmniejszyła się liczba decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń decyzji wydanych w latach wcześniejszych z 26 decyzji prolongowanych w roku 2014 do 17 w roku 2015r.

Nadal istnieją placówki, w których wydane decyzje administracyjne w latach wcześniejszych są kilkakrotnie prolongowane, co powoduje znaczne pogorszenie się zarówno ich stanu sanitarno-higienicznego oraz technicznego i tak np.:

1. Szkoła Podstawowa nr 6, 41-902 Bytom, ul. Królowej Jadwigi 2, decyzja administracyjna z 2007r. z terminem wykonania do 31.03.2017r. po 7 prolongatach – dotyczy sali gimnastycznej.

2. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5, ul. Nickła 19, 41-908 Bytom - decyzja administracyjna z 2008r. z terminem wykonania do 30.11.2016r. po 9 prolongatach – dotyczy pomieszczeń sanitarnych.

3. Szkoła Podstawowa nr 9 w Bytomiu, ul. Matejki 15 - decyzja administracyjna z 2009r. z terminem wykonania do 31.12.2016r. po 3 prolongatach – dotyczy złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń sanitarnych i stolarki okiennej w pomieszczeniach.

4. Szkoła Podstawowa nr 37 w Bytomiu, ul. Narutowicza 9 - decyzja administracyjna z 2009r. z terminem wykonania do 31.12.2016r. po 7 prolongatach – dotyczy złego stanu sanitarno-higienicznego podłogi w sali gimnastycznej.

5. Szkoła Podstawowa nr 5 w Bytomiu, Aleja Legionów 6 - decyzja administracyjna z 2009r. z terminem wykonania do 31.12.2016r. po 7 prolongatach – dotyczy złego stanu technicznego stolarki okiennej, złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego podłóg w salach zajęć, za korytarzach oraz na klatce schodowej.

W roku sprawozdawczym wyegzekwowano 9 decyzji wydanych w latach wcześniejszych, podobnie jak w roku ubiegłym, dot.:

- Szkoła Podstawowa nr 16 w Bytomiu, ul. Rataja 3 – zapewniono prawidłową nawierzchnię boiska – wykonano nowe boisko wielofunkcyjne,
- Gimnazjum nr 15 w Bytomiu, ul. Kościuszki 4 – zapewniono prawidłową nawierzchnię boiska – wykonano nowe boisko wielofunkcyjne wraz z siłownią zewnętrzną,
- Gimnazjum nr 8 w Bytomiu, ul. Worpie 14-16 – zapewniono właściwą stolarkę okienną w pomieszczeniach szkoły,
- Szkoła Podstawowa nr 51 w Bytomiu, ul. Łużycka 12a - zapewniono właściwą stolarkę okienną w pomieszczeniach szkoły,
- Szkoła Podstawowa nr 6 w Bytomiu, ul. Królowej Jadwigi 2 - zapewniono prawidłową nawierzchnię dościa do boiska szkolnego,
- Szkoła Podstawowa nr 28 w Bytomiu, ul. Armii Krajowej 40 – wykonano remont instalacji wodno-kanalizacyjnej w pomieszczeniach z natryskami na terenie bloku sportowego zapewniając uczniom możliwość korzystania z natrysków po zajęciach z wychowania fizycznego,
- Szkoła Podstawowa nr 5 w Bytomiu, Aleja Legionów 6 – doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-higienicznego ściany i sufit w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej,
- Szkoła Podstawowa nr 44 w Bytomiu, ul. Roweckiego 6 - zapewniono właściwą stolarkę okienną w pomieszczeniach szkoły,
- Szkoła Podstawowa nr 42 w Bytomiu, ul. Chorzowska 28H – doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego ściany w pomieszczeniach placówki.

Dodatkowo w 2 warsztatach szkolnych dla uczniów zapewniono prawidłową nawierzchnię dościa do placówki, dotyczy:

- Warsztaty Pracowni Wielozawodowych w Bytomiu, ul. Miarki 29
- Warsztaty Pracowni Budowlanych w Bytomiu, ul. Powstańców Śląskich 10 .

W porównaniu z rokiem ubiegłym standard placówek pod względem zapewnienia właściwych warunków dla uczniów w szkołach uległ znaczącej poprawie. W 13 placówkach na terenie działania PSSE Bytom wykonano prace termomodernizacyjne tj.

- Szkoła Podstawowa nr 28 w Bytomiu, przy ul. Armii Krajowej 40,
- Szkoła Podstawowa nr 44 w Bytomiu, przy ul. Roweckiego 65,
- Szkoła Podstawowa nr 45 w Bytomiu, przy ul. Zakątek 20,
- Szkoła Podstawowa nr 51 w Bytomiu, przy ul. Łużyckiej 12,
- Szkoła Podstawowa nr 54 w Bytomiu, przy ul. Reptowskiej 86,
- Szkoła Podstawowa nr 42 w Bytomiu ,przy ul. Chorzowskiej 28,
- Szkoła Podstawowa nr 46 w Bytomiu, przy ul. Prusa 10,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 w Bytomiu, przy ul. Nickla 19,
- Szkoła Podstawowa nr 21 w Bytomiu, przy ul. Raclawickiej 17,
- Szkoła Podstawowa nr 23 w Bytomiu, przy ul. Wojciechowskiego 6,
- Gimnazjum nr 8 w Bytomiu, przy ul. Worpie 14-16,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 11 w Bytomiu, przy ul. Szymały 124,
- Szkoła Podstawowa nr 43 w Bytomiu, przy ul. Suchogórskiej 98.

Prace te obejmowały docieplenie ścian i dachów, wymianę stolarki okiennej, modernizację instalacji grzewczej oraz wymianę oświetlenia w placówkach.

Ponadto w Szkole Podstawowej nr 43 w Bytomiu wybudowano nowy blok sportowy wraz z pełnym węzłem sanitarnym.

We wszystkich placówkach szkolnych zapewniono dostęp do bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów oraz odpowiednią ilość środków higieny osobistej.

W czasie przeprowadzonych kontroli kompleksowych oceniono szkoły podstawowe pod kątem warunków sanitarno-higienicznych dla dzieci 5,6-letnich. W miarę możliwości i potrzeb placówki zapewniają właściwą infrastrukturę i prawidłowe wyposażenie pomieszczeń dostosowane do potrzeb 5,6-latków. Stan sanitarno-higieniczny w tym zakresie nie budzi zastrzeżeń, natomiast w zakresie stanu technicznego na placówkach stwierdzano często brak możliwości wydzielenia oddzielnych ciągów komunikacyjnych, tak by nie krzyżowały się z drogami komunikacyjnymi starszych uczniów.

Przedszkola i inne formy

W 2015r. pod nadzorem PSSE w Bytomiu było 50 przedszkoli, w tym 7 niepublicznych. Podobnie jak w roku 2014 liczba przeprowadzonych kontroli wyniosła 38.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w przedszkolach w roku sprawozdawczym wydano 1 nową decyzję administracyjną na Przedszkole Miejskie nr 40 w Bytomiu, przy ul. Orzegowskiej 18a – dotyczyła braku osłon na grzejnikach c.o. oraz złego stanu technicznego nawierzchni dojścia do placówki.

Na 12 placówek wydano decyzje administracyjne zmieniające termin wykonania zarządzeń decyzji wydanych w latach wcześniejszych. W porównaniu do 2014r. liczba nowych decyzji administracyjnych zarządzających utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast liczba decyzji prolongujących zmniejszyła się.

Istnieją jednak placówki publiczne, w których stan sanitarno-higieniczny i techniczny uległ pogorszeniu, a zarządzenia ujęte w decyzjach nie są realizowane terminowo, min. są to:

1. Przedszkole Miejskie nr 32, 41-910 Bytom, ul. Arki Bożka 19, decyzja administracyjna z 2006r. z terminem wykonania do 30.09.2016r. po 9 prolongatach – dotyczy pomieszczeń sanitarnych.

2. Przedszkole Miejskie nr 15, 41-933 Bytom, ul. Szymały 122, decyzja administracyjna z 2008r. z terminem wykonania do 31.12.2016r. po 7 prolongatach – dotyczy pomieszczeń sanitarnych i podłóg w salach zajęć.

3. Przedszkole Miejskie nr 10, ul. Strzelców Bytomskich 152, 41-933 Bytom – decyzja administracyjna z 2009r. z terminem wykonania do 01.09.2016r. po 6 prolongatach – dotyczy stolarki okiennej w pomieszczeniach.

Tylko w 5 obiektach zarządzenia wydane w latach wcześniejszych zrealizowano w całości. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba wykonanych decyzji utrzymuje się na stałym poziomie. Dotyczyły one:

1. Przedszkole Miejskie nr 24 w Bytomiu, ul. Okulickiego 12a – zapewniono osłony na grzejnikach c.o.

2. Przedszkole Miejskie nr 2 w Bytomiu, ul. Sądowa 5 - zapewniono osłony na grzejnikach c.o.

3. Przedszkole Miejskie nr 44 w Bytomiu, ul. Reptowska 26 – zapewniono osłony punktów świetlnych,

4. Przedszkole Miejskie nr 23 w Bytomiu, ul. Bławkowa 3 – doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczenia sanitarne dla dzieci,

5. Przedszkole Miejskie nr 49 w Bytomiu, ul. Mochnackiego 53 – doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego podłogi w pomieszczeniach placówki.

Stan sanitarno-higieniczny wszystkich nadzorowanych niepublicznych przedszkoli jest prawidłowy.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. Większość placówek posiada place zabaw wyposażone w nowy sprzęt z certyfikatami. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw.

W większości przedszkoli w ramach profilaktyki zdrowotnej nauczyciele przeprowadzają kontrole czystości głów dzieci zgodnie z procedurami opracowanymi na podstawie stanowiska Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży.

W porównaniu do roku ubiegłego zdecydowanie zwiększyła się liczba placówek wyposażonych w nowy sprzęt i wyposażenie z certyfikatami.

Żłobki

Pod nadzorem w roku sprawozdawczym było 6 placówek, w tym 2 kluby malucha. W 2015r. skontrolowano 6 placówek. W trakcie przeprowadzanych kontroli w 2 placówkach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-higienicznego i technicznego – wydano 2 decyzje administracyjne zarządzające – dotyczy:

- Niepublicznego Żłobka „Elfik” w Bytomiu, przy ul. Miarki 5/19, dot. niezapewnienia właściwych warunków pobytu dzieci, niewłaściwie zainstalowanej umywalki w pomieszczeniu sanitarnym

- Klub Malucha „KoliKoli” w Bytomiu, przy ul. Żeromskiego 29, dot. złego stanu technicznego stolarki okiennej

W porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększyła się liczba wydanych nowych decyzji zarządzających.

W 2015 roku utworzono 1 nową placówkę tj. Klub Malucha „Zuzu” Anna Krasuska w Bytomiu, przy ul. Reptowskiej 53a.

Na 1 placówce przeprowadzono kontrolę wraz z pracownikiem sekcji HŻŻ po zgłoszonej interwencji, gdzie stwierdzono nieprawidłowy stan bieżącej czystości i porządku – nałożono mandat karny w wysokości 200,00zł. Placówka działała bez pozytywnej opinii PPIS w Bytomiu.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2015r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu znajdowało się 7 świetlic środowiskowych oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej. Skontrolowano 3 placówki, w tym 1 świetlicę środowiskową. Na Warsztaty Terapeutyczne w Bytomiu, przy ul. Tetmajera 2 wydano

decyzję administracyjną w zakresie złego stanu technicznego dot. braku osłon na grzejnikach c.o. w salach do zajęć terapeutycznych.

Podobnie jak w roku ubiegłym stan sanitarno-higieniczny tych placówek nie budził zastrzeżeń.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2015 roku dokonano pomiarów mebli przedszkolnych w wytypowanych placówkach. Skontrolowano 5 przedszkoli - zmierzono w nich 246 dzieci w 14 oddziałach. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W Przedszkolu Miejskim nr 59 w Bytomiu w 2015 roku zgodnie z decyzją PPIS zakupiono nowe meble z regulacją wysokości posiadające stosowne certyfikaty. Dzieci posiadają stanowiska pracy przedszkolaka dostosowane do zasad ergonomii.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii posiadające stosowne certyfikaty.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2015r. w 11 szkołach, dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Podobnie jak w roku ubiegłym nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym wydano 1 decyzję administracyjną dotyczącą złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego ścian i sufitów w sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 5 w Bytomiu. Zarządzenie zrealizowano w roku sprawozdawczym zgodnie z wydanym terminem wykonania zarządzenia.

W 2015r. prolongowano 5 decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych. Jedna z nich dotyczyła złego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitów w sali gimnastycznej w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 7 w Bytomiu, a 4 decyzje dotyczyły zapewniania prawidłowej nawierzchni boiska, tj:

- Szkoła Podstawowa Nr 9 w Bytomiu
- Gimnazjum Nr 2 w Bytomiu
- Zespół Szkół nr 1 w Bytomiu
- Szkoła Podstawowa nr 5 w Bytomiu.

W bieżącym roku sprawozdawczym wyegzekwowano 2 decyzje wydane w latach wcześniejszych - liczba ta uległa zwiększeniu. W Szkole Podstawowej nr 16 w Bytomiu zapewniono prawidłową nawierzchnię boiska – wykonano nowe boisko wielofunkcyjne, a w Gimnazjum nr 15 w Bytomiu wykonano nowe boisko wielofunkcyjne wraz z siłownią zewnętrzną.

Pomimo zapewnienia w większości placówek możliwości korzystania przez uczniów z natrysków młodzież sporadycznie korzysta z tych urządzeń po zajęciach z wychowania fizycznego.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Wszystkie szkoły posiadają boiska lub teren rekreacyjny trawiasty.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w prawidłowe meble edukacyjne oraz w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony przed nadmiernym nasłonecznieniem. Pracownie posiadają prawidłowe osłony na punktów świetlnych niepowodujące efektu olśnienia. Stanowiska komputerowe ustawione są z zachowaniem odległość między sąsiadującymi monitorami, pracownie są wyposażone w wymagane regulaminy korzystania z pracowni komputerowych. Stan sanitarno-higieniczny zarówno w 2014, jak i w 2015r. nie budził zastrzeżeń i w żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych).

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2014, jak i 2015 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. Substancje i preparaty chemiczne używane w czasie zajęć praktycznych z chemii są prawidłowo przechowywane, pojemniki prawidłowo oznakowane. Placówki posiadają aktualny spis znajdujących się na stanie niebezpiecznych substancji chemicznych. Karty charakterystyki aktualne, udostępniane w czasie kontroli. Substancje i preparaty chemiczne przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach lub w zamykanych zapleczach pracowni. Na wyposażeniu pracowni chemicznych znajdują się apteczki pierwszej pomocy. W pracowniach zapewniono umywalki z bieżącą wodą. Stwierdzono, że podobnie jak w roku ubiegłym niewielka liczba szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zajęcia z chemii prowadzi w formie pokazu przeprowadzanego przez nauczyciela chemii. Większość szkół realizuje wyłącznie zajęcia z chemii w formie teoretycznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach, kontrolą objęto również gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W Szkole Podstawowej nr 5 w Bytomiu wydano decyzję administracyjną na zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitu w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, zarządzenie zrealizowano w roku sprawozdawczym. W pozostałych placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Na wniosek dyrektorów szkół ze środków finansowych subwencji oświatowej wszystkie gabinety zostały wyposażone w nowy sprzęt medyczny i wyposażenie zgodnie z obowiązującymi wymogami.

Zgodnie z wytycznymi Departamentu Matki i Dziecka Ministerstwa Zdrowia pielęgniarki szkolne po uzyskaniu zgody od rodziców w gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dokonują obowiązkowych przeglądów czystości skóry głowy uczniów z częstotliwością minimum raz w ciągu roku szkolnego i dodatkowo w miarę potrzeb.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2015r. w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 13 turnusów wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 7 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania, w tym 4 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻ w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 454 dzieci i młodzieży. W 7 placówkach prowadzono dożywianie dla dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększyła się liczba turnusów zgłoszonych w bazie MEN. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2015” zgłoszonych zostało 19 turnusów letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania. W czasie trwania turnusów skontrolowano 11 placówek, w tym 2 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻ w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom. Wszystkie placówki prowadziły dożywianie dzieci i młodzieży w formie ciepłych posiłków. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 554 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2014 zwiększyła się liczba kontroli sanitarnych przeprowadzonych w obiektach wypoczynku zimowego i letniego.

We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

5. Interwencje

W 2015r. zostało zgłoszonych 5 interwencji, w tym 1 zasadna:

1. Przedszkole Miejskie nr 16 w Bytomiu, przy ul. Piłsudskiego 7 - interwencja dot. wszawicy. Kontrola placówki w dniu 16.01.2015r. wykazała, że dyrektor przedszkola podjął stosowne działania w celu zapobiegania i zwalczania wszawicy – interwencja niezasadna.

2. Przedszkole Miejskie nr 58 w Bytomiu, ul. Nowa 66 – interwencja dot. wszawicy. W dniu 15.04.2015r. przeprowadzono kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości – interwencja niezasadna.

3. Klub Malucha „Wesołek” ul. Reptowska 53a – anonimowa interwencja dot. braku ciepłej wody w pomieszczeniach działającego bez pozytywnej opinii PPIS w Bytomiu klubu malucha. W dniu 22.05.2015r. przeprowadzono kontrolę, która wykazała nieprawidłowości – *interwencja zasadna* – za brak czystości i porządku nałożono mandat karny na kwotę 200zł. Po przeprowadzonej kontroli strona złożyła stosowne oświadczenie informujące, że placówka zostanie całkowicie zlikwidowana wraz z wyrejestrowaniem z rejestru żłobków w Urzędzie Miasta Bytom w terminie natychmiastowym.

4. Przedszkole Miejskie nr 31 w Bytomiu, ul. Pułaskiego 15 – interwencja dot. wszawicy w placówce. W dniu 13.10.2015r. przeprowadzono kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości – interwencja niezasadna.

5. Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna w Bytomiu, ul. Moniuszki 17 - interwencja dot. wszawicy w placówce. W dniu 16.12.2015r. przeprowadzono kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości – interwencja niezasadna.

Wnioski:

Nadal stwierdza się konieczność terminowego realizowania zarządzeń decyzji administracyjnych PPIS w Bytomiu.

Stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych ulega systematycznej poprawie. W porównaniu z rokiem 2014 obserwuje się zdecydowane polepszenie warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych poprzez przeprowadzone termomodernizacje budynków obejmujące zarówno prace remontowe polegające na ich dociepleniu wraz z wymianą stolarki okiennej na nową z pcv, jak również prace remontowo-modernizacyjne wewnątrz pomieszczeń.

Istnieje konieczność dalszego szerzenia profilaktyki zdrowotnej w placówkach oświatowo-wychowawczych w zakresie przeciwdziałania szerzenia się chorób pasożytniczych (wszawica, świerz) z uwagi na częste zgłaszane w tym zakresie interwencje.

W roku 2015 wykonano w całości 16 decyzji administracyjnych zarządzających wydanych w latach wcześniejszych – w porównaniu z 2014r. realizacja zarządzeń zwiększyła się.

Wydano 7 nowych decyzji administracyjnych, podobnie jak w roku ubiegłym i 30 decyzji zmieniających termin. W porównaniu z 2014r. ilość decyzji prolongowanych zmniejszyła się.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie miasta Bytomia nadzorem objętych jest 283 obiekty o różnej formie prawnej, prowadzących działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych;
- przestrzeganie przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest ;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych ;
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych;
- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- kontrola warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze;
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego zakładów w związku z wniesionymi wnioskami o interwencję;
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- nadzór nad środkami zastępczymi.

W roku 2015 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie miasta Bytomia skontrolowanych zostało 81 obiektów, w których przeprowadzono 94 kontrole.

W zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień w zakresie:

Badań i pomiarów środowiska pracy

- Brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- Brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;

- Nie poinformowano pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;
- Nie zamieszczono na stanowiskach pracy informacji o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- Przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm;
- Nie sporządzono programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia.

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- Odnowienia ścian i sufitów w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych;
- Odnowienia ścian w pomieszczeniach pracy;
- Uzupełnienia ubytków w posadzkach pomieszczeń pracy;
- Urządzenia zgodnie z przepisami pomieszczeń higieniczno – sanitarnych;
- Wyposażenia pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w kabiny natryskowe;
- Wyczyszczenia brudnych okien i świetlików w pomieszczeniach hal;
- Braku wentylacji w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- Braku ogrzewania w pomieszczeniu produkcyjnym (hali);
- Odnowienia skrzydeł drzwiowych w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- Braku aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;
- Nie zapoznania pracowników z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- Braku udokumentowania oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny;
- Braku instrukcji bhp w zakresie stosowania substancji i mieszanin chemicznych;
- Niewłaściwych kart charakterystyki oraz oznakowań opakowań wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznej;
- Braku oznakowania miejsca i pojemników składowanych substancji i mieszanin chemicznych;
- Braku uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego narażenia na substancje i mieszaniny chemiczne.

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- Braku rejestru prac narażających pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- Braku rejestru pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- Nie przeszkolenia pracowników w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne;
- Nie uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne

Uchybień w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych:

- Braku rejestru prac, w których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Braku rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Braku uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 23 decyzje administracyjne zarządzające.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne, w których na stanowiskach pracy przeprowadzane były badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy. W 2015 r. w 7 zakładach stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto w „Węglokoks Kraj” Sp. z o.o. - KWK „Bobrek-Centrum” Bytom, ul. Konstytucji 76 przekroczenia czynników szkodliwych – hałas, pyły węgla kamiennego oraz pyły zaw. SiO₂ utrzymują się od lat na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki. Zakład realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzał i nadal wprowadza nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych. Pracodawca dostarczał na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych, stwarzających zagrożenia wykazały, iż pracodawcy rzetelnie wywiązują się z realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (tekst jedn: Dz. U. Z 2015r., poz. 1203), ale mimo to nadal stwierdza się uchybienia.

Na terenie miasta Bytom znajdują się dwa podmioty odpowiedzialne za produkcję detergentów: NEXUS Sp. z o. o. 41-902 Bytom, ul. Siemianowicka 98 i Triochem Sp. z o. o. 41-909 Bytom ul. Szyby Rycerskie. W b.r. przeprowadzono 1 kontrolę u producenta detergentów w firmie Triochem. W/w firma jest producentem mieszanin chemicznych, znajdujących zastosowanie w przemyśle włókienniczym (apretury, środki wykończeniowe do tkanin, żywice do powlekania), w budownictwie (środki gruntujące), detergenty przeznaczone do stosowania w sektorze przemysłowym i niedostępne dla ogółu konsumentów. Producenci przekazują Inspektorowi do Spraw Substancji Chemicznych informację o wytwarzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niebezpiecznych mieszaninach chemicznych. Wprowadzane do obrotu detergenty spełniają wymogi rozporządzenia nr 648/2004/WE z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. Urz. UE L 104 z 8.4.2004, str. 1).

Ponadto w Bytomiu znajduje się podmiot zajmujący się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3 takich jak: nadmanganian VI potasu, toluen, aceton, kwas siarkowy, kwas solny. Jest to Przedsiębiorstwo Wielobranżowe B&K Bytom ul. Dunikowskiego 18. Prowadzi na bieżąco i przechowuje dokumenty handlowe dot. wprowadzania do obrotu prekursorów kat. 2 zawierające nazwę prekursora, ilość i wagę, nazwę i adres odbiorcy oraz deklarację klienta dot. wykorzystania prekursorów. Posiadane deklaracje klienta są zaktualizowane zgodnie z obowiązującymi wzorami. Przedsiębiorca zarejestrował się u Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych w Łodzi jako wprowadzający do obrotu prekursorzy kategorii 2.

Przeprowadzono 2 kontrole u dystrybutorów w zakresie wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych, w tym produktów biobójczych przeznaczonych do impregnacji drewna. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż wprowadzane do obrotu substancje i mieszaniny chemiczne znajdują się w oryginalnych, jednostkowych, szczelnych opakowaniach, odpowiednio opisanych i oznakowanych w języku polskim. Dostępne są aktualne karty charakterystyki sporządzone w języku polskim, posiadają treść i format zgodny z aktualny stanem prawnym

Na terenie Bytomia skontrolowano firmę Produkcyjno-Handlową Sisline Zygmunt Smiczek 41-907 Bytom, Os. Hutnicze 1, która jest producentem odświeżaczy powietrza do samochodów w postaci zawieszek. Kontrola wykazała nieprawidłowości między innymi dotyczące formatu i treści kart charakterystyki oraz oznakowań opakowań wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych. W ślad za tym wydano decyzję administracyjną zarządzającą.

W ramach nadzoru w zakresie kontroli „wkładów do e-papierosów” – mieszanin chemicznych zawierających w swoim składzie nikotynę na terenie Bytomia skontrolowano 4 obiekty tj. Przedsiębiorstwo-Handlowo-Uslugowe Malwina Tomaszewska , 41-902 Bytom, ul. Bolesława Chrobrego 1; CHIC Sp. z o.o. Sp. Komandytowa., 63-500 Ostrzeszów Al. Wojska Polskiego 23c-Autoryzowany punkt sprzedaży Mild, Volish, Prolog, Liqueen, 41-907 Bytom, ul. Zabrzeńska 9; Elektroinvest Sp. z o. o. 41-936 Bytom, Musioła 43, Elektroinvest Sp. z o. o. 41-902 Bytom, ul. Drzymały 3; F.H.U. Tomasz Wałach 44-200 Rybnik, punkt sprzedaży w Hipermarkecie Tesco. Podczas kontroli stwierdzono uchybienia w zakresie oznakowań opakowań i kart charakterystyki, nieprawidłowości zostały przesłane do odpowiedzialnego terytorialnie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, na którego terenie znajdują się podmioty odpowiedzialne za wprowadzanie do obrotu.

Wszystkie skontrolowane opakowania mieszanin były wyposażone w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie - zgodnie z art. 35 rozporządzenia CLP (WE) nr 1272/2008. oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 11 czerwca 2012r. w sprawie kategorii substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych, których opakowania wyposaża się w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci i wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie (j.t. Dz. U. z 2014 poz. 1604).

Ponadto przeprowadzono 2 kontrole w zakresie wprowadzania produktów umieszczonych w systemie RAPEX w obiektach zajmujących się sprzedażą materiałów ogólnobudowlanych na terenie Bytomia. Na stanie sklepów nie odnotowano produktów

umieszczonych w systemie RAPEX. Poinformowano kierownictwo iż, w/w produkty naruszają wymagania przepisów (załącznik XVII rozporządzenia REACH) stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, zawierają niedozwoloną ilość chloroformu i toluenu (norma <0,1%), nie mogą być przeznaczone do powszechnej sprzedaży.

Zgodnie z rozporządzeniem REACH pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji, sporządzone są raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych. Dostawcy substancji lub mieszanin w łańcuchu dostaw współpracują, aby spełnić wymagania klasyfikacji, oznakowania i pakowania. Większość przedsiębiorców posiada karty charakterystyki, których układ i treść jest zgodny z załącznikiem I rozporządzenia Komisji (UE) Nr 453/2010 z dnia 20 maja 2010r. (Dz. Urz. UE. L 133 z 31.05.2010 ze zm) oraz zgodny z rozporządzeniem Komisji (UE) 2015/830 z dnia 28 maja 2015 r. (Dz.U.UE.L.2015.132.8 z dnia 2015.05.29) - dla substancji i mieszanin wprowadzonych po 01 czerwca 2015r. Oznakowanie opakowań substancji lub mieszaniny stwarzającej zagrożenie u większości dostawców są zgodne z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, z późn. zm.) lub rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2012 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych oraz niektórych mieszanin (jedn. tekst: Dz.U.2015. poz. 450).

W ramach nadzoru w zakresie narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze skontrolowano 11 obiektów. W 4 obiektach stwierdzono uchybienia w zakresie: nieodpowiedniego stanu higienicznego pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń i urządzeń higienicznosanitarnych (brudne ściany i sufity), braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, braku lub nieprawidłowej oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy oraz stwierdzono przekroczenie normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia w zakresie pyłu organicznego poch. zwierzęcego i roślinnego na stanowiskach pracy. W ślad za tym wydano 4 decyzje administracyjne zarządzające.

Na terenie miasta Bytom prowadzi działalność 37 zakładów, w których występuje narażenie na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Na stanowiskach pracy w zewidencjonowanych zakładach występuje narażenie na: azbest, benzen, benzyny, niskowrząca frakcja benzynowa, benzo(a)piren, dibenzo(a)piren, dimetyloamilina, benzydyne, bromian potasu, związki chromu VI, tritlenek chromu, kwas chromowy, amonu dichromian, sodu dichromian dihydrat, kobaltu chlorek 6 hydrat, ciecz chromowa, dibenzo(a,h)antracen, dimetyloanilina, hydrazyna, wodzian hydrazyny, siarczan hydrazyny, siarczan kadmu, tlenki niklu, arsenu III tlenek (arszenik), tlenki arsenu, kwas arsenowy V i jego sole (arsenin sodu, siarczan arsenu), kobaltu II siarczan 7 hydrat, chlorek kobaltu 6 hydrat, tlenek kadmu, siarczan VI kadmu II, smoły węglowe, sadze węglowe, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, czerwień zasadową, bromian potasu, promieniowanie jonizujące; prace związane z narażeniem na pył drewna twardego (dąb i buk); procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie prowadzą rejestrów prac i pracowników narażonych na kontakt z w/w czynnikami. Pracodawcy zobowiązani są

do przekazywania informacji o stosowaniu w działalności substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do ŚPWIS na obowiązującym druku. Mimo tego obowiązku pracodawcy częściowo pomijają te zgłoszenia. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 2 decyzje administracyjne zarządzające.

2. Nadzór nad środkami zastępczymi.

W ramach współpracy z Policją przeprowadzono 26 kontroli w zakresie zapobiegania wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz 54 wizytacje w celu monitorowania obiektów zamkniętych. Na terenie miasta Bytomia kontrole przeprowadzono w sklepie w Bytomiu przy ul. Piłsudskiego 26, w trakcie których stwierdzono wprowadzanie do obrotu tzw. „dopalaczy” przez firmę PJK Management z Poznania. Zabezpieczone produkty zostały przebadane przez Laboratorium Toksykologiczne „ToxLab” Sp. z o.o. z Katowic celem identyfikacji substancji zawartych w pobranych próbach środków zastępczych. Badania wykazały, iż substancje te wykazują działanie psychoaktywne i stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Wydano 2 decyzje administracyjne merytoryczne w zakresie zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych (1 decyzja dot. zakazu wprowadzania do obrotu zabezpieczonych produktów do czasu przeprowadzenia badań toksykologicznych, 1 decyzja dot. zakazu wprowadzania do obrotu produktów, w których stwierdzono obecność substancji psychoaktywnych). Strona została obciążona karą pieniężną w wysokości 20.000 złotych. Ponadto wystawiono 1 postanowienie o nałożeniu grzywny w wysokości 550 zł. Pod stałym monitoringiem pozostaje sklep zlokalizowany w Bytomiu przy ul. Korfantego 35, w którym w 2013r. wprowadzano do obrotu środki zastępcze.

3. Choroby zawodowe

W roku 2015 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 96 oceny narażenia zawodowego. W związku z podejrzeniem choroby zawodowej do PPIS w Bytomiu z prośbą o ocenę zwracały się jednostki orzecznicze oraz Inspektorzy Sanitarni z całego kraju. PPIS w Bytomiu wydał 25 decyzji, w tym 11 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej i 14 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające - pylice płuc (8), przewlekła choroba układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy (1), obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowane hałasem (1), astma oskrzelowa (1)

W/w choroby były spowodowane działaniem pyłów zwłókniających, sposobem wykonywania pracy oraz działaniem hałasu.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2014 i 2015

Numer choroby zawodowej i nazwa	2014r.	2015r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz.3-pylce płuc	23	8
poz.6 – astma oskrzelowa	0	1
poz. 19 - przewlekła choroba układu ruchu wywołana sposobem wykonywania pracy	0	1
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	1	1
Razem	24	11

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie miasta Bytomia w porównaniu do roku 2014 spadła liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 24 na 11). W roku 2015 pojawiły się przypadki, których nie notowano w 2014r., tj. astma oskrzelowa (poz. 6 - 1 przypadek) oraz przewlekła choroba układu ruchu wywołana sposobem wykonywania pracy (poz. 19 - 1 przypadek). W stosunku do 2014r. zmalała ilość stwierdzonych chorób zawodowych, głównie z poz. 3 – pylice płuc (z 23 na 8 przypadków).

4. Interwencje

W 2015r. wpłynęły 4 wnioski o podjęcie interwencji. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone, a dotyczyły:

- nieprawidłowych warunków higienicznosanitarnych w sklepie prowadzonym przez firmę Pieczętka Polska Sp. z o.o. z Bytomia, ul. Powstańców Warszawskich 62;
- uciążliwości dla mieszkańców zakładu P.P.H.U. „STANPOL” z Bytomia, ul. Pasteura oraz „ECO-ABMAR” Bytom, ul. Krzyżowa 2D;
- nieprawidłowości w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych przez firmę „Nexus” z Bytomia.

Na wniesione interwencje przeprowadzono 4 kontrole. Przeprowadzone kontrole wykazały, że 1 z wniesionych wniosków był zasadny, lecz w związku z zawieszeniem działalności zakładu i zwolnieniem wszystkich pracowników nie wydano decyzji administracyjnej

zarządzającej. Trzy wnioski były niezasadne - kontrole nie potwierdziły informacji zawartych we wnioskach o interwencję.

Wnioski:

1. Warunki sanitarno – higieniczne w zakładach pracy na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu ulegają poprawie. Zauważa się poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy poprzez odpowiednie wykorzystanie osiągnięć nauki i techniki. U pracodawców zauważalna jest większa świadomość zagrożeń występujących na stanowiskach pracy. Bardziej respektowane są przepisy prawne dotyczące warunków higieniczno-sanitarnych związanych z działalnością zakładu. Pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.
2. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwie występujące w środowisku pracy.
3. Porównując ilość wydanych kart stwierdzeń chorób zawodowych w roku sprawozdawczym do 2014r. i 2015 zauważalny jest spadek ogólnej liczby stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.
4. Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dnia 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018r.
5. Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelniej podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (jedn. tekst Dz.U z 2015 r., poz.1203), ale mimo to nadal stwierdza się uchybienia.
6. W zakresie szkodliwości stosowania tytoniu i wyrobów tytoniowych sekcja Higieny Pracy współpracuje z Sekcją Oświaty Zdrowotnej, jak również uczestniczy w akcjach profilaktyczno-oświatowych dotyczących środków zastępczych przeprowadzonych w szkołach oraz dla ogółu społeczeństwa. W miesiącu wrześniu przeprowadzono wspólnie szkolenie warsztatowe „Dopalacze odlot bez powrotu” dla wybranej grupy osadzonych w Areszcie Śledczym w Bytomiu. W trakcie szkolenia osadzeni mogli wykonać test w narkogoglach.
7. W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym 2015r. przeprowadzono szereg kontroli, które w istotny sposób ograniczyły zjawisko wprowadzania do obrotu tzw. dopalaczy. Sklepy znajdujące się na terenie Bytomia uległy zamknięciu.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywnościowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (hotele, pensjonaty itp.), obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola, żłobki itp.), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, apteki, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej, itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbroślawice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarówice, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 Miasto Bytom swoim zasięgiem obejmuje teren o powierzchni 6 944 ha. Planem zagospodarowania przestrzennego objętych jest 37,9 % powierzchni miasta, z czego 6,12 % stanowią miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w 2015 roku.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

- a. 5 opinii (wszystkie pozytywne) w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - 1 wniosek dotyczył zmiany

studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, pozostałe odnosiły się do zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

- b.** 3 opinie uzgadniające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- c.** 3 opinie (w tym 1 negatywną) w sprawie opiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Dla miasta Bytomia uzgodniono i zaopiniowano pozytywnie:

Ad a. na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla:

- projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom,
- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego południowej części dzielnicy Miechowice,
- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego północnej części dzielnicy Miechowice,
- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w dzielnicy Miechowice, obejmującego zabudowę pomiędzy ulicami Ks. Jana Frenzla i Jana Dzierżonia,
- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu „Starych Miechowic”,

Ad b. na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla:

- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulicy Hutniczej w Bytomiu,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w południowej części Bytomia, zwanego planem „Łagiewniki – Wschód”,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic: Przyjemnej i Stolarzowickiej w Bytomiu

Ad c. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Leśnej w Bytomiu ,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sześciu terenów położonych w Bytomiu w rejonach ulic: Józefa Nickla i Leśnictwo (teren 1), Józefa Nickla i Relaksowej (teren nr 2), Stolarzowickiej i Alojzego Felińskiego (teren nr 3), Stolarzowickiej i Kasztanowej (teren nr 4), Nowej (teren nr 5), Reptowskiej (teren nr 6) ,

oraz negatywnie:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Leśnej w Bytomiu.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Uzgodniono 22 wnioski dotyczące tego zagadnienia (w tym 2 negatywnie), m.in. dla inwestycji pn: budowa zakładu produkcji przyczep gastronomicznych, zmiana sposobu użytkowania pawilonu handlowego na lokal gastronomiczny – mini browar, zmiana sposobu użytkowania lokalu mieszkalnego (mieszkanie służbowe) na pokój narad z zapleczem socjalnym i holem przejściowym, budowa kompleksowego systemu odprowadzenia wód deszczowych, zmiana sposobu użytkowania lokalu mieszkalnego na świetlicę szkolną, budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 300 kW wraz z infrastrukturą techniczną itp.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 10 opinii sanitarnych, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- b. 2 opinie sanitarne przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W 2015 r. nie wpłynął żaden wniosek o wydanie opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia oraz w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Podstawową grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły inwestycje drogowe – ok. 25 %, kolejną grupę stanowiły inwestycje związane z gospodarką odpadami oraz związane z wytwarzaniem ciepła i energetyką – po ok. 17 %. Katalog zaopiniowanych przedsięwzięć stanowiły poza tym: inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, obiekty przemysłowe, stacje paliw oraz inne.

Ad. 4 W roku 2015 uzgodnionych zostało 33 dokumentacje projektowe (wszystkie pozytywnie), natomiast w 2014 roku liczba ta wynosiła 31.

Największy procent wśród zaopiniowanych projektów stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – ok. 40 %. Pod względem ilościowym kolejną grupę stanowiły zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej oraz obiekty ochrony zdrowia. Pozostałe dokumentacje zaopiniowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu dotyczyły obiektów wychowania i nauczania, obiektów przemysłowych oraz inne.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 80 stanowisk odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 73 opinie sanitarne dopuszczające do użytkowania obiekt budowlany oraz 7 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii), natomiast w 2014 r. liczba ta wynosiła 84 opinie sanitarne oraz 5 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 20 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 51 %, zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – 19 %, obiekty ochrony zdrowia – 12 %, Kolejną grupę stanowiły obiekty przemysłowe, obiekty handlowo-usługowe, obiekty wychowania i nauczania oraz inne.

W 2015 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 80 kontroli inwestycji zlokalizowanych na terenie Miasta Bytomia.

Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2015 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców Bytomia.

Porównując rok 2015 i 2014 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy wzrost wydanych stanowisk o 10 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, wystawy. W roku 2015 w Bytomiu, przeprowadzono 25 wizytacji w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 93 narad dot. pozyskania partnerów oraz inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono :

- 23 akcji profilaktycznych
- 3 konkursy - opracowano regulaminy konkursów (konkurs wokalny: „Przedшкоłacy super śpiewacy”, konkurs plastyczny: pt. „Drogi przenoszenia HIV” i konkurs fotograficzny: pt. „Stop nałogom nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”),
- 2 wystawy prac konkursowych,
- 14 warsztatów nt. antytytonizmu w szkołach gimnazjalnych dla uczniów realizujących program: „Znajdź właściwe rozwiązanie”.
- 6 warsztatów nt. dopalaczy w szkołach gimnazjalnych dla uczniów w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i programu pt. „Smak życia, debata o dopalaczach”.
- 2 warsztaty - szkolenia dla osadzonych w areszcie śledczym w związku z zawartym porozumieniem (jedno z zakresu antytytonizmu i jedno z nowych narkotyków – dopalaczy).
- Uczestniczono w 8 ewaluacjach zewnętrznych w placówkach oświatowo-wychowawczych.

W roku szkolnym 2014/2015 oraz 2015/2016 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół gimnazjalnych: klasy I-III i klas V- VI szkół podstawowych.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był w 33 szkołach. W roku szkolnym 2015/2016 chęć udziału w niniejszym programie zadeklarowała taka sama liczba szkół.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu połączone z dystrybucją materiałów.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach. Przeprowadzono 5 wizytacji programowych.
- Sporządzono sprawozdania z realizacji za rok 2014/2015 i przesłano do WSSE Katowice.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Przedstawiono ofertę programową nowym szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej edycji.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.
- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do gimnazjów, zachęcając ich do udziału.

Wnioski: Uwagi zgłaszane przez szkolnych koordynatorów programu, to mała liczba materiałów edukacyjnych, brak nowych form, późne dostarczenie materiałów do kolejnych edycji programu. W roku szkolnym 2015/2016 koordynatorzy szkolni do końca lutego nie otrzymali materiałów edukacyjnych, ponieważ nie dotarły one jeszcze do PSSE Bytom.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu. Cele i Zadania na rok 2015

Działania podjęte w 2015 roku w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy.

Celem głównym programu jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

W związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Papierosa, Światowego Dnia Rzucenia Palenia Tytoniu, podjęto następujące działania:

- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu. W ciągu roku 2015 przeprowadzono 23 akcji gdzie prezentowano między innymi zagadnienia dot. profilaktyki antytytoniowej. Przeprowadzono 407 pomiarów stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, głównie wśród osób palących.
- Przeprowadzono narady, w związku z obchodami Światowego Dnia Zdrowia i Światowego Dnia Rzucenia Palenia.
- W związku z nawiązanym porozumieniem z Aresztem Śledczym w Bytomiu, przygotowano i przeprowadzono szkolenie-warsztat dla osadzonych.
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach

gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Badania ankietowe przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Wnioski: Wszystkie akcje cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. "Czyste Powietrze wokół nas"

Program skierowany jest do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów.

Celem programu jest:

- Zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą w ich obecności tytoń,
- Wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był w 39 przedszkolach na terenie miasta Bytomia, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 program realizuje 36 przedszkoli.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono indywidualne szkolenia- narady dla nowych przedszkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych.
- Pozyskano kredki.
- Włączono się do współorganizacji festiwalu przedszkolnej piosenki o zdrowiu „Przedszkolacy super śpiewacy”.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach, przeprowadzono 7 wizytacji programowych.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu za 2014/2015r i przesłano do WSSE Katowice.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Dostarczono i omówiono materiały edukacyjne do przedszkoli do nowej edycji na rok 2015/2016.

Wnioski: Program dobrze oceniony przez przedszkolnych koordynatorów, jednak ze względu na zbyt długi okres jego kontynuacji - VIII edycja i braku nowych form, materiałów koordynatorzy często robią przerwę rok-dwa w jego realizacji.

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych

„Nie pal przy mnie, proszę”

Program skierowany jest dla uczniów I-III klas szkół podstawowych.

Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.

Cele szczegółowe to:

- Uporządkowanie i poszerzenie informacji na temat zdrowia,
- Kształtowanie u dzieci postaw odpowiedzialności za własne zdrowie,

- Uświadomienie dzieciom, że palenie tytoniu jest szkodliwe dla zdrowia,
- Uwrażliwienie dzieci na szkodliwe oddziaływanie dymu papierosowego związane z biernym paleniem,

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowało 20 szkół podstawowych, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 program będzie realizowany w 8 placówkach.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach przedszkolnych, przeprowadzono 2 wizyty programu.
- Sporządzenie sprawozdania z realizacji programu 2014/2015r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Wysłano pisma informacyjne zachęcające do realizacji programu w roku szkolnym 2015/2016.
- Dystrybuowano materiały edukacyjne do placówek, które były zainteresowane materiałami.

Wniosek: Program bardzo słabo oprzyrządowany jedynie poradnik, dlatego też szkolni koordynatorzy programu rezygnują z jego realizacji.

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów klas starszych szkół podstawowych i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program skierowany jest dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i uczniów gimnazjum.

Celem głównym programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum.

Cele szczegółowe to:

- Integracja grup, wyróżnienie liderów, uzasadnienie i wzmocnienie postaw zobowiązujących do nie palenia,
- Ukazanie funkcjonowania ludzkiego organizmu i jego potrzeb, a przede wszystkim konieczność odpowiedniego odżywiania i czystego powietrza,
- Przekazanie wiadomości o zachowaniach asertywnych, uczenie się rozpoznawania swych zachowań oraz uświadomienie mechanizmów nacisku grupowego wraz z nauczeniem się sposobów odmowy,
- Uczenie rozpoznawania odczuć przeżywanych w sytuacjach trudnych, uświadomienie mechanizmów konfliktu, jak również uczenie umiejętności radzenia sobie z problemami,
- Uczenie umocnienia poczucia własnej wartości w zbudowaniu pozytywnego myślenia o sobie i kształtowania ważnych umiejętności w kontaktach z ludźmi.

W roku szkolnym 2014/2015 program był realizowany w 31 szkołach gimnazjalnych i podstawowych. W roku szkolnym 2015/2016 jest realizowany w 19 szkołach

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę programową szkołom.
- Przygotowano i przeprowadzono warsztaty o tematyce antynikotynowej dla uczniów w szkołach gimnazjalnych.

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 4 wizytacji programowych.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Wysłano pisma informacyjne zachęcające do realizacji programu w roku szkolnym 2015/2016.
- Dystrybuowano materiały edukacyjne do placówek, które były zainteresowane materiałami.
- Przeprowadzono 14 warsztatów antytytoniowych w 4 szkołach wśród 311 uczniów.

Wniosek: Program bardzo słabo oprzyrządowany. Do dyspozycji szkolnego koordynatora tylko poradnik dlatego, aby zachęcić do realizacji programu wprowadzono warsztaty w II semestrze roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016r nt. antynikotynizmu dla zainteresowanych szkół.

Profilaktyka HIV/AIDS

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Formy realizacji programu to:

- Przeprowadzono 10 narad w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z kampanią profilaktyki HIV/AIDS „Znam rekomendacje PTN AIDS”, „Jeden test dwa życia” oraz dostarczano materiały oświatowo-edukacyjne.
- Zamieszczono na stronie internetowej PSSE Bytom informację nt. kampanii „Jeden test dwa życia”
- Przekazano do mediów informację na temat obchodów Święta zakochanych 14 lutego i Światowego Dnia AIDS –notki prasowe.
- Podczas imprez masowych: „Wiosna ze zdrowiem” „Jesień ze zdrowiem, „Wampirjada”, „ Zadbaj o zdrowie” pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej przygotowali punkt informacyjny z materiałami, gdzie każdy zainteresowany otrzymał materiały edukacyjno – informacyjne związane z tematyką HIV i AIDS.
- Współorganizacja z Oddziałem Rejonowym PCK Bytom, Miejską Biblioteką Publiczną konkursu plastycznego pt. „Drogi przenoszenia HIV”. Do konkursu wpłynęło 19 prac z szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
- Dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość? w ramach „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”- współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2014/2015 program był realizowany w 13 szkołach ponadgimnazjalnych.

W roku szkolnym 2015/2016 do jego realizacji przystąpiło kolejnych 7 szkół

ponadgimnazjalnych. Łącznie program realizowany jest w 20 szkołach.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono szkolenia indywidualne dot. inauguracji programu w szkołach, które nie mogły uczestniczyć w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne i ankiety do szkół gdzie realizowano program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 3 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.
- Przedstawiono ofertę programową nowym szkołom.
- Sporządzono wykaz szkół które nie chcą realizować program 2015/2016, i które chcą realizować program, przesłano go do WSSE Katowice.

Wnioski: Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty. Szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Podstępne WZW

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe obejmują:

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi

Program był realizowany w roku szkolnym 2014/2015 w Bytomiu, w 11 szkołach ponadgimnazjalnych w klasach II, natomiast roku 2015/2016 do programu przystąpiły 3 kolejne szkoły. Łącznie program realizowany jest w 14 szkołach.

Zasadnicze działania:

- Przesłano informację oraz zachęcano koordynatorów do udziału w Olimpiadzie wiedzy nt. profilaktyki WZW B i C , ph. „Podstępne WZW”.
- Powołano komisję konkursową, wyłoniono prace na poziomie powiatowym zgodnie z wytycznymi, następnie przekazano je do WSSE Katowice.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 1 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2015/2016.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu oraz udział pracowników Sekcji OZ w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne i ankiety do szkół, gdzie realizowany jest program.

Wnioski: Program oceniono jako potrzeby chętnie realizowany w szkołach. Do etapu wojewódzkiego Olimpiady ph. „Podstępne WZW” zakwalifikowali się uczniowie VII Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół Administracyjno-Ekonomicznych i Ogólnokształcących z Bytomia.

Wybierz życie- pierwszy krok

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna)
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym
- Dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne

W roku szkolnym 2014/2015 był realizowany w 6 szkołach ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2015/2016 do programu przystąpiły 3 kolejne szkoły. Łącznie program realizowany jest w 9 szkołach

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach, zaproszono zainteresowane szkoły na szkolenie zorganizowane przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu,
- Dystrybuowano materiały edukacyjnych do szkół gdzie realizowany jest program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 1 wizytacje programu,
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015, Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2015/2016.

Wniosek: Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach gdzie większość stanowią dziewczęta.

Program „Znamie! Znam je?”

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania

- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym

W roku szkolnym 2014/2015 był realizowany w 12 szkołach ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2015/2016 do programu przystąpiły 2 kolejne szkoły. Łącznie program realizowany jest w 14 szkołach

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 3 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015. Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół oraz uzyskano zgodę na jego realizację, Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu, rozdystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne.

Wnioski: Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie jest realizowany w szkołach.

Żywnienie na wagę zdrowia

Cel programu to głównie:

- Wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez właściwe odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej,
- Poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach,
- Podniesienie świadomości rodziców w kwestii „Odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczną, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”.

W roku szkolnym 2014/2015 był realizowany w 17 placówkach oświatowych. W roku szkolnym 2015/2016 do programu przystąpiły 11 nowych placówek. Łącznie program realizowany jest w 28 placówkach oświatowych.

Zasadnicze działania:

- Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2014/2015.
- Zaproszono placówki do realizacji programu w roku szkolnym 2015/2016.
- Zorganizowano, przygotowano i przeprowadzono szkolenie programu połączone z dystrybucją materiałów edukacyjnych.
- Przeprowadzono naradę w jednym przedszkolu, w związku z wdrożeniem modułu „Klub Zdrowego przedszkolaka”.
- Przeprowadzono w Przedszkolu Miejskim nr 59 w Bytomiu ul. Łużycka 12b wspólnie z Sekcją HZZ i PU warsztaty dla rodziców pt. „Godzina ze zdrowiem”, w których uczestniczyło 96 rodziców, oraz uczestniczono w obchodach „Dzień jabłka” gdzie wspólnie z pracownikami Oddziału Promocji Zdrowia i Komunikacji

Społecznej WSSE w Katowicach przeprowadzono warsztaty dla dzieci dot. prawidłowego odżywiania. Uczestniczyło łącznie w obchodach 100 dzieci.

Wnioski: Brak materiałów dla dzieci i uczniów. Brak zainteresowania wśród rodziców warsztatami: „Godzina ze zdrowiem”.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program skierowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych.

Cel główny programu : dostarczenie młodemu ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

W roku szkolnym 2015/2016 do programu przystąpiło 18 placówek gimnazjalnych.

Zasadnicze działania:

- Uczestnictwo w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice, podczas którego koordynatorzy powiatowi zdobyli potrzebną wiedzę do przeprowadzenia analogicznego szkolenia dla realizatorów programu w szkołach.
- Zaproszono szkoły do realizacji programu, zorganizowano, przygotowano i przeprowadzono szkolenie programu połączone z dystrybucją materiałów edukacyjnych.
- Przeprowadzono 5 indywidualnych porad dla koordynatorów, którzy nie mogli uczestniczyć w szkoleniu,
- Przygotowano i przeprowadzono w dwóch szkołach gimnazjalnych w związku z realizacją programu 6 warsztatów nt. dopalaczy w których uczestniczyły 143 osoby, zamieszczono informacji o programie na stronie internetowej PSSE Bytom.

Wniosek: Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty

Interwencje i akcje nieprogramowe, które realizowano w 2015r. to:

Akcja edukacyjna pt. „Brazowo, ale czy zdrowo”

Cel -kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 9 porad i nawiązano współpracę z placówkami oświatowo - wychowawczymi, gdzie odbywały się półkolonie oraz MOSIR, którzy wyeksponowali plakaty „Brazowo, ale czy zdrowo”,
- Nawiązano współpracę z Górnśląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu- oplakatowanie kolejki wąskotorowej na trasie Nakło-Chechło.
Kolejka wąskotorowa kursowała w weekendy oraz święta na odcinku : Bytom-Zalew Nakło-Chechło-Miasteczko Śląskie. Zalew Nakło - Chechło to najczęściej odwiedzany zbiornik wodny w powiecie tarnogórskim. Przez okres lipiec-sierpień tego roku podróżowało 9650 osób.

Akcja –antybiotyki

Cel - zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykoodporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 2 narady, w związku z organizacją akcji.
- Podczas 4 akcji zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Podczas 2 akcji w C.H Agorze Bytom, zorganizowano punkt dla dzieci, gdzie kolorowano obrazki o tematyce antybiotyków.
- Prowadzono bieżącą dystrybucją materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Organizacja Światowego Dnia Zdrowia

Hasło – „Z pola na stół – uczynić jedzenie bezpiecznym”.

Zasadnicze działania:

- Wysłano informacje do lokalnych mediów, w sprawie obchodów i hasła Światowego Dnia Zdrowia 2015.
- Przeprowadzono naradę, w związku z organizacją działań w ramach Światowego Dnia Zdrowia.
- Zorganizowano szkolenie dla przedsiębiorców:
  - w dniu 23.04.2015r. Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości Bytom uczestniczyło -14 osób.

Organizacja Kampani Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Cele:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania

- Przeprowadzono 17 porad, w związku z organizacją kampanii.
- Podczas 3 akcji zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- Zorganizowano dwa spotkania warsztatowe we współpracy z Sekcją Epidemiologii w Szkole Rodzenia w Bytomiu.
- Zamieszczono informację na stronie internetowej.
- Prowadzono bieżącą dystrybucją materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Kampania społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”

Cele kampanii

- Upowszechnienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń, w tym krwiopochodnych w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu, odnowy biologicznej.
- Poprawa warunków higienicznych w w/w zakładach.
- Uświadomienie znaczenia i konieczności stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług.
- Ograniczenie występowania zakażeń krwiopochodnych.

Zasadnicze działania

- Zwrócono się do Prezydentów Miasta Bytom o włączenie się w kampanię oraz udostępnienie lub wskazanie sali, gdzie można zorganizować szkolenie.

- Przygotowano i dostarczano informację o szkoleniu w wersji papierowej do wybranych zakładów z terenu miasta Bytom.
- Zbierano zgłoszenia w formie elektronicznej.
- Zorganizowano 2 szkolenia dla zainteresowanych osób.
- Przygotowano zaświadczenia dla uczestników szkoleń.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem szkoleń.
- Sporządzono sprawozdania z pierwszego etapu kampanii.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem podsumowana II Etapu Kampanii: „Mam świadomość jak być zdrowym”.

Wniosek: W szkoleniach uczestniczyło łącznie 113 osób z 99 zakładów.

Akcja edukacyjna „Bezpieczne ferie 2015”.

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego.

Zasadnicze działania

- Przesłano drogą elektroniczną plakat „Bezpieczne Ferie 2015” do Urzędu Miasta Bytom,
- Zamieszczono plakat „Bezpieczne Ferie 2015” na stronie internetowej PSSE w Bytomiu.
- Przeprowadzono warsztaty profilaktyczne na temat zdrowego odżywiania i bezpiecznego spędzania czasu, natomiast dla dzieci starszych na temat uzależnień w Młodzieżowym Domu Kultury nr 1 w Bytomiu.
- Sporządzano sprawozdanie z akcji bezpieczne ferie.

Wniosek: Warsztaty przeprowadzono wśród 60 osób.

Akcja Dopalacze-wypalacze „środki zastępcze”

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Zasadnicze działania:

- Przesłano informację do urzędu miasta Bytom, w celu umieszczenia informacji nt. dopalaczy na stronie internetowej urzędu.
- Przeprowadzono narady organizacyjne z partnerami akcji.
- Dystrybuowano materiały dla zainteresowanych osób.
- Zorganizowano akcje, podczas których przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób, wyeksponowano materiały edukacyjne w widocznym miejscu,
- Prowadzono pogadanki wśród młodzieży, ze szczególnym nasileniem w okresie wakacji.
- Zamieszczano aktualne informacje na stronie internetowej.

Wnioski: Akcje potrzebna ciesząca się zainteresowaniem w szczególności testy w alko i narkogoglach z których skorzystało łącznie 574 osoby.

V Festiwal Piosenki o zdrowiu pt. „Przedszkolacy super śpiewacy”

Cel konkursu:

- Uważliwienie dzieci na potrzebę dbania o własne zdrowie.
- Propagowanie kultury muzycznej wśród dzieci.
- Twórcza wymiana doświadczeń muzycznych wśród dzieci oraz ich opiekunów.

- Kształtowanie umiejętności współzawodnictwa.

Zasadnicze działania

- Przygotowano regulamin i rozesłano go do przedszkoli.
- Przygotowano dyplomy i podziękowania dla uczestników konkursu.
- Przyjmowano zgłoszenia uczestników w formie elektronicznej.
- Pozyskano patronaty i nagrody.
- Sporządzono listę dot. kolejności wystąpienia uczestników.
- Uczestniczono w pracach w komisji konkursowej.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem konkursu.

Regulamin wysłano do wszystkich przedszkoli, które realizowały program pt. „Czyste powietrze wokół nas”.

Podaruj bliskim prezent zadbaj o zdrowie

Cel: promowanie zachowań prozdrowotnych.

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano i obsługiwano punkt informacyjny z materiałami edukacyjnymi między innymi nt. szkodliwości palenia tytoniu.
- Przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu dla zainteresowanych osób oraz testy w alkogoglach i narkogoglach.

Akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem. W akcji udział wzięło ok.1000 osób, z pomiarów skorzystało 40 osób, z testów w alkogoglach i narkogoglach skorzystało 15 osób.

Organizacja szkolenia nt.: „Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty”

Cel Poszerzenie wiedzy nt.: „Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty”, w związku ze zmianą rozporządzenia.

Ramy czasowe 21.10, 04.11,12.11.,25.11.2015 r..

Zasadnicze działania;

- Przygotowano i dostarczono informacji o szkoleniu w wersji papierowej do Urzędów Miasta (wydział edukacji) Bytom.
- Zorganizowano 4 szkolenia dla zainteresowanych osób z placówek oświatowych.
- Zbierano zgłoszenia uczestników w formie elektronicznej.
- Przygotowano zaświadczenia dla uczestników.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem szkoleń.

Szkolenia cieszyły się dużym zainteresowaniem uczestniczyło łącznie 165 osób z 99 placówek oświatowych z Bytomia.

Inne przedsięwzięcia, do których włączyła się w czynna realizacje Sekcja Oświaty Zdrowotnej to:

Śląska Wiosna ze Zdrowiem 2015r i Śląski Festiwal Zdrowia połączony z przemarszem różowej wstążeczki

Dzięki współpracy z Radną Sejmiku Śląskiego Barbarą Dziuk możliwe było zorganizowanie ww. akcji

Cel - propagowanie zdrowego stylu życia.

Zasadnicze działania to:

zorganizowano „Miasteczko Zdrowia” w Agorze Bytom w dniu 08.05.2015r. i 09.10.2015r. gdzie wszyscy spragnieni wiedzy na temat swojego stanu zdrowia mogli bezpłatnie skorzystać z konsultacji lekarskich i kosmetycznych, natomiast pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Sekcji Promocji Zdrowia WSSE Katowice zorganizowali punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi oraz przeprowadzili pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Dla najmłodszych przygotowano kącik rysunkowy -kolorowania obrazków o tematyce zdrowotnej. Dodatkowo podczas Śląskiego Festiwalu Zdrowia połączonego z przemarszem różowej wstążeczki, wypuszczono balony do nieba jako znak solidarności z chorymi na nowotwory.

Akcje cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Bytomiu dzięki bardzo dobrej współpracy z Zarządem Rejonowym PCK Bytom włączyli się także w akcje organizowane przez PCK „**Rejonowych Mistrzostw Udzielania I Pomocy**”, „**Olimpiadę Wiedzy o Zdrowiu PCK**” i **Wampiriadę**

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są również poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,
- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych.
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań.
- pozyskiwanie bezpłatnych czasopism, ulotek, gadżetów, broszur, na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają w zubożeniu działań oświaty zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Bytomiu realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Inspekcji Sanitarnej zwiększyła się liczba szkół, które chcą realizować programy proponowane przez Inspekcje Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych

w kolejnych edycjach oraz zbyt późne otrzymanie materiałów z WSSE Katowice niezbędnych do realizacji programu. Materiały w formie elektronicznej przesyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice są bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej.

Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć czy programów w roku 2015 była zadowalająca.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nawiązywali współpracę z różnymi podmiotami w celu pozyskania materiałów, gadżetów i nagród. Władze Miejskie w roku 2015 chętnie włączali się w akcje profilaktyczne i często w nich uczestniczyli. Nie było problemu z otrzymaniem gadżetów do konkursów i pozyskaniem patronatu Prezydenta. Organizowane konkursy, warsztaty cieszą się zainteresowaniem i niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt. zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym. Zaobserwowano, iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne czy też wykonać testy w alko i narkogooglach. Większość osób, u których przeprowadzono pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu deklaroowało, chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. Czwarta z sekcji - Sekcja Przygotowania Podłóż przygotowuje podłoża hodowlane dla potrzeb wszystkich Sekcji wykonujących badania mikrobiologiczne i bakteriologiczne.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania. W roku ubiegłym w ramach doskonalenia Systemu Zarządzania rozszerzył zakres akredytowanych metod w obszarze badań mikrobiologicznych żywności o dodatkowe matryce produktów oraz uaktualnił zakres badań mikrobiologicznych wody dostosowując zapisy w zakresie do wymaganego obszaru prawnego. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej auditorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań, co owocuje brakiem niezgodności na auditach zewnętrznych.

a) **Sekcja Badań Wody** przeprowadziła badania :

- wody przeznaczonej do spożycia : przebadano 101 próbek
- wody z basenów kąpielowych : przebadano 75 próbki
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 112 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 13.11.2015 (Dz. U. 2015 poz. 1989). Oznaczane były : bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, ogólna liczba mikroorganizmów, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotyny, azotany, żelazo, mangan, utlenialność, twardość ogólna, wapń, magnez, fosforany. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W basenach badano liczbę gronkowców koagulazo-dodatnich, bakterie *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano nieznaczny spadek w ilości przeprowadzonych badań.

b) **Sekcja Badań Żywności w 2015 roku** wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

W ramach urzędowej kontroli zgodnie z planem poboru próbek z terenu Bytomia mikrobiologicznie przebadano prawie wszystkie grupy produktów – łącznie 105 próbek środków spożywczych z czego zdyskwalifikowano tylko 5 próbek lodów za obecność bakterii z rodzaju Enterobacteriaceae. Najwięcej zbadano ciastek poddanych i niepoddanych obróbce termicznej (55 próbek), mleka i przetworów mleczarskich (45 próbek), wyrobów

cukierniczych (30 próbek), przypraw. Badania mikrobiologiczne wykonywano głównie w kierunku obecności bakterii z grupy Enterobacteriaceae, Salmonella, Listeria. W minionym roku w ramach współpracy z Weterynaryjną Inspekcją Sanitarną zbadano próbki jaj w kierunku Salmonella.

Fizykochemicznie zbadano 69 próbek w tym: 13 próbek mięsa i ryb oraz 13 próbek warzyw w kierunku zawartości azotanów i azotynów, 26 próbek w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych – badano próbki przetworów zbożowych, orzechów, przypraw, kawy i herbaty.

Monitoringiem badań fizykochemicznych w roku 2015 objęto:

- warzywa: różne rodzaje sałaty, szpinak świeży i mrożony- badanie w kierunku azotanów
- środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego – badania w kierunku znakowania

W zakresie badań sensorycznych przebadano 12 próbek z różnego asortymentu i nie odnotowano przypadku zdyskwalifikowania produktu.

c) Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek Salmonella i Shigella
- badania parazytologiczne
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń

W roku 2015 w sekcji wykonano:

- 7608 badań u 2536 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby
- 171 badań u 60 osób, które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi
- 37 badań u 14 osób u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych
- 56 badań u 20 osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu
- 13 badań 9 osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną
- 184 badań dla 134 osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego

W porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie zmniejszyła się liczba badań we wszystkich wymienionych grupach.

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2015 – pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu dokonali 2648 kontroli na terenie miasta Bytom.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 638 decyzji administracyjnych w tym 25 decyzji w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto wydano 509 decyzji obciążających stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wniosek strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono 90 mandatów karnych na kwotę 14 900 zł.

W przypadku występujących trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami zastosowano środki przymusowego postępowania w administracji.

W związku z tym:

- wystawiono 3 tytuły wykonawcze,
- wydano 4 postanowienia o nałożeniu grzywny na kwotę 1 540 zł.

W roku sprawozdawczym nałożono w drodze decyzji administracyjnej 1 karę pieniężną na kwotę 20 000 zł dot. wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

W 2015 r. w jednym obiekcie tj. Zakład Usług Pogrzebowych w Bytomiu, ul. Głogowska 1 stwierdzono bezpośrednie zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego wydano decyzję z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS w sprawie unieruchomienia obiektu w zakresie świadczenia usług w zakresie przechowywania i przygotowywania zwłok do pochówku w terminie natychmiastowym.

W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Sądu.

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Piekary Śląskie za rok 2015

Bytom 2016

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życia, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak i władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w mieście. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	4
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	4
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	6
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	7
Wnioski.....	7
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	8
1. Stan sanitarny szpitali.....	8
2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych.....	9
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	9
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	10
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek.....	11
Wnioski.....	11
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna	
III. żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	12
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów.....	15
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	17
3. Piekarnie.....	17
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF /RAPEX.....	17
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	17
6. Akcje.....	18
7. Działalność interwencyjna.....	21
Wnioski.....	22
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli	23
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	23
2. Ocena jakości wody w basenach.....	24
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	24
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	25
1. Domy pomocy społecznej.....	26

2.	Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	26
3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	26
4.	Dworce kolejowe i autobusowe.....	27
5.	Ustępy publiczne.....	28
6.	Baseny kąpielowe.....	28
7.	Środki transportu.....	28
8.	Apteki.....	28
9.	Obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe.....	29
10.	Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami.....	29
11.	Interwencje.....	30
	Wnioski.....	31
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczyh.....	32
1.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczyh.....	32
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	34
3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	36
4.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	37
5.	Interwencje.....	37
	Wnioski.....	38
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	39
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	39
2.	Nadzór nad środkami zastępczymi.....	43
2.	Choroby zawodowe.....	44
3.	Interwencje.....	44
	Wnioski.....	45
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	46
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	50
X.	Działalność laboratoryjna.....	63

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2015 roku na terenie Piekar Śląskich przeprowadzono łącznie 268 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych. Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego o 28.

Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne stwierdzono, że liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby utrzymuje się na tym samym poziomie, co w roku poprzednim.

W 2015 roku zarejestrowano ogółem 15 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby. Zarejestrowano 1 zachorowanie na ostre wzw typu B, 8 zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzw typu B, 6 zachorowań na wzw typu C. Wzrost nastąpił w liczbie zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzw typu B o 3 przypadki, natomiast spadek zachorowań na wzw typu C o 3 przypadki. Nie zarejestrowano przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu A oraz wirusowego zapalenia wątroby innego i nieokreślonego.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2015r. zarejestrowano 9 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella – o 5 przypadków więcej niż w roku ubiegłym, nie natomiast nie rejestrowano posocznicy oraz innych zakażeń pozajelitowych wywołanych przez pałeczki Salmonella.

Zarejestrowano także 29 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (wzrost o 13 przypadków), 3 przypadki innych bakteryjnych zatruc pokarmowych (tak jak w roku poprzednim), 50 przypadków biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (wzrost o 18 przypadków), 82 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 30 przypadków). Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W 2015 roku zarejestrowano 27 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 12 przypadków więcej niż w roku 2014. Wzrost liczby zarejestrowanych zakażeń wynika z coraz powszechniej stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*.

W 2015 r. na terenie Piekar Śląskich wystąpiły 2 ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w oddziałach szpitalnych, narażonych było łącznie 36 osób, zachorowało 5 osób, w 2 przypadkach nastąpił zgon pacjentów na skutek choroby zasadniczej. Czynnikiem etiologicznym zachorowań w ogniskach było *Clostridium difficile*.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano wzrost liczby zachorowań na następujące choroby:

- krztusiec – 10 zachorowań (wzrost o 8 przypadków),
- płonica – 10 zachorowań (wzrost o 3 przypadki),
- świnka – 4 zachorowania (wzrost o 1 przypadek),

natomiast spadek zachorowań na ospę wietrzną o 232 przypadki - zarejestrowano 199 zachorowań.

Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na różyczkę i odrę.

Liczba zachorowań na boreliozę spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o 2 przypadki, zarejestrowano 9 zachorowań.

Zanotowano 7 przypadków szczepienia przeciwko wściekliźnie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta - o 10 przypadków mniej niż w roku ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych innego i nieokreślonego, 2 przypadki zapalenia opon wywołanego przez *Streptococcus pneumoniae*, natomiast nie rejestrowano zachorowań na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu wywołane przez *Neisseria meningitidis* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę od 2011 roku obserwuje się tendencję spadkową, niemniej jednak w roku 2015 zarejestrowano 21 przypadków zachorowań, to jest o 9 przypadków więcej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę oraz prowadzeniem nadzoru nad leczeniem chorych i badaniem osób z kontaktu.

W roku 2015 zaobserwowano wzrost liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na gripę, tj. z 796 przypadków w roku 2014 do 1581 przypadków w roku 2015.

Wzrost liczby zarejestrowanych przypadków może być spowodowany zarówno faktycznym wzrostem liczby zachorowań, jak również poprawą zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze w stosunku do lat poprzednich.

W 2015 roku zarejestrowano 6 przypadków grypy, potwierdzonych badaniami wirusologicznymi.

W 2015 roku prowadzony był nadzór epidemiologiczno- wirusologiczny nad gripą w Systemie Sentinel w 1 wytypowanej poradni POZ. W ramach tego nadzoru pobrano próby do badań w kierunku wirusów grypy od 37 pacjentów z podejrzeniem zachorowania na gripę. Badania pobranego materiału u 8 pacjentów potwierdziły obecność wirusów grypy.

Liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej spadła w 2015 roku o 48 w porównaniu z rokiem poprzednim, zaszczepionych zostało w 2015 roku 1117 osób.

Od roku 2008 obserwuje się spadek zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową, w 2014r. zarejestrowano 1 zachorowanie, natomiast w 2015r. nie notowano zachorowań.

Nadal utrzymująca się niska zapadalność, szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C oraz wprowadzeniem szczepień przeciwko meningokokom grupy B.

Istotne znaczenie w profilaktyce zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową ma kontynuowanie przez Urząd Miasta Piekary Śląskie corocznej akcji szczepień przeciwko meningokokom młodzieży kończącej szkołę podstawową i rozpoczynającej naukę w gimnazjum.

W roku ubiegłym na terenie Piekar Śląskich w ramach corocznych szczepień akcyjnych młodzieży zaszczepiono 304 osoby z rocznika 2002, natomiast dodatkowo w poradniach POZ zaszczepionych zostało 27 osób.

Ponadto w 2015r. zarejestrowano 3 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* (wzrost o 2 przypadki) oraz 4 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes* (wzrost o 3 przypadki), natomiast nie rejestrowano inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

W analizowanym okresie zarejestrowano również 1 przypadek rzeżączki, 3 przypadki nowo wykrytego zakażenia HIV (o 2 więcej niż w roku 2014).

W 2015r. w nadzorowanych szpitalach wystąpiły 2 ogniska zakażeń szpitalnych. Łącznie ogniska objęły 5 pacjentów. Nie odnotowano przypadków zgonu z powodu zakażenia, zgony 2 osób spowodowane były chorobą zasadniczą.

Ogniska dotyczyły zakażeń szerzących się drogą pokarmową. Czynnikiem etiologicznym zachorowań było *Clostridium difficile*.

W przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie działalności przeciwepidemicznej w 2015r. nie zarejestrowano interwencji.

W 2015 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie miasta Piekary Śląskie pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 6 przypadków podejrzenia zatruc środkami zastępczymi.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2015 roku na terenie miasta Piekary Śląskie sprawowano nadzór nad 24 punktami szczepień. Skontrolowano 23 punkty szczepień, przeprowadzając 33 kontrole.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są przez poradnie imiennie do PSSE w Bytomiu. PPIS w Bytomiu wystosował 55 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2015 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w analizowanym okresie zostały wykonane w stopniu dobrym. Nadal jednak obserwuje się nieznaczny spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ, a także coraz większą aktywnością ruchów antyszczepionkowych.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest placówkom służby zdrowia celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski:

1. Podsumowując prowadzony w 2015 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, wywołanych przez *Clostridium difficile*. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. W roku 2015 uruchomiono procedurę wszczęcia postępowania egzekucyjnego w stosunku do rodziców, którzy nie realizują obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2015 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 2 szpitalami na terenie Piekar Śląskich :

- SP Wojewódzki Szpital Chirurgii Urazowej im. dr J. Daaba w Piekarach Śląskich, ul. Bytomska 62,
- NZOZ pn. Szpital Miejski w Piekarach Śląskich pw. Św. Łukasza, Piekary Śląskie, ul. Szpitalna 11.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane.

W szpitalach łącznie przeprowadzono 16 kontroli.

W 1 szpitalu przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości: zacieki, brudne, zakurzone ściany i sufity w salach chorych, brudowniku, pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla pacjentów, korytarzu komunikacyjnym, uszkodzona wykładzina podłogowa, uszkodzone blaty szafek przyłóżkowych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję zarządzającą terminową, która jest w trakcie realizacji.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 1 decyzję zmieniającą termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanej decyzji.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w przypadku SP Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej w pralni należącej do szpitala, natomiast drugim szpitalu w pralni zewnętrznej na podstawie zawartej umowy.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

W skontrolowanych szpitalach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre przedmioty składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W skontrolowanych szpitalach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

W jednym szpitalu sterylizacja narzędzi odbywa się w sterylizatorni centralnej, która spełnia obowiązujące wymagania, natomiast w drugim szpitalu w sterylizatorni podręcznej zlokalizowanej przy bloku operacyjnym.

Szpitale posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

W skontrolowanych szpitalach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarno – higieniczny szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach, przeprowadzane są prace modernizacyjne w celu poprawy warunków leczenia pacjentów i pracy personelu.

Ponadto przeprowadzono 6 kontroli tematycznych szpitali pod kątem oceny spełnienia wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia celem wydania opinii sanitarnych. Wydano 1 decyzję o spełnieniu wymagań oraz 2 opinie, w tym 1 o spełnieniu wymagań i 1 o braku spełnienia wymagań. Szpitale posiadają zaopiniowane programy dostosowania.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych, które nie wykazały nieprawidłowości.

W 2015r. w 1 nadzorowanym szpitalu wystąpiły 2 ogniska zakażeń szpitalnych. Przeprowadzono 2 kontrole, które nie wykazały nieprawidłowości.

W okresie sprawozdawczym nie zarejestrowano interwencji dotyczących szpitali.

2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo-leczniczych

W ewidencji PSSE w Bytomiu na terenie Piekar Śląskich znajduje się 1 zakład opiekuńczo - leczniczy. Został skontrolowany w ramach bieżącego nadzoru – realizacja planu kontroli.

Zakład opiekuńczo - leczniczy ocenia się jako dobry. Jest on w pełni dostosowany do wymogów rozporządzenia MZ z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Obiekt wyposażony jest w instalację wodociągową i kanalizacyjną. Jakość wody jest stale monitorowana. Placówka zaopatrzona jest w dostateczną ilość sprzętu jednorazowego użytku. Odzież ochronna i środki ochrony indywidualnej są odpowiednie i w wystarczającej ilości. W obiekcie stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku, która prana jest na miejscu. Obiekt posiada własną pralnię. Zakład posiada oddzielne magazyny bielizny czystej i brudnej. Bielizna brudna przewożona jest w wózkach przeznaczonych do tego celu z oddziałów do pralni, natomiast czysta rozwożona jest w wózkach, na oddziały, do magazynów i szaf przeznaczonych do przechowywania bielizny czystej. Obiekt posiada umowę na odbiór odpadów medycznych podpisaną z uprawnioną firmą. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania. Ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczną firmę odpady przechowywane są w wydzielonej chłodziarce przeznaczonej na ten cel. Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne. Zakład posiada opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajduje się 31 podmiotów, w skład których wchodzi 53 obiekty. Ponadto nadzorem objętych jest 12 filii ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie Piekar Śląskich, w 2015 r. przeprowadzono 25 kontroli w 22 obiektach.

W 2015r. Sekcja Higieny Komunalnej prowadziła nadzór nad podmiotami leczniczymi w zakresie postępowania z odpadami medycznymi. Skontrolowano 34 obiekty, w których przeprowadzono 35 kontroli.

Nieprawidłowości stwierdzono w 2 obiektach.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: złego stanu sanitarnego i technicznego pomieszczeń i urządzeń, postępowania z materiałem do badań, przechowywania środków dezynfekcyjnych, sprzętu jednorazowego, przeterminowanego środka do dezynfekcji rąk, sprzętu jednorazowego, braku dozownika na środek dezynfekcyjny do rąk.

Wydano 1 decyzję zarządzającą, nałożono 1 mandat karny w wysokości 200 zł i wydano zalecenia doraźne. Decyzja i zalecenia doraźne zostały wykonane.

Wszystkie skontrolowane obiekty oceniono ostatecznie jako dobre.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa w zależności od rodzaju skażenia po użyciu traktowana jest jako odpad komunalny lub medyczny - pakowana w worki foliowe odpowiedniego koloru i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Odpady medyczne segregowane są w miejscu wytwarzania i gromadzone do zamykanych i oznakowanych pojemników. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach składowane są w pojemnikach twardych, odpornych na przekłucie opisanych datą otwarcia i kodem odpadu. Do czasu odbioru i transportu do utylizacji przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w urządzeniu chłodniczym przeznaczonym na ten cel. Prowadzona jest dokumentacja potwierdzająca odbiór odpadów medycznych do utylizacji. Odpady medyczne zakaźne za wyjątkiem odpadów o ostrych końcach i krawędziach gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi koloru czerwonego.

W okresie sprawozdawczym nieprawidłowości dot. postępowania z odpadami medycznymi stwierdzono w 1 obiekcie. Nieprawidłowości dotyczyły złego stanu sanitarno-technicznego pomieszczenia służącego do przechowywania odpadów medycznych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję zarządzającą, która została wykonana.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajdują się 63 prywatne gabinety lekarskie.

W 2015r. skontrolowano 23 obiekty, przeprowadzając 24 kontrole, w tym 18 sanitarnych, 1 kontrolę sprawdzającą, 5 kontroli na wniosek strony w związku z wydaniem opinii.

W 1 gabinecie przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości:

- Indywidualna Praktyka Stomatologiczna Piekary Śląskie ul. Sowińskiego 9 - zły stan sanitarny pomieszczeń praktyki, zakurzony, brudny pojemnik na roztwory użytkowe preparatów dezynfekcyjnych, nieprawidłowe postępowanie z narzędziami wielokrotnego użytku, nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi, brak do wglądu protokołów kontroli wewnętrznych w obszarze zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Nałożono mandat karny w wysokości 200 zł, wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w przypadku zanieczyszczenia materiałem biologicznym jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych. Odpady medyczne pozostałe gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta.

Nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi stwierdzono w 1 gabinecie, w związku z czym nałożono mandat karny i wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątanía i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Stan sanitarny skontrolowanych gabinetów ostatecznie został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajdują się 4 praktyki pielęgniarek.

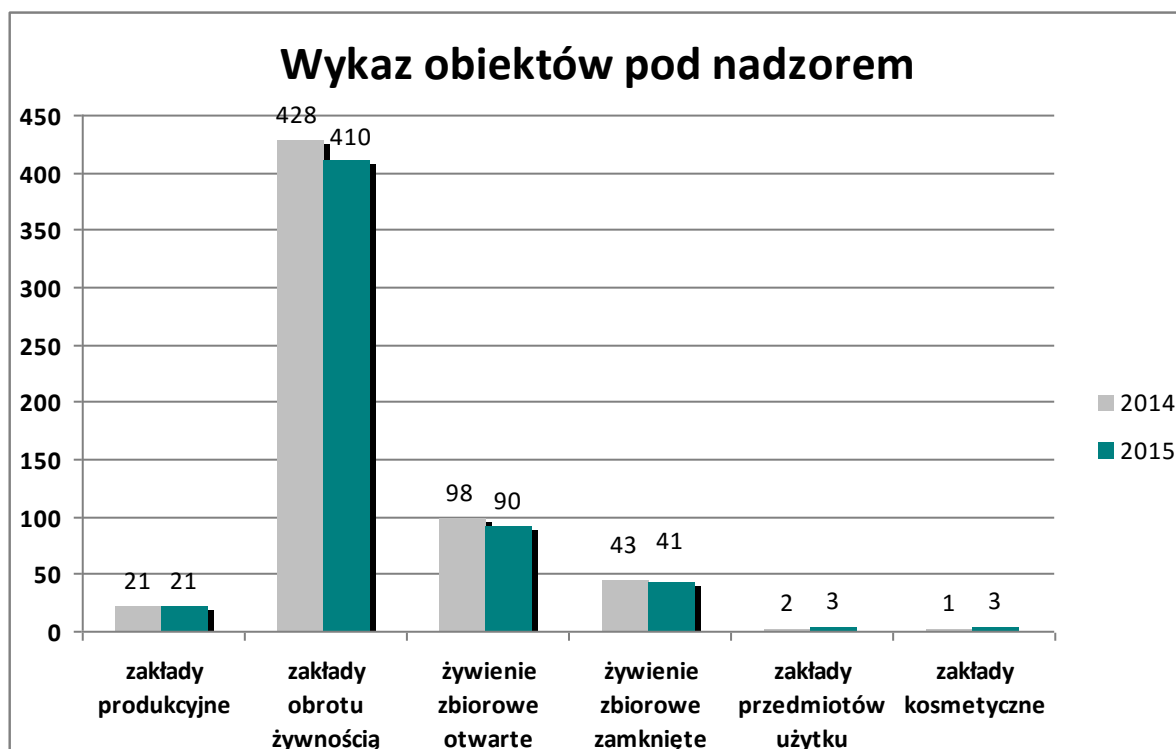
W 2015r. nie przeprowadzono kontroli. Wszystkie praktyki zlokalizowane są na terenie szkół i świadczone są w nich usługi na rzecz uczniów szkoły.

Wnioski:

1. Stan sanitarny szpitali stopniowo ulega poprawie, na bieżąco wykonywane są zalecenia ujęte w decyzjach. Ponadto realizowane są prace modernizacyjne w celu poprawy warunków leczenia pacjentów i pracy personelu.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno- higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi, a także stanu sanitarno- technicznego.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2015 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie miasta Piekary Śląskie, skontrolowali w sumie **398** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi **70,1%** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Na terenie Piekar Śląskich największą część spośród wszystkich obiektów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W najliczniejszej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w Piekarach Śląskich można stwierdzić, że w 2015 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu nieznacznie się zmniejszyła w stosunku do 2014 roku (**4,2 %**).

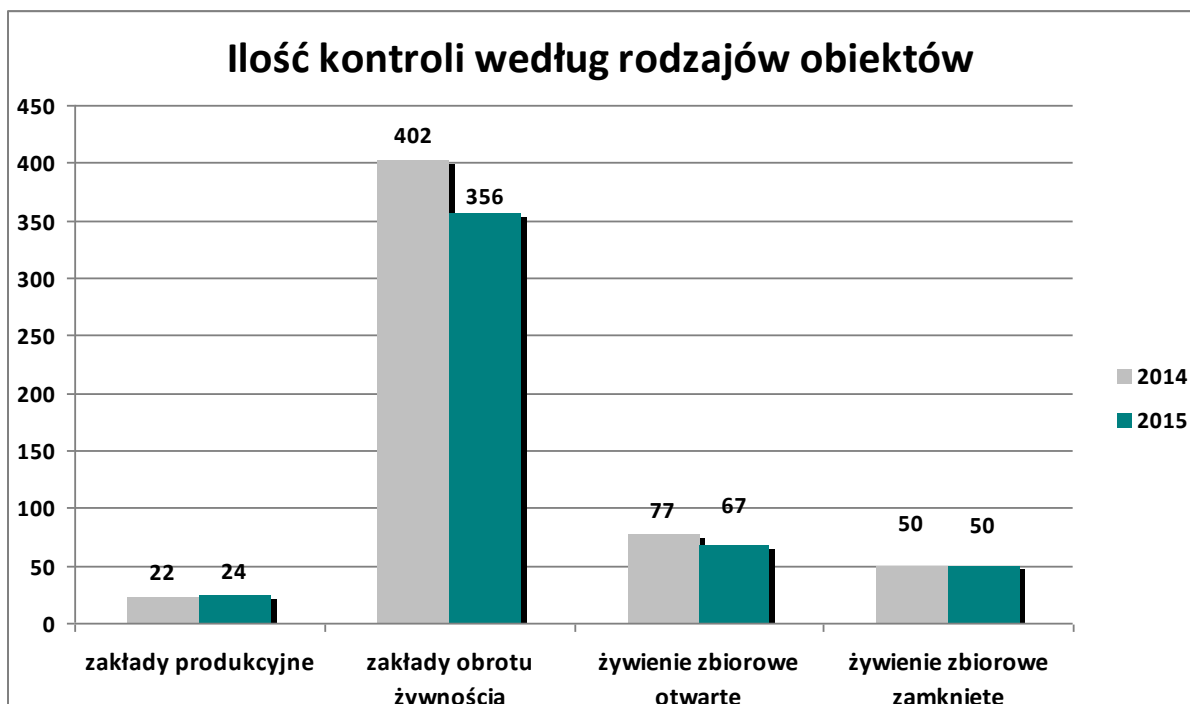
Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że liczba zaplanowanych do kontroli zakładów branży spożywczej w 2015 roku była większa o **9,5%** niż w roku 2014.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2014 do 2015.

Rodzaj obiektu	Piekary Śląskie			
	2014		2015	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	16	13	19	18
Obrót	238	190	268	208
Żywnienie otwarte	55	38	54	48
Żywnienie zamknięte	39	37	38	38
Razem	348	278	379	312

W roku 2015 wykonano **314** kontroli z **382** zaplanowanych (w tym **1** kontrola zakładu produkcji materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, **1** kontrola zakładu obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością oraz **1** kontrola zakładu obrotu kosmetykami), co stanowi około **82,2%** planu kontroli. Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli, niż zostało zaplanowane spowodowane było likwidacją, zamknięciem lub zawieszeniem działalności branży spożywczej przez przedsiębiorców, którzy na bieżąco nie informują o tym fakcie PPIS w Bytomiu.

Na terenie Piekar Śląskich w 2015 roku łącznie przeprowadzono **512** kontroli. Poza zaplanowanymi kontrolami przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili szereg kontroli związanych z interwencjami konsumentów i klientów, w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz kosmetykach) czy kontroli na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności. Porównując dane z rokiem 2014 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2015 zmniejszyła się o **7,6%**.

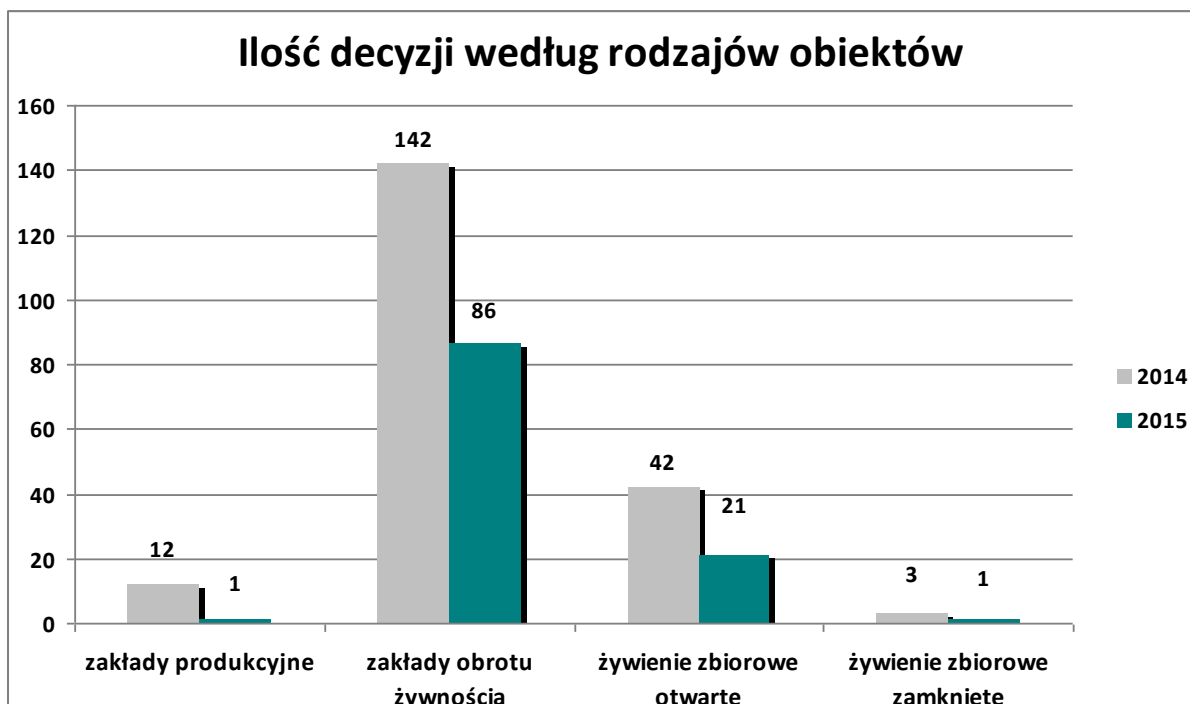

Najwięcej kontroli przeprowadzono w zakładach obrotu żywnością (o **11,4%** mniej niż w 2014 roku). W zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego ilość kontroli utrzymana jest na tym samym poziomie co w ubiegłym roku. W zakładach żywienia zbiorowego otwartego przeprowadzono o **13%** mniej kontroli, natomiast w zakładach produkcyjnych liczba kontroli zwiększyła się o **9,1%** w stosunku do roku ubiegłego. Ponadto w roku 2015 przeprowadzono **1** kontrolę w wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz **4** kontrole w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W roku 2015 na terenie Piekar Śląskich wydano ogółem **109** decyzji administracyjnych na podmioty branży spożywczej, a więc ilość decyzji zmniejszyła się o **45,2%** w stosunku do 2014 roku.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2014 i 2015.

Rok	Ilość obiektów nadzorowanych		Ilość obiektów skontrolowanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Powiat												
Piekary Śląskie	593	568	400	398	554	512	199	109	3-1300	-	14-2000	5-1350

Analizując ilości decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2015 liczba wydanych decyzji zmniejszyła się w stosunku do ubiegłego roku.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2015 opracowano na podstawie wytycznych przesłanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Warszawie i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach oraz w oparciu o analizę kontroli z lat ubiegłych i szacowanego ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF/RAPEX, a także realizowanie poleceń GIS w Warszawie i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny zakładów

Stan sanitarno – techniczny obiektów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji zarządzających w latach 2014 i 2015.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2014 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2015 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji represyjnych	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji represyjnych	% obiektów złych
Piekarnie Śląskie	400	17	4,25	398	6	1,5

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji zarządzających na wszystkie zakłady żywnościowo – żywieniowe stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny uległ poprawie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, zakurzone powierzchnie ścian, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki, zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia),
- brak bieżącej ciepłej wody,
- niewystarczająca ilość punktów wodnych (m.in. brak punktów wodnych przeznaczonych do mycia sprzętu i wyposażenia mającego kontakt z żywnością),
- brak prawidłowego oświetlenia w pomieszczeniach magazynowych i produkcyjnych (niezabezpieczone przed rozpryskiem szkła).

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2014 i 2015.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2014 r.			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2015 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	<i>Ogółem</i>	<i>Ilość wydanych mandatów na kwotę</i>	<i>% obiektów złych</i>
Piekarnie Śląskie	400	14 - 2000	3,5	398	5 - 1350	1,3

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości,
- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż wg zaleceń producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak lub nieaktualne zaświadczenia do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie technicznym zmalała, a zatem w 2015 roku stan sanitarno – higieniczny zakładów polepszył się. W roku sprawozdawczym nałożono o **9** (tj. **64,3%**) mniej mandatów karnych w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek do badań laboratoryjnych na rok 2015 na terenie Piekar Śląskich pobrano **69** próbek, tj.: o **35,5 %** mniej niż w roku 2014, w którym pobrano **107** próbek.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano **40** próbek,
- pod względem fizykochemicznym przebadano **22** próbki,
- pod względem znakowania ocenie poddano **33** próbki,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **4** próbki,
- pod względem organoleptycznym przebadano **3** próbki.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji nie uległa żadna próbka. W ubiegłym roku dyskwalifikacji uległo **8** próbek tj. **7,5 %**.

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2015 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie.

Na terenie Piekar Śląskich zewidencjonowanych jest **10** piekarni, z których skontrolowano **10**.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2015 upoważnieni pracownicy PPIS w Bytomiu w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie miasta Piekary Śląskie przeprowadzili **5** kontrole, głównie w sklepach mało - i wielkopowierzchniowych. Wszystkie powiadomienia uwzględniane były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W skontrolowanych zakładach nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.

W roku sprawozdawczym w ewidencji PPIS w Bytomiu na terenie Piekar Śląskich znajdowała się **1** wytwórnia oraz **2** zakłady obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano **1** zakład produkcji oraz **1** zakład, który wprowadzał obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością. Ogółem przeprowadzono **3** kontrole sanitarne w w/w obiektach.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególny asortyment jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach.

W roku 2015 w ewidencji PSSE w Bytomiu znajdowały się **3** zakłady wprowadzające do obrotu kosmetyki, z czego żaden nie został skontrolowany w roku sprawozdawczym.

Pracownicy sekcji HŻŻiPU na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano **1** próbę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

6. Akcje.

W 2015 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2015 roku pracownicy sekcji HŻŻiPU wspólnie z sekcją OZ przeprowadzili **4** szkolenia w związku z trwającą akcją „Żywienie na wagę zdrowia” oraz z wejściem w życie nowego Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Łącznie przeszkolonych zostało **49** przedstawicieli z **32** placówek systemu oświaty znajdujących się na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu.

W 2015 roku na terenie miasta Piekary Śląskie przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne					uwagi	
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli			inne ⁴
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	6	6	6	0	0	0	0	0	0	-
2.	Współpraca z Policją – czynności służbowe związane z oferowaniem do sprzedaży nielegalnych oraz niespełniających określonych wymogów suplementów diety	NS.HŻŻ i Komenda Policji w Piekarach Śląskich	2	2	2	0	0	0	0	0	0	-
3.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	2	1	1	0	0	0	0	0	0	-
4.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	4	4	4	0	0	0	0	0	0	-
5.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	5	5	5	0	0	0	0	0	0	-
6.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	2	0	0	0	0	0	0	0	-	-
7.	Nadzór nad jakością produktów bezglutenowych dostępnych w obrocie	NS.HŻŻ	100	0	0	0	0	0	0	0	0	-
8.	Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	NS.HŻŻ	23	3	5 (3 obiektów+2 środki transportu).	0	0	0	0	0	0	-

9.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedającymi lody porcjowane	NS.HŻŻ	8	0	0	0	0	0	0	0	0	-
10.	Ocena stanu sanitarno – higienicznego wózków i koszyków używanych w sklepach spożywczych	NS.HŻŻ	35	1	1	0	0	0	0	0	0	-
11.	Akcja „Etykieta informacją dla konsumenta”	NS.HŻŻ	26	14	14	0	0	0	0	0	1 zalecenie doraźne	W ramach przeprowadzonych kontroli nałożono 1 mandat na kwotę 300 zł w związku z stwierdzeniem nieprawidłowości stanu sanitarno-higienicznym i.
12.	Nadzór nad jakością olejów jadalnych wprowadzanych do obrotu	NS.HŻŻ	110	0	0	0	0	0	0	0	0	-
13.	Ocena oznakowania i kontrola w zakresie prowadzenia działań reklamowych preparatów do początkowego żywienia niemowląt	NS.HŻŻ	93	1	1	0	0	0	0	0	0	-
14.	Kontrole w związku z ostrzeżeniem GIS dotyczącym ujawnienia metanolu w butelkach alkoholu o nazwie ABSINTH	NS.HŻŻ	160	0	0	0	0	0	0	0	0	-
15.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	16	0	0	0	0	0	0	0	0	-
RAZEM			592	37	39	0	0	1	0	0	1 zalecenie doraźne	-

7. Działalność interwencyjna 2015 roku

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem: **17**, w tym anonimowych: **5**;

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem: **16**, w tym anonimowych: **5**; zasadnych: **3**, w tym anonimowych zasadnych: **2**;

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem: **0**, w tym anonimowych: **0**.

L.p	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych /niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zły stan sanitarno – higieniczny	6	6	6	0/2	2/750	2/4	-	-	-
2.	Zła jakość zdrowotna żywności	11	10	10	-	1/100	1/9	-	-	-
SUMA		17	16	16	0/2	3/750	3/13	-	-	-

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie Piekary Śląskie, podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2015 ilość przyjętych i rozpatrzonych interwencji zmniejszyła się o **15,8%** w porównaniu do roku 2014, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **19** interwencji.

Wnioski:

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji zarządzających w roku 2015 zmniejszyła się w stosunku do roku 2014, co świadczy o polepszeniu warunków sanitarno - technicznych w skontrolowanych zakładach.
3. W roku sprawozdawczym w porównaniu do roku ubiegłego nałożono znacznie mniejszą ilość mandatów karny za nieprawidłowy stan sanitarno – higieniczny, czyli za brak czystości i porządku w zakładach.
4. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP. Również w mniejszym stopniu w skontrolowanych zakładach stwierdza się brak utrzymania i prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2014 jak i 2015 większość przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2015 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych dyskwalifikacji nie uległa żadna próbka, w przeciwieństwie do roku ubiegłego, w którym dyskwalifikacji uległo 8 próbek.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 56,7tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d : woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowice –śr. 6147(SUW Bibiela; SUW Kozłowa Góra; zbiorniki Murcki- woda z ujęć powierzchniowych SUW Goczałkowice lub SUW Będzin); dystrybutor: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Piekarach Śląskich*

Miasto Piekary Śląskie zaopatrywane jest w wodę zakupywaną z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach dostarczaną głównie ze Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim oraz z Stacji Uzdatniania Wody „Kozłowa Góra” w Wymysłowie (dzielnice Brzeziny Śląskie i Brzozowice Kamień). Ponadto część dzielnicy Dąbrówka Wielka zasilana jest wodą z nadzorowanych przez inne PSSE ujęć powierzchniowych tj. SUW Goczałkowice lub SUW Będzin-zbiorniki Murcki).

Jakość wody wodociągowej na terenie miasta kontrolowana była systematycznie w wyznaczonych punktach, zlokalizowanych w poszczególnych dzielnicach miasta.

W 2015r ramach monitoringu oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 38 próbek wody. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mangan, mętność) stwierdzono w 3 próbkach wody. Stwierdzone okresowo przekroczenia nie stanowiły potencjalnego zagrożenia dla zdrowia.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o w Piekarach Śląskich i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Piekary Śląskie wynosiła 51.

Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp.z o.o. w Piekarach Śląskich i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Piekary Śląskie oceniono jako przydatną do spożycia.

Zarejestrowano **1** niezasadną interwencję.

Liczba awarii zgłoszonych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Piekarach Śląskich wynosiła **78**.

Nadzorem sanitarnym tut. Stacji objęte były również: eksploatowane dla potrzeb własnych ujęcie wód głębinowych Zakładu Górniczego „Piekary” przy ul. gen. J. Ziętka oraz ogólnodostępne źródło naturalne przy Parafii Katolickiej NMP, ul. Ks. Ficka (liczba pobranych próbek-**10**).

Woda z ujęcia wód głębinowych Zakładu Górniczego „Piekary” odznacza się znaczną twardością i zawartością siarczanów. W 2015r. wartości tych parametrów nie przekraczały dopuszczalnych norm i wodę oceniono jako przydatną do spożycia.

Wodę ze źródła przy ul.Ks.Ficka z uwagi na obecność bakterii grupy coli oraz ponadnormatywne stężenie azotanów oceniono jako nieprzydatną do spożycia.

2. Ocena jakości wody w basenach

W 2015r. na terenie miasta eksploatowane były 3 baseny kąpielowe kryte tj. w Szkole Podstawowej przy ul. Chopina, Wojewódzkim Szpitalu Chirurgii Urazowej przy ul. Bytomskiej, Ośrodku Rehabilitacji F.O.Z. Pracowników KWK „Julian” przy ul. gen. J. Ziętka 13 i 1 sezonowy – M.O.S. i R., ul. Olimpijska.

Na podstawie przeprowadzonych badań (34 próbki wody) jakość wody w 2 basenach krytych i sezonowym oceniono jako dobrą a w 1 krytym (Ośrodek Rehabilitacji Fundacji Ochrony Zdrowia Pracowników KWK „Julian” Piekary Śląskie, ul. Gen. J. Ziętka 13) jako niepewną.

W przypadku stwierdzenia odchylenia od wymagań sanitarnych, właściciele obiektów, zgodnie z wydanymi zaleceniami podejmowali stosowne działania naprawcze.

Zarejestrowano **1** interwencję - niezasadna.

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego i zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej

Skontrolowano jakość ciepłej wody w **6** obiektach, w tym szpital-**1**; zakład opiekuńczo-leczniczy -**1**; dom pomocy społecznej -**1** hotele-**2**; inne świadczące usługi hotelarskie-**1**.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w **1** obiekcie Hotel "Rezydencja", Piekary Śląskie, ul. Stara 1.

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu wydał decyzję nakazującą podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody. Przeprowadzone przez właściciela obiektu działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody.

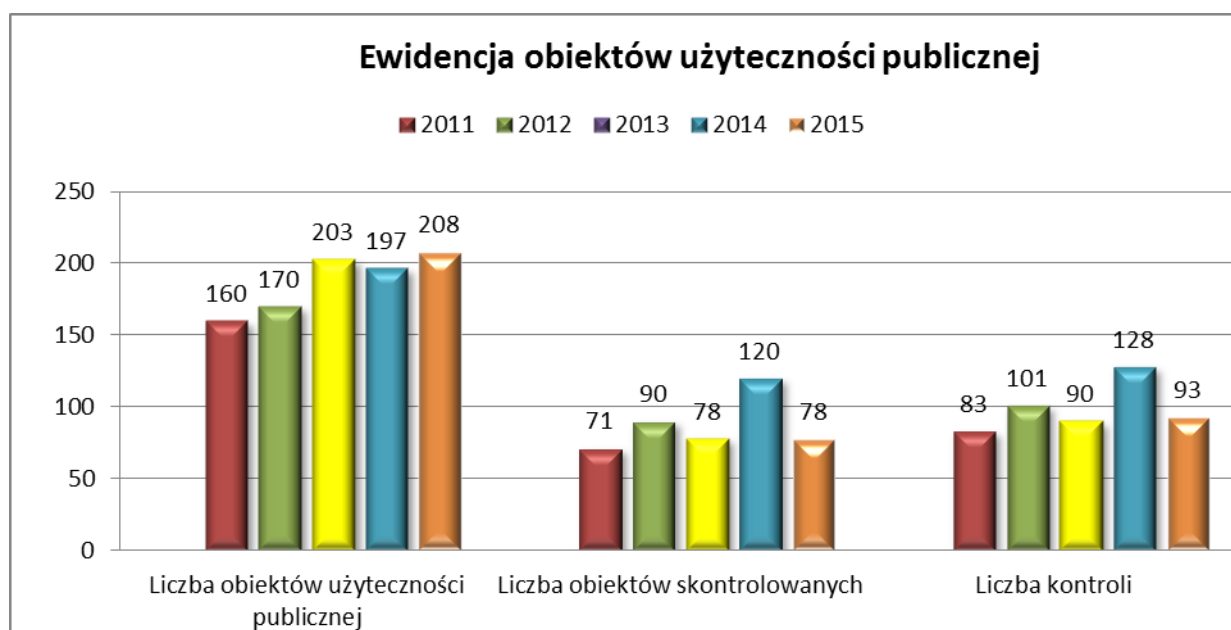
Ogółem w 2015 r. na obecność bakterii legionella pobrano 43 próbki wody, w tym zakwestionowano – 8

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 78 obiektach użyteczności publicznej, spośród 208 ujętych w ewidencji, co stanowi 37,5 %. Kontrole objęły między innymi:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 33 obiekty, spośród 79 ujętych w ewidencji, co stanowi 41,8 %,
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 4 obiekty spośród 9 zewidencjonowanych, co stanowi 44,4 %,
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 3 spośród 3 zewidencjonowanych, co daje 100%,
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 4 spośród 4 zewidencjonowanych, co stanowi 100%,
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 1 dom spośród 2 zewidencjonowanych, co stanowi 50 %,
- dworzec autobusowy i przystanek – skontrolowano 2 tzn. wszystkie zewidencjonowane, czyli 100%,
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 6 spośród 12 zewidencjonowanych, tj. 50 %,
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, pralnie, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, pracownie protetyczne, transport publiczny, fermy, tereny rekreacyjne, sklepy zielarskie) – skontrolowano 25 obiektów spośród 97 zewidencjonowanych, co stanowi 25,8 %.

Reasumując, bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczył licznych i różnorodnych grup obiektów. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 93 kontrole sanitarne.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworzec autobusowy, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, piaskownice, cmentarze, zakłady pogrzebowe, baseny kąpielowe kryte i odkryte, apteki, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny i inne, kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej.

1. Domy pomocy społecznej

W ewidencji jest 1 całodobowy i 1 dzienny dom pomocy społecznej. Skontrolowano obiekt całodobowy, który oceniono jako dobry. Budynek, w których funkcjonuje jest w dobrym stanie technicznym. Pomieszczenia dostosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych i z chorobami wieku starczego.

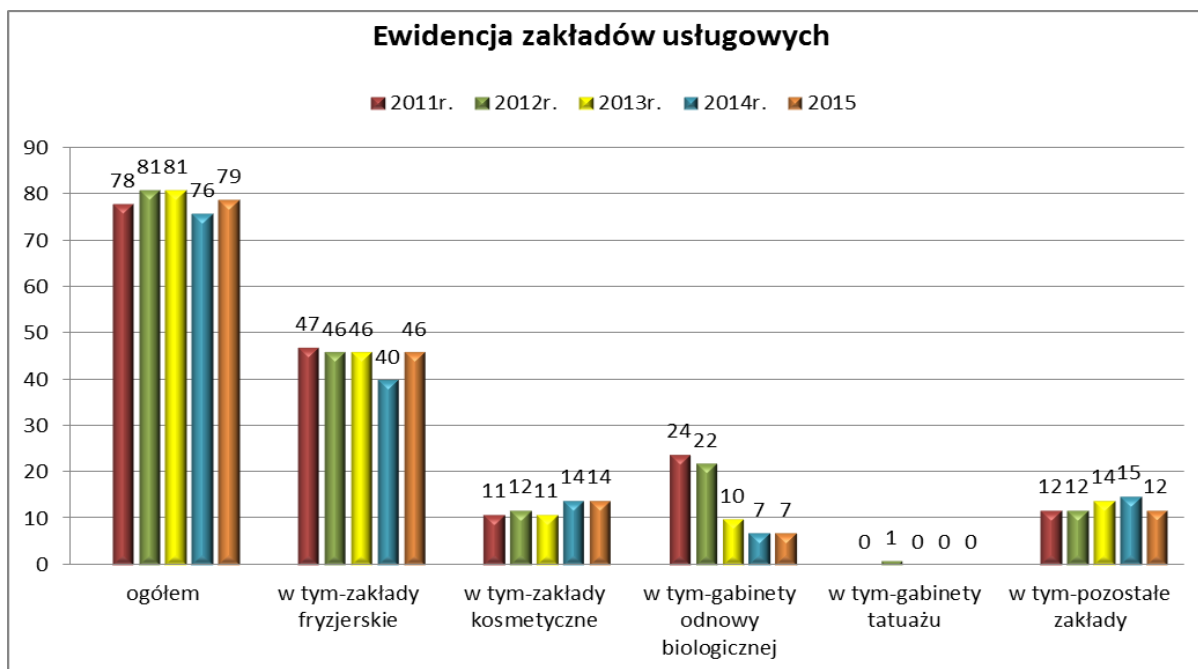
2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

PPIS obejmuje nadzorem w Piekarach Śląskich ogółem 9 obiektów, w tym 6 hoteli i 3 inne obiekty świadczące usługi hotelarskie.

W roku sprawozdawczym skontrolowano 3 hotele, w których przeprowadzono 3 kontrole. Skontrolowane obiekty są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele mają podpisane umowy z pralniami, bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych. Oprócz hoteli, w ciągu minionego roku skontrolowano 1 inny obiekt, wchodzący w skład pozostałej bazy noclegowej, w którym przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji jest 79 zakładów należących do tej grupy obiektów, w tym: 46 to zakłady fryzjerskie, 14- kosmetyczne, 7- odnowy biologicznej, 12- zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług.

W 2015 roku skontrolowano 33 zakłady, przeprowadzono 40 kontroli sanitarnych. 2 zakłady oceniono jako złe pod względem technicznym, w związku ze stwierdzeniem niewłaściwego stanu sanitarno – technicznego ścian, sufitów i podłóg, oraz braku gładkiej, łatwozmywalnej powierzchni mebli. Wydano 1 decyzję administracyjną, której termin wykonania nie upłynął przed zakończeniem 2015r. oraz prolongowano decyzję wydaną w 2014r. Termin wykonania zarządzeń decyzji prolongowanej również nie minął przed upływem 2015r. Nałożono 6 mandatów karnych na łączną kwotę 850,- zł. Najczęstszymi przyczynami nakładania mandatów karnych były: brak opracowanych, wdrożonych i zaopiniowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, przeterminowane lub brak środków dezynfekcyjnych, niewłaściwa dezynfekcja, brudne narzędzia, ogólny bałagan, przepełnione pojemniki na odpady komunalne. W zakładach, w których nałożono mandaty karne za stwierdzone nieprawidłowości sanitarno - higieniczne, wydawano zalecenia doraźne, które wykonane zostały terminowo, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem i 1 przystankiem autobusowym. W minionym roku skontrolowano dworzec autobusowy, który oceniono jako dobry. Na jego terenie na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymiana worków w koszach, zmiatanie podłoża itp., a także prace konserwacyjne. Skontrolowano także przystanek autobusowy zadaszony, usytuowany na terenie utwardzonym, z koszem na odpady komunalne wyłożonym workiem i informacją o zakazie palenia tytoniu.

5. Ustępy publiczne

Pod stałym nadzorem są 3 ustępy publiczne. Przeprowadzono w nich 4 kontrole sanitarne. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości wydano decyzję nakazującą zlikwidować zawilgocenia i odnowić ściany i sufity w ustępie publicznym w Piekarach Śląskich przy ul. Kalwaryjskiej. Zarządzenia decyzji wykonano terminowo, co potwierdzono podczas przeprowadzonej kontroli sprawdzającej. Wszystkie ustępy są skanalizowane, woda doprowadzana z sieci miejskiej, podłogi i ściany w kabinach ustępowych mają powierzchnie łatwozmywalne. Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy.

6. Baseny kąpielowe

W ewidencji PSSE w Bytomiu są 4 obiekty, w tym 3 baseny całoroczne i 1 sezonowy. Skontrolowano wszystkie. Wszystkie baseny, tak całoroczne jak i sezonowy oceniono jako dobre. Basen sezonowy znajduje się na terenie miejskiego kompleksu należącego do ośrodka sportu i rekreacji.

7. Środki transportu

W roku sprawozdawczym na terenie Piekar Śląskich skontrolowano 2 środki do przewozu zwłok i 1 samochód przeznaczony do przewozu chorych. Nie stwierdzono uchybień sanitarnych. Skontrolowane środki transportu oceniono jako dobre.

8. Apteki

Ogółem w ewidencji są 23 apteki. Skontrolowano 9, przeprowadzono 13 kontroli sanitarnych. Wydano 1 decyzję administracyjną. Termin wykonania tej decyzji nie upłynął przed końcem roku sprawozdawczego, z tego powodu Aptekę w Piekarach Śląskich przy ul. Roweckiego 2 oceniono jako złą. W wyniku stwierdzonych w tej aptece nieprawidłowości wydano decyzję nakazującą naprawić kran przy umywalce w wc, zapewnić sprawne zamki w szafkach i drzwiach, zapewnić zmywalne powierzchnie wyposażenia, drzwi, podłóg, odnowić ściany i sufity w terminie do dnia 31.10.2015r. W dniu 18.11.2015r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą wykonanie zarządzeń decyzji. Część zarządzeń decyzji wykonano terminowo. Nie wykonanie części obowiązków nałożonych decyzją w nakazanym terminie skutkowało wydaniem upomnienia z dnia 27.11.2015r. Poza nieprawidłowościami kwalifikującymi się do wydania decyzji, podczas kontroli tego obiektu stwierdzano zaniedbania sanitarno – higieniczne, w wyniku których nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 400 zł.

Ogółem nałożono 3 mandaty karne na kwotę 650 zł. Powodem nakładania mandatów karnych były brudne pomieszczenia i wyposażenie, brak informacji o zakazie palenia wyrobów tytoniowych. Wraz z nałożeniem mandatów karnych wydawano zalecenia doraźne. W aptecę przy ul. Miarki 13B w Piekarach Śląskich zalecenia wykonano terminowo,

co potwierdzono podczas przeprowadzonej kontroli sprawdzającej. W aptece w Piekarach Śląskich przy ul. Roweckiego 2 termin wykonania zaleceń doraźnych nie upłynął przed końcem 2015r.

Pozostałe skontrolowane apteki oceniono jako dobre. Skontrolowane apteki wyposażone są w instalację wodno-kanalizacyjną. Właściciele aptek posiadają umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmami posiadającymi wymagane zezwolenia.

9. Obiekty kulturalno- widowiskowo- rozrywkowe

Ogółem w ewidencji jest 6 obiektów. Skontrolowano 2, przeprowadzono 4 kontrole sanitarne. W 2015r. wydano 2 decyzje, z których jedną prolongowano. Jedna decyzja została wykonana w roku sprawozdawczym, a dotyczyła Spółdzielczego Domu Kultury w Piekarach Śląskich przy ul. Kazimierza Wielkiego 1. Na dzień 31.12.2015r. do wykonania pozostała decyzja dot. Ośrodka Kultury Andaluzja w Piekarach Śląskich przy ul. Oświęcimskiej 45. W wyniku stwierdzenia nieprawidłowości, decyzją z dnia 12.02.2015r. nakazano: usunąć zacieki na ścianach i sufitach, odświeżyć ściany i sufity, zapewnić nieuszkodzoną tapicerkę na krzesłach w terminie do dnia 31.08.2015r. Zarządzenie dot. zapewnienia nieuszkodzonej tapicerki na krzesłach prolongowano na wniosek strony do dnia 31.05.2016r. Pozostałe zarządzenia wykonano terminowo, co potwierdzono w dniu 17.11.2015r. podczas przeprowadzonej kontroli sprawdzającej.

10. Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami

W roku sprawozdawczym przeprowadzono dwuetapowe działania w ramach realizacji Kampanii Społecznej: „Mam świadomość jak być zdrowym”. Działania adresowane były do personelu zakładów usługowych: fryzjerzy, kosmetyczki, tatuażyści, personel gabinetów odnowy biologicznej. Zadania I etapu Kampanii były realizowane we współpracy z Sekcjami: Higieny Pracy, Epidemiologii, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego i Oświaty Zdrowotnej. Realizacja II etapu prowadzona była przez pracowników Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska, którzy prowadzili wizytacje w zakładach usługowych, mające na celu ocenę bezpieczeństwa sanitarnego świadczonych usług, w efekcie czego 7 zakładów z terenu Piekarów Śląskich oceniono pozytywnie.

W 2015r. Sekcja Higieny Komunalnej prowadziła także nadzór nad podmiotami leczniczymi w zakresie postępowania z odpadami medycznymi, co ujęto w opisie nadzoru nad podmiotami leczniczymi

Inne informacje

Poza wymienionymi danymi ujętymi w sprawozdaniu, Sekcja Higieny Komunalnej prowadziła następujące czynności:

Nadzór nad imprezami masowymi. Wydano 1 opinię, nadzorowano 1 imprezę masową, która przebiegała z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 5 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

Wydano 2 decyzje zezwalające na przeprowadzenie ekshumacji zwłok.

Pozytywnie zaopiniowano 9 procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi w gabinetach kosmetycznych i tatuażu.

Wydano 4 inne opinie na temat stanu sanitarnego obiektów na wnioski stron.

11. Interwencje

W 2015r do PSSE w Bytomiu wpłynęło 6 wniosków mieszkańców Piekar Śląskich o podjęcie interwencji w obiektach na terenie miasta. Wszystkie sprawy zostały rozpatrzone przez PPIS w Bytomiu. W związku ze zgłoszeniami przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, na podstawie których wydano 1 decyzję zarządzającą oraz nałożono 1 mandat na kwotę 250 zł. w obiekcie użyteczności publicznej.

Interwencje dotyczyły następujących spraw:

- zagrożenia gryzoniami, zwierzętami, insektami (2)
- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (1)
- złego stanu sanitarnego posesji (1)
- złego stanu sanitarnego budynków (2)

Zasadna okazała się 1 interwencja dot. Zakładu Fryzjerskiego w Piekarach Śląskich ul. Wyszyńskiego 2. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości co skutkowało wydaniem decyzji zarządzającej nakazującej: odnowić powierzchnię ścian i sufitów, zapewnić zmywalną powierzchnię podłogi i wyposażenia, zapewnić bieżącą ciepłą i zimną wodę w WC, uzupełnić ubytki w panelach ściennych, zapewnić miejsce do higienicznego spożywania posiłków, prawidłowego przechowywania odzieży roboczej i osobistej z punktem wodnym. Termin wykonania zarządzeń wyznaczono do dnia 31.12.2015r.

Podczas kontroli stwierdzono także zaniedbania w zakresie stanu sanitarno – higienicznego, w związku z tym nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 250 zł. i wydano zalecenia doraźne dotyczące opracowania i wdrożenia procedury zapewniającej ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, utrzymywania narzędzi i sprzętu we właściwym stanie sanitarnym, zapewnienia skutecznej dezynfekcji, uporządkowania szafek. Zalecenia doraźne zostały wykonane.

Interwencje dot. następujących spraw: złego stanu sanitarnego budynków (2), zagrożeń spowodowanych obecnością gryzoni (2) oraz złego stanu sanitarnego posesji (1) zostały rozpatrzone pismem do stron.

Liczba zgłoszonych interwencji 2015r. zmniejszyła się o połowę w stosunku do ubiegłego roku.

Wnioski:

1. Brak podstawy prawnej regulującej wymagania sanitarne dla zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej utrudnia egzekwowanie ewidentnych braków stwierdzanych podczas kontroli w zakładach usługowych.
2. W stosunku do lat ubiegłych, w 2015r wzrosła ilość obiektów użyteczności publicznej, natomiast zmalała liczba obiektów skontrolowanych i przeprowadzonych w tych obiektach kontroli.
3. Kontrole w obiektach użyteczności publicznej obejmowały sprawdzenie przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych. Obiekty posiadają w widocznych miejscach oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie.

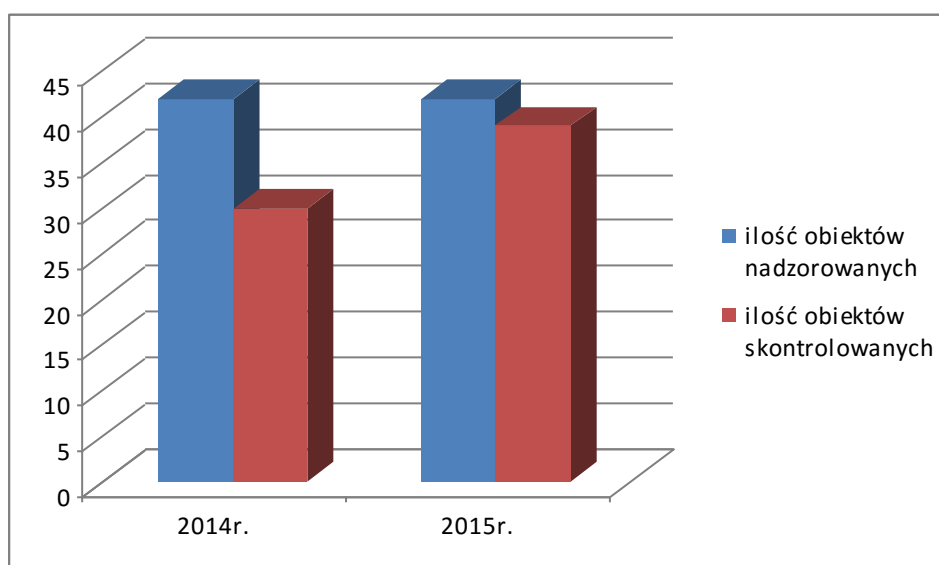

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2015r. na terenie m. Piekary Śląskie, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 42 obiekty. Skontrolowano w tym okresie 39 placówek, co stanowi 92,8% .

W porównaniu do roku 2014r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba obiektów nie uległa zmianie, nie utworzono nowych placówek oświatowo-wychowawczych.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Szkoły

W 2015r. pod nadzorem było 15 szkół , w tym 8 szkół podstawowych, 4 gimnazja, 3 zespoły szkół. Nie powstały nowe placówki oświatowo-wychowawcze. Skontrolowano 13 placówek w ciągu trwania roku 2015 - liczba ta uległa zwiększeniu w porównaniu z rokiem ubiegłym.

W wyniku kontroli w tych placówkach wydano 5 nowych decyzji administracyjnych zarządzających na:

1. Zespół Szkół Katolickich ul. Bytomska 81a, 41-940, Piekary Śląskie
- zły stan techniczny wykładziny podłogowej
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2, ul. Rycerska 15a, 41-948 Piekary Śląskie

- zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów oraz podłóg w pomieszczeniach placówki
- 3. Miejska Szkoła Podstawowa nr 13, ul. Długosza 92, 41-949 Piekary Śląskie
  - zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w sali gimnastycznej, szatniach i pomieszczeniach sanitarnych
- 4. Miejskie Przedszkole nr 2, ul. Cicha 38, 41-943 Piekary Śląskie
  - zły stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń sanitarnych wraz z urządzeniami sanitarnymi
- 5. Miejska Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Szpitalna 9, 41-940 Piekary Śląskie
  - zły stan techniczny podłogi w sali gimnastycznej
  - zły stan sanitarno-higieniczny i techniczny ścian i sufitów w pomieszczeniach placówki.

W porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym liczba nowych decyzji uległa znacznemu zwiększeniu.

W roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń wydanych w latach ubiegłych i wyniosła 10.

Na Miejską Szkołę Podstawową nr 1 w Piekarach Śląskich, przy ul. Szpitalnej 9 wydano w 2009r. decyzję administracyjną z terminem wykonania do 31.12.2016r. po 4 prolongatach – dotyczącą złego stanu sanitarno-higienicznego sali gimnastycznej – decyzja wielokrotnie prolongowana, co powoduje pogorszenie się stanu sanitarno-higienicznego w/w sali.

W roku sprawozdawczym wykonano w całości decyzję w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 11 w Piekarach Śląskich, przy ul. Śląskiej 8 – wykonano remont dachu oraz ścian i sufitów budynku bloku sportowego.

We wszystkich placówkach szkolnych zapewniono dostęp do bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów.

W czasie przeprowadzonych kontroli kompleksowych oceniono szkoły podstawowe pod kątem warunków sanitarno-higienicznych dla dzieci 5,6-letnich. W miarę możliwości i potrzeb placówki zapewniają właściwą infrastrukturę i prawidłowe wyposażenie pomieszczeń dostosowane do potrzeb 5,6-latków. Stan sanitarno-higieniczny w tym zakresie nie budzi zastrzeżeń, natomiast w zakresie stanu technicznego w placówkach stwierdzano często brak możliwości wydzielenia oddzielnych ciągów komunikacyjnych, tak by nie krzyżowały się z drogami komunikacyjnymi starszych uczniów.

Przedszkola i inne formy

W 2015r., podobnie jak w roku ubiegłym, pod nadzorem PSSE w Bytomiu było 16 przedszkoli.

Skontrolowano 10 placówek. W roku sprawozdawczym wydano 1 nową decyzję administracyjną na Miejskie Przedszkole nr 2 w Piekarach Śląskich, przy ul. Cichej 38 dotyczącą braku osłon na grzejnikach c.o. Liczba nowych decyzji uległa zmniejszeniu w porównaniu do roku ubiegłego.

Na stałym poziomie utrzymuje się liczba decyzji prolongowanych wydanych w latach wcześniejszych i wynosi 6.

W dwóch placówkach zrealizowano w całości zarządzenia wydane w latach wcześniejszych, tj:

- Miejskie Przedszkole nr 11 w Piekarach Śląskich, ul. Makowskiego 10 – doprowadzono do właściwego stanu technicznego ogrodzenie placówki,

- Miejskie Przedszkole nr 12 w Piekarach Śląskich, ul. Bednorza 26 – doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczenia sanitarne dla dzieci.

W porównaniu do roku ubiegłego sytuacja utrzymuje się na stałym poziomie.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny wszystkich nadzorowanych niepublicznych przedszkoli jest prawidłowy.

W roku sprawozdawczym rozbudowano Przedszkole Niepubliczne „Płomyk Montessori” w Piekarach Śląskich. o dodatkowe pomieszczenia zwiększając liczbę oddziałów przedszkolnych.

W 2015r. wykonano prace termomodernizacyjne w Miejskim Przedszkolu nr 17 w Piekarach Śląskich, przy ul. Skargi 55.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. Większość placówek posiada place zabaw wyposażone w nowy sprzęt z certyfikatami. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw.

W większości przedszkoli w ramach profilaktyki zdrowotnej nauczyciele przeprowadzają kontrole czystości głów dzieci zgodnie z procedurami opracowanymi na podstawie stanowiska Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży.

W porównaniu do roku ubiegłego zwiększyła się liczba placówek wyposażanych w nowy sprzęt i wyposażenie z certyfikatami.

Żłobki

W roku sprawozdawczym przeprowadzono kontrolę w jedynym istniejącym na terenie miasta żłobku – Żłobek Miejski w Piekarach Śląskich, przy ul. Skłodowskiej 106. W czasie kontroli stwierdzono, że stan sanitarno-higieniczny i techniczny w pomieszczeniach placówki jest prawidłowy.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2015r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu znajdowały się 4 świetlice środowiskowe oraz 1 warsztat terapii zajęciowej. Skontrolowano 2 świetlice środowiskowe. W skontrolowanych placówkach stan sanitarno-higieniczny był prawidłowy, podobnie jak w roku ubiegłym.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2015r. dokonano pomiarów mebli szkolnych i przedszkolnych w wytypowanych placówkach.

W roku sprawozdawczym skontrolowano w tym zakresie:
- 11 oddziałów w 3 przedszkolach, zmierzono 244 dzieci, nie stwierdzono nieprawidłowości,

- 4 oddziały w 1 szkole podstawowej, zmierzono 73 dzieci, nie stwierdzono nieprawidłowości,

W porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększyła się liczba placówek oraz dzieci objętych oceną w w/w zakresie.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii, posiadające stosowne certyfikaty.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W zakresie badań problemowych w 2015r. w trakcie przeprowadzania kontroli dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych w 7 wytypowanych placówkach.

W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym nie uległa zmianie.

Warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym wydano 2 decyzje administracyjne dotyczące złego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitów w salach gimnastycznych, tj:

- Szkoła Podstawowa nr 13 w Piekarach Śląskich,
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Piekarach Śląskich.

W bieżącym roku sprawozdawczym wyegzekwowano 1 decyzję wydaną w latach wcześniejszych - liczba ta uległa zwiększeniu. W Szkole Podstawowej nr 11 w Piekarach Śląskich wykonano remont dachu oraz ścian i sufitów budynku bloku sportowego.

Pomimo zapewnienia w większości placówek możliwości korzystania przez uczniów z natrysków młodzież sporadycznie korzysta z tych urządzeń po zajęciach z wychowania fizycznego.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry.

Wszystkie szkoły posiadają boiska lub teren rekreacyjny trawiasty.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w prawidłowe meble edukacyjne oraz w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony przed nadmiernym nasłonecznieniem. Pracownie posiadają

prawidłowe osłony na punktów świetlnych niepowodujące efektu olśnienia. Stanowiska komputerowe ustawione są z zachowaniem odległości między sąsiadującymi monitorami, pracownie są wyposażone w wymagane regulaminy korzystania z pracowni komputerowych. Stan sanitarno-higieniczny zarówno w 2014, jak i w 2015r. nie budził zastrzeżeń i w żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2014, jak i 2015 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. Substancje i preparaty chemiczne używane w czasie zajęć praktycznych z chemii są prawidłowo przechowywane, pojemniki prawidłowo oznakowane. Placówki posiadają aktualny spis znajdujących się na stanie niebezpiecznych substancji chemicznych. Karty charakterystyki aktualne, udostępniane w czasie kontroli. Substancje i preparaty chemiczne przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach lub w zamykanych zapleczach pracowni. Na wyposażeniu pracowni chemicznych znajdują się apteczki pierwszej pomocy. W pracowniach zapewniono umywalki z bieżącą wodą. Stwierdzono, że podobnie jak w roku ubiegłym niewielka liczba szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zajęcia z chemii prowadzi w formie pokazu przeprowadzanego przez nauczyciela chemii. Większość szkół realizuje wyłącznie zajęcia z chemii w formie teoretycznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach, kontrolą objęto również gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. We wszystkich skontrolowanych placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Na wniosek dyrektorów szkół ze środków finansowych subwencji oświatowej wszystkie gabinety zostały wyposażone w nowy sprzęt medyczny i wyposażenie zgodnie z obowiązującymi wymogami.

Zgodnie z wytycznymi Departamentu Matki i Dziecka Ministerstwa Zdrowia pielęgniarki szkolne po uzyskaniu zgody od rodziców w gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dokonują obowiązkowych przeglądów czystości skóry głowy uczniów z częstotliwością minimum raz w ciągu roku szkolnego i dodatkowo w miarę potrzeb.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

Podobnie jak w roku ubiegłym w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 10 turnusów wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 4 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania, w tym 2 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻ i PU w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem w placówkach skontrolowanych wypoczywało 227 dzieci i młodzieży. W 2 placówkach prowadzono dożywianie dla dzieci i młodzieży.

W porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększyła się liczba skontrolowanych turnusów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2015” zgłoszonych zostało 19 turnusów letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania. W czasie trwania turnusów skontrolowano 10 placówek, z tego w 5 placówkach prowadzone było dożywianie dzieci i młodzieży w formie ciepłych posiłków przygotowywanych na terenie bloków żywienia szkół. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 410 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2014 zwiększyła się liczba turnusów wypoczynku letniego, w związku z czym przeprowadzono więcej kontroli sanitarnych.

We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

5. Interwencje

W 2015r. zgłoszono 4 interwencje, w tym 1 zasadna:

1. Przedszkole Niepubliczne „Płomyk Montessori” w Piekarach Śląskich, przy ul. K. Miarki 21 - anonimowa interwencja dot. stanu higieniczno-sanitarnego w placówce. Kontrola placówki w dniu 16.02.2015r. wykazała, że stan sanitarno-higieniczny w placówce nie budzi zastrzeżeń, jest zgodny z przepisami – interwencja niezasadna.

2. Miejska Szkoła Podstawowa nr 15 w Piekarach Śląskich - interwencja dot. świerzbu. Kontrola placówki w dniu 10.03.2015r. nie potwierdziła wystąpienia przypadku choroby zakaźnej – interwencja niezasadna.

3. Miejska Szkoła Podstawowa nr 13 w Piekarach Śląskich, ul. Długosza 92 – interwencja dot. wszawicy. W dniu 27.04.2015r. przeprowadzono kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości – interwencja niezasadna.

4. Miejska Szkoła Podstawowa nr 5 w Piekarach Śląskich - interwencja dot. braku środków higieny osobistej w toaletach dla uczniów. W dniu 05.10.2015r. przeprowadzono kontrolę, która wykazała nieprawidłowości, wydano zalecenia doraźne z terminem natychmiastowym. Wydano decyzję płatniczą – interwencja zasadna.

Wnioski:

Nadal stwierdza się konieczność terminowego realizowania zarządzeń decyzji administracyjnych PPIS w Bytomiu.

Istnieje konieczność dalszego szerzenia profilaktyki zdrowotnej w placówkach oświatowo-wychowawczych w zakresie przeciwdziałania szerzenia się chorób pasożytniczych (wszawica, świerzb) z uwagi na częste zgłaszane w tym zakresie interwencje.

Ilość prolongowanych decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych utrzymuje się na stałym poziomie - w 2014r. wynosiła 17, natomiast w roku sprawozdawczym-16.

Liczba wydanych nowych decyzji administracyjnych również utrzymuje się na stałym poziomie - w 2014r. wydano tych decyzji 4, natomiast w 2015r. – 5.

W roku sprawozdawczym liczba decyzji zarządzających wykonanych w całości wyniosła 3, natomiast w 2014r. wykonano ich 4.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie miasta Piekary Śląskich nadzorem objętych jest 130 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzących działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników narażonych na rtęć i jej związki;
- przestrzeganie przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych;
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego w związku ze zgłaszanymi interwencjami pracowników;
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W roku 2015r. w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie miasta Piekary Śląskie skontrolowano 41 obiektów, w których przeprowadzono 51 kontroli. W 9 zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień z zakresu:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- Brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,
- Brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań,

- Nie poinformowania pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy,
- Nie zamieszczenia na stanowiskach pracy informacji o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy,
- Przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm.

Złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń:

- Odnowienia ścian i sufitów w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych,
- Odnowienia ścian w pomieszczeniach pracy,
- Uzupełnienia ubytków w posadzkach pomieszczeń pracy,
- Urządzenia zgodnie z przepisami pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- Braku aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;
- Nie zapoznania pracowników z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- Braku udokumentowania oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny;
- Braku instrukcji bhp w zakresie stosowania substancji i mieszanin chemicznych;
- Niewłaściwych kart charakterystyki wprowadzanych do mieszanin chemicznej: informacje zawarte w kartach charakterystyki są niespójne.

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- Braku uwzględnienia narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne w ocenie ryzyka zawodowego.

Uchybień w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych:

- Braku rejestru prac, w których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Braku rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Nie uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 9 decyzji administracyjnych zarządzających.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne. Na stanowiskach pracy przeprowadzane były badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia.

W 2015r. w 1 zakładzie stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto na terenie miasta Piekary Śląskie znajdują się zakłady, w których od lat utrzymują

się przekroczenia NDS i N, są to: „Orzeł Biały” S.A. Piekary Śląskie, ul. Harcerska (przekroczenia ołowiu) oraz Węglkokoks Kraj Sp. z o.o. KWK „Piekary” (hałas i pyły).

Warunki przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia - hałasu, pyłów węgla kamiennego oraz pyłów zaw. SiO₂ utrzymują się od lat na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na czynniki szkodliwe. W/w zakłady realizują programy działań organizacyjno-technicznych, wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych, poprawiają warunki pracy poprzez modernizację pomieszczeń pracy oraz tworzenie nowych stanowisk pracy dostosowanych do europejskich standardów. Pracodawcy na bieżąco wyposażają pracowników w środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy. Pracodawcy opracowali szczegółowe instrukcje dot. bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, z którymi zapoznali pracowników.

W ramach nadzoru w zakresie narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze skontrolowano 2 obiekty. W 1 obiekcie stwierdzono uchybienia w zakresie: braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, nie przekazano pracownikom informacji o wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. W ślad za tym wydano 1 decyzję administracyjną zarządzającą.

W ramach nadzoru w zakresie narażenia zawodowego pracowników na rtęć i jej związki skontrolowano 1 obiekt wykorzystujący odczynniki chemiczne zawierające rtęć lub jej związki. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelnie podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach ((jedn. tekst Dz.U z 2015 r., poz.1203).

Zgodnie z rozporządzeniem REACH pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji, sporządzone są raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych. Dostawcy substancji lub mieszanin w łańcuchu dostaw współpracują, aby spełnić wymagania klasyfikacji, oznakowania i pakowania. Większość przedsiębiorców posiada karty charakterystyki, których układ i treść jest zgodny z załącznikiem I rozporządzenia Komisji (UE) Nr 453/2010 z dnia 20 maja 2010r. (Dz. Urz. UE. L 133 z 31.05.2010). Oznakowanie opakowań substancji lub mieszaniny stwarzającej zagrożenie są zgodne z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, z późn. zm.).

Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018r.

Na terenie miasta Piekary Śląskie znajdują się 2 podmioty zajmujące się dystrybucją prekursorów narkotykowych: PPHU „KANAKUA” Jacek Gawron ul. Tarnogórska 18 (prekursory narkotykowe kat.2 nadmanganian potasu) oraz Firma Chempur Marcin Piątek Piekary Śląskie ul. J. Lortza 70a (dystrybucja prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3 takich jak: kwas siarkowy, kwas solny, metylobenzen, toluen, nadmanganian potasu oraz bezwodnik octowy). Powyższe podmioty w szczególności ze względu na handel i konfekcjonowanie

prekursorów kat. 2 (nadmanganian potasu, bezwodnik octowy) są objęte stałym monitoringiem. Podmioty zgodnie z obowiązującymi przepisami przekazują informację dot. ilości tych substancji wykorzystywanych lub dostarczanych odbiorcom oraz nazwiska i dane kontaktowe funkcjonariuszy odpowiedzialnych za ich handel do PPIS w Bytomiu.

Na terenie Piekary Śląskich znajduje się jeden producent wyrobów chemicznych: taśm przenośnikowo-tkaninowych jest to firma Cobra Europa Sp. z o.o., 41-940 Piekary Śląskie, ul. Graniczna 7- wyłączny dystrybutor i producent taśm Dupreux w Polsce. Gotowym wyrobem są taśmy gumowe i PVC (taśmy z polichlorowiny), jednoprzekładniowe, przenośnikowe, wieloprzekładniowe. Produkowane taśmy są z przeznaczeniem dla górnictwa: węgla kamiennego i brunatnego, piaskowni, cementowni, do przemysłu spożywczego.

Przeprowadzono 1 kontrolę u dystrybutora w zakresie wprowadzania do obrotu mieszanin chemicznych: farb, lakierów, chemii gospodarczej, w tym produktów biobójczych i detergentów. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, iż wprowadzane do obrotu mieszaniny chemiczne znajdują się w oryginalnych, jednostkowych, szczelnych opakowaniach, odpowiednio opisanych i oznakowanych w języku polskim, w zależności od klasyfikacji opakowania wyposażone są w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie. Informacje zawarte na oznakowaniu opakowań są spójne z treścią zawartą w sekcji 2 kart charakterystyk. Na oznakowaniu opakowania produktów biobójczych podana została tożsamość wszystkich substancji czynnych i ich stężenia w jednostkach metrycznych, numery pozwolenia Ministra Zdrowia na obrót produktem biobójczym zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2015r. poz. 1926). Informacje podane na oznakowaniu opakowania kontrolowanych detergentów spełniają wymogi - rozporządzenia nr 648/2004/WE z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. Urz. UE L 104 z 8.4.2004, str. 1 ze zm).

W ramach nadzoru w zakresie kontroli „wkładów do e-papierosów” – mieszanin chemicznych zawierających w swoim składzie nikotynę przeprowadzono 1 kontrolę u dystrybutora: Polska Grupa Tytoniowa, 41-940 Piekary Śląskie, ul. Bytomska 395. Dostawcą zakwestionowanych mieszanin byli producenci Ofir Group Sp. z o.o. Ostrzeszów, ul. Powstańców Wlkp oraz Ofir Jacek Bilski Ostrzeszów, ul. Powstańców Wlkp.

Podczas kontroli stwierdzono uchybienia w zakresie oznakowań opakowań i kart charakterystyki, nieprawidłowości zostały przesłane do odpowiedzialnego terytorialnie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, na którego terenie znajdują się podmioty odpowiedzialne za wprowadzanie do obrotu.

Wszystkie skontrolowane opakowania mieszanin były wyposażone w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie - zgodnie z art. 35 rozporządzenia CLP (WE) nr 1272/2008. oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 11 czerwca 2012r. w sprawie kategorii substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych, których opakowania wyposaża się w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci i wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie (j.t. Dz. U. z 2014 poz. 1604).

Przeprowadzono 3 kontrole w zakresie wprowadzania produktów umieszczonych w systemie RAPEX w marcecie Kaufland oraz w 2 sklepach ogólnobudowlanych. Na stanie

obiektów nie odnotowano produktów umieszczonych w systemie RAPEX. Poinformowano kierownictwo iż, w/w produkty naruszają wymagania przepisów (załącznik XVII rozporządzenia REACH) stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, zawierają niedozwoloną ilość chloroformu i toluenu (norma <0,1%), nie mogą być przeznaczone do powszechnej sprzedaży.

Zgodnie z rozporządzeniem REACH dostawcy substancji lub mieszanin w łańcuchu dostaw współpracują, aby spełnić wymagania klasyfikacji, oznakowania i pakowania. Większość przedsiębiorców posiada karty charakterystyki, których układ i treść jest zgodny z załącznikiem I rozporządzenia Komisji (UE) Nr 453/2010 z dnia 20 maja 2010r. (Dz. Urz. UE. L 133 z 31.05.2010 ze zm) oraz zgodny z rozporządzeniem Komisji (UE) 2015/830 z dnia 28 maja 2015 r. (Dz.U.UE.L.2015.132.8 z dnia 2015.05.29) - dla substancji i mieszanin wprowadzonych po 01 czerwca 2015r. Oznakowanie opakowań substancji lub mieszaniny stwarzającej zagrożenie u większości dostawców są zgodne z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, z późn. zm.) lub rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2012 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych oraz niektórych mieszanin (jedn. tekst: Dz.U.2015. poz. 450).

Na terenie miasta Piekary Śląskie prowadzi działalność 9 zakładów, w których występuje narażenie na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Na stanowiskach pracy w zewidencjonowanych zakładach występuje narażenie na: azbest, benzen, benzyny, niskowrząca frakcja benzynowa, trójchloroetylen, amonu dichromian, sodu dichromian dihydrat, kobaltu chlorek 6 hydrat, ciecz chromowa, chromian potasu, dichromian potasu, promieniowanie jonizujące; prace związane z narażeniem na pył drewna twardego (dąb i buk); procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie prowadzą rejestrów prac i pracowników narażonych na kontakt z w/w czynnikami. Pracodawcy zobowiązani są do przekazywania informacji o stosowaniu w działalności substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do ŚPWIS na obowiązującym druku. Mimo tego obowiązku pracodawcy częściowo pomijają te zgłoszenia. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 1 decyzję administracyjną zarządzającą.

2. Nadzór nad środkami zastępczymi

W ramach współpracy z Policją przeprowadzono 12 kontroli w zakresie zapobiegania wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz 31 wizytacji w celu monitorowania obiektów zamkniętych. Na terenie miasta Piekary Śląskie kontrole przeprowadzono w sklepie „wszystko po 2zł, 4zł, 6zł” przy ul. Kalwaryjskiej 58, w trakcie których stwierdzono wprowadzanie do obrotu tzw. „dopalaczy” przez firmę KUBEX-A z Pabianic. Zabezpieczone produkty zostały przebadane przez Laboratorium Toksykologiczne „ToxLab” Sp. z o.o. z Katowic celem identyfikacji substancji zawartych w pobranych próbach środków

zastępczych. Badania wykazały, iż substancje te wykazują działanie psychoaktywne i stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Wydano 2 decyzje administracyjne merytoryczne w zakresie zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych (1 decyzja dot. zakazu wprowadzania do obrotu zabezpieczonych produktów do czasu przeprowadzenia badań toksykologicznych, 1 decyzja dot. zakazu wprowadzania do obrotu produktów, w których stwierdzono obecność substancji psychoaktywnych). Strona została obciążona karą pieniężną w wysokości 20.000 złotych.

3. Choroby zawodowe

W roku 2015 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 14 ocen narażenia zawodowego. W związku z podejrzeniem choroby zawodowej do PPIS w Bytomiu z prośbą o ocenę zwracały się jednostki orzecznicze oraz Inspektorzy Sanitarni z całego kraju. PPIS w Bytomiu wydał 14 decyzji w tym 5 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 9 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające dot. pylic płuc (4) oraz obustronnie trwałych ubytków słuchu typu ślimakowego spowodowanych hałasem (1). Dominowały pylice płuc - liczba przypadków pylicy płuc jest spowodowana długoletnim narażeniem na pyły w środowisku pracy, głównie w górnictwie. Dotyczy to osób, które podejmowały pracę w latach intensywnego rozwoju tego przemysłu i zwiększonego wydobycia węgla.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2014 i 2015

Numer choroby zawodowej i nazwa	2014r.	2015r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz. 3 - pylice płuc	7	4
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem...	2	1
Razem	9	5

Z powyższej tabeli wynika iż, na terenie miasta Piekary Śl. w porównaniu do roku 2014 zmniejszyła się liczba stwierdzonych chorób zawodowych.(z 9 na 5). Podobnie jak do ubiegłego roku stwierdzono przypadki pylic płuc oraz ubytku słuchu.

4. Interwencje

W 2015r. wpłynął 1 wniosek o podjęcie interwencji dot. nieprawidłowości podczas prowadzenia prac związanych z usuwaniem płyt acekolowo - azbestowych z budynku mieszkalnego w Piekarach Śląskich, ul. Skłodowskiej - Curie 78 i 99.

W związku z powyższym przeprowadzono kontrolę, która nie potwierdziła informacji zawartych we wniosku interwencyjnym.

Wnioski:

1. Warunki sanitarno – higieniczne w zakładach pracy na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu ulegają poprawie. Zauważa się poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy poprzez odpowiednie wykorzystanie osiągnięć nauki i techniki. U pracodawców zauważalna jest większa świadomość zagrożeń występujących na stanowiskach pracy. Bardziej respektowane są przepisy prawne dotyczące warunków higieniczno-sanitarnych związanych z działalnością zakładu. Pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia.
2. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwie występujące w środowisku pracy.
3. Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych zauważalny jest spadek liczby stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.
4. Liczba zakładów, w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie. Przekroczenia występują w zakładach o działalności gospodarczej: górnictwo, produkcja chemikaliów.
5. Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018r.
6. Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelniej podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (jedn. tekst Dz.U z 2015 r., poz.1203), ale mimo to nadal stwierdza się uchybienia.
7. W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym 2015r. przeprowadzono szereg kontroli, które w istotny sposób ograniczyły zjawisko wprowadzania do obrotu tzw. dopalaczy. Sklep znajdujący się na terenie Piekar Śląskich uległ zamknięciu.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywieniowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (hotele, pensjonaty itp.), obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola, żłobki itp.), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, apteki, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej, itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbrosławice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarówice, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstępień od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 Miasto Piekary Śląskie swoim zasięgiem obejmuje teren o powierzchni 3 989 ha. Planem zagospodarowania przestrzennego objętych jest 90,5 % powierzchni miasta, z czego powierzchnia planów uchwalonych w 2015 r. wynosiła ok. 2,1 %.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydano:

- a. 1 opinie (negatywną) w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - dotycząca zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- b. 3 opinie uzgadniające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- c. 2 opinie (w tym 1 negatywną) w sprawie opiniowania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Dla miasta Piekary Śląskie zaopiniowano:

Ad c. na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla:

- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Piekary Śląskie w obszarze pierwszym (negatywnie),

Ad. b. na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla:

- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Piekary Śląskie dla obszaru Dąbrówka Wielka,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Piekary Śląskie dla obszaru Kozłowa Góra,
- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Piekary Śląskie w obszarze pierwszym,

Ad c. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ulicy Konarskiego w Piekarach Śląskich,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie ulic: Roździeńskiego, Harcerskiej, Kotuchy w Piekarach Śląskich – obszar II - tereny na północ od ulicy Roździeńskiego (negatywnie).

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Uzgodniono pozytywnie 1 wniosek dotyczący tego zagadnienia dla inwestycji polegającej na budowie budynku mieszkalnego jednorodzinnego.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 2 opinie sanitarne, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

W 2015 r. nie wpłynął żaden wniosek o wydanie opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu

przedsięwzięcia na środowisko oraz o wydanie opinii sanitarnej przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów przemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie odpowiednich urządzeń i rozwiązań technicznych.

Przedłożone wnioski dotyczące wydania opinii na etapie stwierdzenia potrzeby oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko dotyczyły: przebudowy instalacji paliwowej na istniejącej stacji paliw oraz budowy sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej dla Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Ad. 4 W roku 2015 uzgodnione zostały 4 dokumentacje projektowe (pozytywnie), natomiast w 2014 roku liczba ta wynosiła 6.

Przedłożone wnioski w sprawie uzgodnienia projektów pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczyły obiektów żywieniowo-żywnościowych oraz zakładów kosmetyczno-fryzjerskich i odnowy biologicznej.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 30 stanowisk odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 29 opinii sanitarnych dopuszczających do użytkowania obiekt budowlany oraz 1 pismo o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii), natomiast w 2014 r. wydano 38 opinii sanitarnych oraz 5 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 52 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 31 %, zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – 24 %, obiekty przemysłowe – 14 %. Kolejną grupę stanowiły obiekty ochrony zdrowia, obiekty handlowo-usługowe, obiekty sportu i rekreacji, obiekty wychowania i nauczania oraz inne.

W 2015 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 30 kontroli inwestycji zlokalizowanych na terenie Miasta Piekary Śląskie.

Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2015 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców miasta Piekary Śląskie.

Porównując rok 2015 i 2014 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy spadek wydanych stanowisk o 26 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, wystawy. W 2015 r. w Piekarach Śląskich przeprowadzono 12 wizytacji w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz 19 porad dot. pozyskania partnerów oraz inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono jedną akcję profilaktyczną 6 akcji profilaktycznych w tym konferencję w związku z Światowym Dniem Rzucania Palenia.

Przeprowadzono 4 warsztaty na temat profilaktyki antynikotynowej dla uczniów realizujących program „Znajdź właściwe rozwiązanie” w Szkole Podstawowej nr 5 i Miejskim Gimnazjum nr 3 w Piekarach Śląskich.

Łącznie wykonano 128 testy w arko i narkoogolach oraz 59 pomiarów stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu.

W roku szkolnym 2014/2015 oraz 2015/2016 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE:

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół gimnazjalnych klasy I-III i klas V- VI szkół podstawowych.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był w 9 szkołach. W roku szkolnym 2015/2016 realizację programu zadeklarowało 10 szkół.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie (każda szkoła otrzymała materiały informacyjno-edukacyjne).
- Monitorowano właściwy przebieg i realizację działań programowych w placówkach nauczania i wychowania w wybranych szkołach.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu za 2014/2015r. i przesłano do WSSE Katowice.
- Przeprowadzono 4 wizytacje programowe.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej edycji.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.
- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do gimnazjów, zachęcając ich do udziału.

Wnioski: Zgłaszane przez szkolnych koordynatorów programu to mała liczba materiałów edukacyjnych i brak nowych form, późne dostarczenie materiałów do kolejnych edycji programu. W roku szkolnym 2015/2016 koordynatorzy szkolni do końca lutego nie otrzymają materiałów edukacyjnych, ponieważ nie dotarły one jeszcze do PSSE Bytom.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu. Cele i Zadania na rok 2015

Działania podjęte w 2015 roku w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy.

Głównym celem programu jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

Zasadnicze działania:

- Przygotowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji „Postaw na Zdrowie”, „Spotkanie ze zdrowiem” oraz „Zamknięcie Śląskiego Lata ze Zdrowiem” oraz konferencji z okazji obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu.
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
- Zorganizowano wspólnie z Zakładem Epidemiologii Centrum Onkologii w Gliwicach i Urzędem Miasta Piekary Śląskie konferencje nt. profilaktyki tytoniowej, w ramach Światowego Dnia Rzucania Palenia. Uczestniczyło 389 osób, wszyscy zaproszeni wysłuchali wykładów lekarzy, specjalistów od chorób płuc i innych chorób odtytoniowych.
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Badania ankietowe przeprowadzane były przez

pracowników PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. "Czyste Powietrze wokół nas"

Program skierowany jest do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów.

Cele:

- Zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.
- Wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był w 10 przedszkolach z Piekar Śląskich, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 program będzie realizowany w 9 przedszkolach.

Zasadnicze działania :

- Przygotowano i przeprowadzono indywidualne szkolenia- narady dla nowych przedszkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych
- Pozyskano kredki..
- Monitorowano właściwy przebieg i realizację działań programowych w placówkach przedszkolnych, przeprowadzono 3 wizytacje programowe
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu za 2014/2015r i przesłano do WSSE Katowice.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Dostarczono i omówiono materiały edukacyjne do przedszkoli do nowej edycji na rok 2015/2016.

Wnioski: Program dobrze oceniony przez przedszkolnych koordynatorów, jednak ze względu na zbyt długi okres jego kontynuacji - VIII edycja i braku nowych form, materiałów koordynatorzy często robią przerwę rok-dwa w jego realizacji.

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”

Program skierowany jest dla uczniów I-III szkół podstawowych.

Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.

Cele szczegółowe to:

- Uporządkowanie i poszerzenie informacji na temat zdrowia.
- Kształtowanie u dzieci postaw odpowiedzialności za własne zdrowie.
- Uświadomienie dzieciom, że palenie tytoniu jest szkodliwe dla zdrowia.
- Uwrażliwienie dzieci na szkodliwe oddziaływanie dymu papierosowego związane z biernym paleniem.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowało 6 szkół podstawowych, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 z programu zrezygnowały dwie szkoły. Łącznie program realizują 4 szkoły podstawowe.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu, przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania. Przeprowadzono 1 wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu za 2014/2015r. i przesłano do WSSE Katowice.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Wysłano pisma informacyjne zachęcające do realizacji programu w roku szkolnym 2015/2016.

Wnioski: zgłaszane przez szkolnych koordynatorów programu to brak materiałów edukacyjnych, gdyż koordynatorzy wyposażeni są tylko w poradniki programowe.

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów klas starszych szkół podstawowych i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program skierowany jest dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i uczniów gimnazjum.

Głównym celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum.

Cele szczegółowe:

- Integracja grup, wyróżnienie liderów, uzasadnienie i wzmocnienie postaw zobowiązujących do nie palenia.
- Ukazanie funkcjonowania ludzkiego organizmu i jego potrzeb, a przede wszystkim konieczność odpowiedniego odżywiania i czystego powietrza.
- Przekazanie wiadomości o zrachowaniach asertywnych, uczenie się rozpoznawania swych zachowań oraz uświadomienie mechanizmów nacisku grupowego wraz z nauczeniem się sposobów odmowy.
- Uczenie rozpoznawania odczuć przeżywanych w sytuacjach trudnych, uświadomienie mechanizmów konfliktu, jak również uczenie umiejętności radzenia sobie z problemami.
- Uczenie umocnienia poczucia własnej wartości w zbudowaniu pozytywnego myślenia o sobie i kształtowania ważnych umiejętności w kontaktach z ludźmi.

W roku szkolnym 2014/2015 był realizowany w 7 szkołach gimnazjalnych i podstawowych. Dokładnie tyle samo szkół zgłosiło potwierdziło realizację w roku szkolnym 2015/2016.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu
- Dystrybucja materiałów edukacyjnych.

- Przygotowano i przeprowadzono warsztaty antynikotynowych dla uczniów szkół gimnazjalnych.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 1 wizytację programową.
- Sporządzono sprawozdania z realizacji programu za 2014/2015r. i przesłanie do WSSE Katowice.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Wysłano pisma informacyjne zachęcające do realizacji programu w roku szkolnym 2015/2016.

Wnioski: Zgłaszane przez szkolnych koordynatorów programu to brak materiałów edukacyjnych. Koordynatorzy wyposażeni są tylko w poradnik, dlatego też, aby zachęcić i wzbogacić program przygotowano propozycje warsztatów antynikotynowych dla uczniów szkół gimnazjalnych. W drugim semestrze roku szkolnym 2014/2015 w Szkole Podstawowej nr 5 w Piekarach Śląskich przeprowadzono 3 warsztaty antynikotynowe, w których wzięło udział 75 uczniów i w Miejskim Gimnazjum nr 3 w Piekarach Śląskich przeprowadzono 1 warsztaty antynikotynowe, w których wzięło udział 20 uczniów.

Profilaktyka HIV/AIDS

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 5 narad w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z profilaktyką HIV/AIDS m.in. Kampanią społeczną „Jeden test, dwa życia”.
- Podczas akcji „Postaw na zdrowie” zorganizowano punkt informacyjny z materiałami, odnośnie profilaktyki HIV i AIDS.
- Dystrybuowano materiały informacyjno – edukacyjnych.
- Uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2015r.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość? w ramach „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”- współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2014/2015 program był realizowany w 2 szkołach ponadgimnazjalnych. Obecnie w roku szkolnym 2015/2016 program realizuje 5 placówek.

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę programową szkołom.
- Sporządzono wykaz szkół które chcą realizować program.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono szkolenie indywidualne dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyć w szkoleniu.

- Dostarczono materiały edukacyjne i ankiety do szkół, gdzie realizowano program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.

Wnioski: Program realizowany jest we wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych oraz w Szkole Specjalnej Przysposabiającej do Pracy.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Podstępne WZW

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe obejmują:

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV.
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie.
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi.

Program był realizowany w roku szkolnym 2014/2015 w Piekarach Śląskich, w 4 szkołach ponadgimnazjalnych w klasach II, W roku szkolnym 2015/2016 program będzie realizowany również w 4 placówkach.

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę programu szkołom.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu oraz udział pracowników Sekcji OZ w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Dostarczono materiały i ankiet do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Przesłano informację oraz zachęcano koordynatorów do udziału w Olimpiadzie wiedzy, ph. „Podstępne WZW”.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu za 2014/2015 rok i przesłano do WSSE Katowice.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2015/2016.

Wnioski: Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, realizowany jest we wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych.

Wybierz życie- pierwszy krok

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.

- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna).
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.
- Dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.

Program zarówno w roku szkolnym 2014/2015 jak również w roku szkolnym 2015/2016 realizowany jest w dwóch szkołach ponadgimnazjalnych.

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono zainteresowane szkoły na szkolenie zorganizowane przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały edukacyjnych do szkół gdzie realizowany jest program,
- Przeprowadzono 1 wizytację programową.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2015/2016.

Wnioski: Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach gdzie większość stanowią dziewczęta

Profilaktyka chorób nowotworowych- „Znamię. Znam je”.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań

Cele szczególne:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania.
- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów.
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów.
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

Program realizowany jest we wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych w Piekarach Śląskich.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania. Przeprowadzono 1 wizytację programu.

- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, oraz uzyskano zgodę na realizację programu.
- Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały edukacyjne do szkół.

Wnioski: Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny w szkołach.

Żywnienie na wagę zdrowia

Głównymi celami programu są:

- Wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez właściwe odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej.
- Poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach.
- Podniesienie świadomości rodziców w kwestii „Odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był w 9 przedszkolach z Piekar Śląskich, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 program będzie realizowany w 6 placówkach.

Zasadnicze działania:

- Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2014/2015.
- Zaproszono placówki do realizacji programu w roku szkolnym 2015/2016.
- Zorganizowano, przygotowano i przeprowadzono szkolenie program. W szkoleniu dla koordynatorów programu uczestniczyło 6 osób .
- Dystrybuowano materiały edukacyjne dla koordynatorów i dyrektorów.
- placówek, gdzie realizowany jest program.
- Przeprowadzono 1 naradę w Zespole Szkolno- Przedszkolnym , w związku z wdrożeniem modułu „Klub Zdrowego przedszkolaka”.

Wnioski: Brak zainteresowania wśród rodziców przedszkolaków warsztatami „Godzina ze zdrowiem”, brak materiałów dla dzieci i uczniów.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty

Program skierowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych oraz ich rodziców i opiekunów.

Cel główny: dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

W roku szkolnym 2015/2016 program realizowany jest we wszystkich 5 gimnazjach z Piekar Śląskich.

Zasadnicze działania:

- Uczestnictwo w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice, podczas którego koordynatorzy powiatowi zdobyli potrzebną wiedzę do przeprowadzenia analogicznego szkolenia dla realizatorów programu w szkołach.
- Zaproszono szkoły do realizacji programu.
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu
- Dystrybuowano materiały programowe.
- Przeprowadzono 1 indywidualną naradę dla koordynatora, który nie mógł uczestniczyć w szkoleniu.
- Przygotowano i przeprowadzono warsztaty w 4 grupach nt. dopalaczy w szkołach gimnazjalnych, w związku z realizacją programu w roku 2015.
- Zamieszczono informację o programie na stronie internetowej PSSE Bytom.

Interwencje i akcje nieprogramowe, które realizowano w 2015r. to:

Akcja edukacyjna pt. „Brazowo, ale czy zdrowo”

Cel -kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania:

- Nawiązano współpracę z Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Piekarach Śląskich, którzy chętnie włączył się w akcje, wyeksponowano plakat „Brazowo, ale czy zdrowo”.

Akcja –antybiotyki

Cel - zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykoodporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 1 naradę , gdzie dostarczono materiały i omówiono akcje „Postaw na Zdrowie”.
- Przeprowadzano bieżącą dystrybucję i ekspozycję materiałów informacyjno-edukacyjnych podczas akcji profilaktycznej i dla zainteresowanych osób.

Kampania Społeczna „ Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Kampania skierowana jest do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących.

Cele:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 6 porad w związku z organizacją kampanii.
- Podczas akcji „Postaw na zdrowie” zorganizowano punkt z materiałami Informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- Zamieszczono informacje na stronie internetowej
- Prowadzono bieżącą dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Kampania społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”

Kampania skierowana do właścicieli i pracowników gabinetów kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu, odnowy biologicznej

Cele kampanii:

- Upowszechnienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń, w tym krwiopochodnych w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu, odnowy biologicznej.
- Poprawa warunków higienicznych w w/w zakładach.
- Uświadomienie znaczenia i konieczności stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług.
- Ograniczenie występowania zakażeń krwiopochodnych.

Zasadnicze działania:

- Zwrócono się do Prezydenta Miasta Piekary Śląskie o włączenie się w kampanię oraz udostępnienie lub wskazanie sali, gdzie można zorganizować szkolenie.
- Przygotowano i dostarczano informację o szkoleniu w wersji papierowej do wybranych zakładów z terenu Piekary Śląskie.
- Zbierano zgłoszenia w formie elektronicznej.
- Zorganizowano szkolenie dla zainteresowanych osób.
- Przygotowano zaświadczenia dla uczestników szkoleń.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem szkoleń.
- Sporządzono sprawozdania z pierwszego etapy kampanii.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem podsumowana II Etapu Kampanii: „Mam świadomość jak być zdrowym”.

Wniosek: W szkoleniach uczestniczyło łącznie 25 osób z 20 zakładów.

Dopalacze wypalacze –środki zastępcze

Cel: Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży.

Zasadnicze działania:

- Przesłano informację do urzędu Miasta Piekary Śląskie oraz placówek oświatowo wychowawczych w celu umieszczenia informacji na swoich stronach internetowych.
- Dystrybuowano materiały dla zainteresowanych osób.
- Przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób, wyeksponowano materiały edukacyjne.
- Prowadzono pogadanki wśród młodzieży, ze szczególnym nasileniem w okresie wakacji.

- Zamieszczano aktualne informacje na stronie internetowej.

Wnioski: Akcje potrzebne, cieszące się zainteresowaniem w szczególności testy w alko i narkogoglach z których skorzystało 128 osób.

Inne przedsięwzięcia do których włączyła się w czynna realizacje Sekcja Oświaty Zdrowotnej to:

Postaw na zdrowie

Cel- promowanie zachowań prozdrowotnych

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano i obsługiwano punkt informacyjny z materiałami edukacyjnymi między innymi nt. szkodliwości palenia tytoniu.
- Przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu dla zainteresowanych osób.
- Przeprowadzono test w arko i narkogoglach.

Z pomiarów skorzystało tlenu węgla skorzystało 17 osób, a testy w alko i narkogoglach wykonano wśród 23 osób.

Olimpiada wiedzy o zdrowiu PCK rok szkolny 2015/2016

Cel- sprawdzenie wiedzy uczestników na tematy prozdrowotne

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano punktu z materiałami informacyjnymi.
- Uczestniczono w pracach w komisji konkursowej.
- Przekazano symboliczne nagrody dla laureatów: płyty pt. „Europejskie kodeksy walki z rakiem” ulotki „Co musisz wiedzieć o HIV/AIDS”, „Informacja o HIV/AIDS”, „HIV?AIDS ? o co kaman”, „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, „Wędzone trzyma dłużej” broszury „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”-rodzina.

Organizacja szkolenia nt.: „Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty”

Cel - Poszerzenie wiedzy nt.: „Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty”, w związku ze zmianą rozporządzenia.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i dostarczono informację o szkoleniu w wersji papierowej do Urzędu Miasta (wydział edukacji) Piekary Śląskie.
- Zorganizowano 4 szkolenia dla zainteresowanych osób.
- Zbierano zgłoszenia uczestników w formie elektronicznej.
- Przygotowano zaświadczenia dla uczestników.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem szkoleń.

Szkolenie cieszyło się dużym zainteresowaniem, uczestniczyło łącznie 49 osób z 32 placówek.

V Festiwal Piosenki o zdrowiu pt. „Przedшкоlacы super śpiewacy”

Cele konkursu:

- Uwrażliwienie dzieci na potrzebę dbania o własne zdrowie.
- Propagowanie kultury muzycznej wśród dzieci.
- Twórcza wymiana doświadczeń muzycznych wśród dzieci oraz ich opiekunów.
- Kształtowanie umiejętności współzawodnictwa.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano regulamin i rozesłano go do przedszkoli.
- Przygotowano dyplomy i podziękowania dla uczestników konkursu.
- Przyjmowano zgłoszenia uczestników w formie elektronicznej.
- Sporządzono listę dot. kolejności wystąpienia uczestników.
- Uczestniczono w pracach w komisji konkursowej.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem konkursu.

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są również poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice,
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,
- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań,
- pozyskiwanie bezpłatnych czasopism, ulotek, broszur, gadżetów, pism na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają w z bogaceniu działań oświaty zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Piekarach Śląskich realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Inspekcji Sanitarnej liczba szkół realizujących programy profilaktyczne utrzymuje się na podobnym poziomie. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach oraz zbyt późne otrzymanie materiałów z WSSE Katowice, niezbędnych do realizacji programu. Materiały w formie elektronicznej przesyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice są bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej.

Zaobserwowano iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne czy też wykonać testy w alko i narkogooglach. Nie sposób nie zauważyć iż frekwencja na akcjach plenerowych jest zależna od warunków atmosferycznych. Większość osób, u których

przeprowadzono pomiary tlenku węgla w wydychanym powietrzu deklarowało chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. Czwarta z sekcji - Sekcja Przygotowania Podłóż przygotowuje podłoża hodowlane dla potrzeb wszystkich Sekcji wykonujących badania mikrobiologiczne i bakteriologiczne.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania. W roku ubiegłym w ramach doskonalenia Systemu Zarządzania rozszerzył zakres akredytowanych metod w obszarze badań mikrobiologicznych żywności o dodatkowe matryce produktów oraz uaktualnił zakres badań mikrobiologicznych wody dostosowując zapisy w zakresie do wymaganego obszaru prawnego. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej audytorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań, co owocuje brakiem niezgodności na audytach zewnętrznych.

a) Sekcja Badań Wody w roku 2015 przeprowadziła badania :

- wody przeznaczonej do spożycia przebadano 42 próbki
- wody z basenów kąpielowych przebadano 36 próbek
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 52 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 13.11.2015 (Dz. U. 2015 poz. 1989). Oznaczane były : bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotyny, azotany, chlorki, żelazo, mangan, glin, utlenialność, twardość ogólna, wapń, magnez, siarczany. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W basenach badano liczbę gronkowców koagulazo-dodatnich, bakterie *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano nieznaczny spadek w ilości przeprowadzonych badań.

b) Sekcja Badań Żywności w 2015 roku wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

Mikrobiologicznie przebadano 40 próbek głównie w kierunku *Salmonella* i *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus*, *Enterobacteriaceae*. Przebadano 15 próbek garmażerki, 10

próbek lodów, po 5 próbek produktów mleczarskich, suplementów diety i wyrobów cukierniczych.

Nie zdyskwalifikowano żadnej z badanych próbek.

Fizykochemicznie zbadano 10 próbek w tym 4 w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych, 6 próbek mięsa, ryb i warzyw w kierunku zawartości azotanów i azotynów.

Monitoringiem badań fizykochemicznym objęto warzywa (badano w kierunku zawartości azotynów i azotanów) i suplementy diety, które badano w kierunku znakowania.

- środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego – w kierunku znakowania.

c) **Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń** - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek Salmonella i Shigella
- badania parazytologiczne
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2015

Bytom 2016

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życia, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak i władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w powiecie tarnogórskim. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	4
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	4
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	7
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	7
Wnioski.....	8
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	9
1. Stan sanitarny szpitali.....	9
2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno – opiekuńczego.....	10
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	11
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	13
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek	13
Wnioski.....	13
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna	
III. żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu	14
z żywnością.....	
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów	17
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	19
3. Piekarnie.....	20
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX.....	20
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	20
6. Akcje.....	21
7. Działalność interwencyjna.....	25
Wnioski.....	26
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli	27
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	27
2. Ocena jakości wody w basenach i kąpieliskach.....	36
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	36
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	38
1. Domy pomocy społecznej.....	39
2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	39

3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	40
4.	Dworce kolejowe i autobusowe.....	41
5.	Port lotniczy.....	41
6.	Ustępy publiczne.....	41
7.	Noclegownia.....	42
8.	Baseny kąpielowe.....	42
9.	Środki transportu.....	42
10.	Składowiska odpadów komunalnych.....	42
11.	Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami.....	43
12.	Interwencje.....	43
	Wnioski.....	45
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych.....	46
1.	Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych.....	47
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	51
3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	53
4.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	53
5.	Interwencje.....	54
	Wnioski.....	54
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	55
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	55
2.	Nadzór nad środkami zastępczymi.....	60
3.	Choroby zawodowe.....	61
4.	Interwencje	62
	Wnioski.....	62
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	63
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	68
X.	Działalność laboratoryjna.....	82

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2015 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono łącznie 890 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych.

Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego o 149.

Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne w 2015 r. w porównaniu z rokiem 2014 zaobserwowano nieznaczny wzrost liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby.

W 2015 roku zarejestrowano ogółem 24 przypadki zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby tj. o 3 zachorowania więcej niż w ubiegłym roku. W ogólnej liczbie wirusowego zapalenia wątroby zarejestrowano 2 zachorowania na wzv typu A, 9 zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B, 13 zachorowań na wzv typu C. Wzrost nastąpił w liczbie zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B o 3 przypadki, natomiast spadek wzv typu C o 1 przypadek.

Zarejestrowano ognisko zachorowań na wzv typu A u 2 osób po pobycie w Grecji i Słowacji.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2015r. zarejestrowano 32 przypadki zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella – o 19 przypadków więcej niż w roku poprzednim oraz 1 przypadek zakażenia pozajelitowego wywołanego przez pałeczki Salmonella.

Zarejestrowano także 55 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (wzrost o 1 przypadek), 207 przypadków innych bakteryjnych zatruc pokarmowych (wzrost o 56 przypadków), 122 przypadki biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (wzrost o 23 przypadki), 264 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 120 przypadków). Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W 2015 roku zarejestrowano 51 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 2 przypadki więcej niż w roku 2014. Wzrost liczby zarejestrowanych zakażeń wynika z coraz powszechniej stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*.

Nadal obserwowany jest wzrost liczby zarejestrowanych przypadków innych bakteryjnych zatruc pokarmowych nieokreślonych oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, który jest związany z tendencją ograniczania przez szpitale badań diagnostycznych mających na celu identyfikację czynnika etiologicznego.

W 2015 r. na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 10 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, w których łącznie narażone były 322 osoby, zachorowały 123 osoby, wystąpiły 4 zakażenia bezobjawowe, nie odnotowano przypadków zgonu z powodu zakażenia. Porównując do roku ubiegłego ilość ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową wzrosła o 6 ognisk.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w :

- oddziałach szpitalnych - 4 ogniska, narażone były łącznie 282 osoby, zachorowały 103 osoby. W 1 ognisku ustalono czynnik etiologiczny zachorowań - norowirus, natomiast

w 3 ogniskach nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowania zakwalifikowano jako zakażenia wirusowe jelit nieokreślone (2 ogniska) oraz biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (1 ognisko),

- restauracji, gdzie zorganizowano przyjęcie komunijne – 1 ognisko, narażonych było 16 osób, zachorowały 2 osoby, wystąpiły 3 zakażenia bezobjawowe. Czynnikiem etiologicznym zachorowań była Salmonella z grupy D typ enteritidis. Prawdopodobnym nośnikiem zatrucia były ciastka z kremem dostarczone od producenta zewnętrznego,

- mieszkaniach prywatnych – 5 ognisk, narażone były łącznie 24 osoby, zachorowało 18 osób, wystąpiło 1 zakażenie bezobjawowe. W 4 ogniskach czynnikiem etiologicznym zachorowań była Salmonella z grupy D typ enteritidis, a prawdopodobnymi nośnikami : majonez własnej produkcji, ciasto z kremem, dania typu fast food zakupione w obiekcie gastronomicznym.

Ponadto w 1 ognisku czynnikiem etiologicznym był wirus wzw typu A, a zachorowania wystąpiły po powrocie z wycieczki w Grecji i Słowacji.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano wzrost liczby zachorowań na następujące choroby :

- krztusiec – 22 przypadki (w roku 2014 – brak zachorowań),
- płonica – 73 przypadki (wzrost o 13 zachorowań),
- świnka – 8 przypadków (wzrost o 4 zachorowania)
- ospa wietrzna – 1043 przypadki (wzrost o 12 zachorowań),

natomiast zaobserwowano spadek zachorowań na choroby :

- różyczka - 4 przypadki (spadek o 105 zachorowań),

Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

Liczba zachorowań na boreliozę spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o 25 przypadków, zarejestrowano 48 zachorowań.

Zanotowano 22 przypadki szczepienia przeciwko wściekliźnie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta – o 12 przypadków mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych (spadek o 4 przypadki), 3 przypadki zachorowania na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (wzrost o 2 przypadki), 1 przypadek zachorowania na zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone (tak jak w ubiegłym roku) oraz 1 przypadek zachorowania na inne wirusowe zapalenie mózgu.

Ponadto w 2015r. zarejestrowano 2 przypadki zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae* (wzrost o 1 przypadek). Nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Neisseria meningitidis* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę obserwowana jest od 2009 roku tendencja spadkowa, niemniej jednak w 2015r. zarejestrowano 26 zachorowań, to jest o 3 przypadki więcej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczone o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego

opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę oraz prowadzeniem nadzoru nad leczeniem chorych i badaniem osób z kontaktu.

W roku 2015 zaobserwowano wzrost liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na grypę, tj. z 44 przypadków w roku 2014 do 1200 przypadków w roku 2015. Wzrost liczby zarejestrowanych przypadków może być spowodowany zarówno faktycznym wzrostem liczby zachorowań, jak również poprawą zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze w stosunku do lat poprzednich.

W 2015 roku zarejestrowano 1 przypadek grypy, potwierdzony badaniami wirusologicznymi. Ilość osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej spadła w 2015 roku o 103 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepionych zostało 2169 osób.

W 2015 roku nie rejestrowano zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową. Niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C oraz wprowadzeniem szczepień przeciwko meningokokom grupy B.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2015 roku przeciwko meningokokom grupy C ogółem zaszczepionych zostało 65 osób, to jest o 32 osoby mniej niż w roku poprzednim.

Ponadto w 2015r. zarejestrowano 2 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* (wzrost o 1 przypadek), natomiast nie zarejestrowano przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

Zarejestrowano także 4 przypadki róży - o 3 przypadki więcej niż w roku poprzednim.

W 2015 roku zarejestrowano również 1 przypadek lambliozy (o 1 mniej niż w 2014r.), 4 przypadki nowo wykrytego zakażenia HIV (o 2 więcej niż w 2014r.), 1 przypadek kiły (o 1 mniej niż w 2014r.), 2 przypadki rzeżączki, a także 1 przypadek ostrego porażenia wiotkiego u dziecka do lat 14.

W 2015r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiły 4 ogniska zakażeń szpitalnych, to jest o 1 więcej niż w roku poprzednim.

Łącznie ogniska objęły 103 osoby, w tym 101 pacjentów i 2 pracowników medycznych. Nie odnotowano przypadków zgonu z powodu zakażenia.

Były to ogniska zakażeń szerzących się drogą pokarmową. W 1 ognisku ustalono czynnik etiologiczny zachorowań - zakażenia wywołane zostały przez norowirusy, natomiast w 3 ogniskach nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowania zakwalifikowano jako zakażenia wirusowe jelit nieokreślone (2 ogniska) oraz biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (1 ognisko).

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2015r. nie zarejestrowano interwencji.

W 2015 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie powiatu tarnogórskiego pozyskiwano informacje o podejrzaniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 19 przypadków podejrzenia zatrucia środkami zastępczymi.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2015 roku na terenie powiatu tarnogórskiego sprawowano nadzór nad 41 punktami szczepień. Skontrolowano 37 punktów szczepień, przeprowadzając 59 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są przez poradnie imiennie do PSSE w Bytomiu. PPIS w Bytomiu wystosował 85 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień. Ponadto w 1 przypadku wystosowano do rodziców upomnienie w związku z niedopełnieniem obowiązku poddania dziecka szczepieniom ochronnym.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2015 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w analizowanym okresie zostały wykonane w stopniu dobrym. Nadal jednak obserwuje się nieznaczny spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ, a także coraz większą aktywnością ruchów antyszczepionkowych.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest placówkom służby zdrowia celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski:

1. Podsumowując prowadzony w 2015 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. W roku 2015 uruchomiono procedurę wszczęcia postępowania egzekucyjnego w stosunku do rodziców, którzy nie realizują obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2015 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie powiatu tarnogórskiego:

- Zakon Posługujących Chorym OO. Kamilianie w Tarnowskich Górach, ul. Bytomska 22,
- NZOZ Zakład Pulmonologii w Tarnowskich Górach, ul. Lipowa 3,
- SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1
- Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny „Pałac Kamieniec” Sp. z o.o. ul. Polna 2, Kamieniec, 42-674 Zbrosławice, w skład którego wchodzi 2 obiekty,

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane.

W nadzorowanych szpitalach łącznie przeprowadzono 29 kontroli, mandatów karnych nie nałożono.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 2 decyzje administracyjne terminowe, które dotyczyły poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektu, tj. malowania pomieszczeń, odnowienia drzwi do kabiny natryskowej w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym, zainstalowania dozowników na mydło w płynie oraz zasobników z ręcznikami jednorazowego użytku przy punktach wodnych na salach chorych. Decyzje zostały wykonane.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w 3 przypadkach w pralniach zewnętrznych na podstawie zawartej umowy, w 1 przypadku w pralni zlokalizowanej na terenie obiektu.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczonych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre przedmioty składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

Szpitale posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie sterylizacji sprzętu medycznego. W 1 szpitalu stwierdzono nieprawidłowości w zakresie

mycia i dezynfekcji urządzeń do hydroterapii. W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane.

Stan sanitarno - higieniczny oraz techniczny szpitali oceniono jako dobry . Na bieżąco wykonywane są prace remontowe mające na celu utrzymanie właściwego stanu obiektów, a także na bieżąco realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach.

Ponadto przeprowadzono 5 kontroli tematycznych szpitali pod kątem oceny spełnienia wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia celem wydania opinii sanitarnych. Wydano 2 decyzje o spełnieniu wymagań oraz 1 o braku spełnienia wymagań. Szpitale posiadają zaopiniowane programy dostosowania.

W 2015 roku rozpatrzono 1 interwencję dotyczącą szpitala :

- braku procedur p/epidemicznych w zakresie mycia i dezynfekcji urządzeń do hydroterapii w SP ZOZ „Repty” górnośląskim Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka Tarnowskie Góry ul. Śniadeckiego 1. Wydano zalecenia doraźne, przeprowadzono kontrole sprawdzającą, w trakcie której stwierdzono usunięcie nieprawidłowości.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 2015r. szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiły 4 ogniska zakażeń szpitalnych – w SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 4 kontrole, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno - opiekuńczego

W ewidencji PSSE w Bytomiu znajduje się 1 zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy zlokalizowany na terenie powiatu tarnogórskiego. Został on skontrolowany w roku sprawozdawczym w ramach bieżącego nadzoru – realizacja planu kontroli.

Zakład ocenia się jako dobry. Jest w pełni dostosowany do wymogów rozporządzenia MZ z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Obiekt wyposażony jest w instalację wodociągową i kanalizacyjną. Jakość wody jest stale monitorowana. Placówka zaopatrzona jest w dostateczną ilość sprzętu jednorazowego użytku. Odzież ochronna i środki ochrony indywidualnej są odpowiednie i w wystarczającej ilości. W obiekcie stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku, która prana jest w pralni zewnętrznej zgodnie z umową. Zakład posiada oddzielne magazyny bielizny czystej i brudnej. Obiekt posiada umowę na odbiór odpadów medycznych podpisaną z uprawnioną firmą. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania. Ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczną firmę odpady przechowywane są w wydzielonej chłodziarce przeznaczonej na ten cel. Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi, usuwane do ogólnych kontenerów na odpady komunalne. Zakład posiada opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą. Aktualnie trwa rozbudowa zakładu.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajdują się 72 podmioty, w skład których wchodzi 162 obiekty.

Ponadto nadzorem objętych jest 31 filii ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie powiatu tarnogórskiego, w 2015 r. przeprowadzono 122 kontrole w 107 obiektach.

W 2015r. Sekcja Higieny Komunalnej prowadziła nadzór nad podmiotami leczniczymi w zakresie postępowania z odpadami medycznymi. Skontrolowano 77 obiektów, w których przeprowadzono 79 kontroli. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowego postępowania z odpadami medycznymi wydano 1 decyzję zarządzającą, która została wykonana.

W 4 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości.

Nieprawidłowości dotyczyły : złego stanu sanitarnego pomieszczeń oraz wyposażenia, brudnych, zakurzonych ścian i sufitów w pomieszczeniach obiektów, braku segregacji odpadów zakaźnych, braku czerwonych worków do gromadzenia odpadów zakaźnych, nieprawidłowej częstotliwości wymiany pojemników na odpady ostre, braku pojemnika do transportu wewnętrznego odpadów medycznych, braku środków dezynfekcyjnych, przeterminowanych pakietów z narzędziami po sterylizacji, braku podajnika na ręczniki jednorazowego użytku, uszkodzonego dozownika na środek dezynfekcyjny do rąk, nieprawidłowego przechowywania sprzętu porządkowego, częstotliwość przeprowadzenia kontroli wewnętrznych w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych niezgodna z obowiązującymi przepisami.

Wydano 2 decyzje zarządzające, z których jedna została wykonana, natomiast druga jest w trakcie realizacji. Ponadto w 2 obiektach wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane. Nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł.

Jako zły pod względem sanitarno- technicznym oceniono 1 obiekt, w którym wydana decyzja nie została wykonana przed upływem okresu sprawozdawczego.

Negatywnie oceniono następujący obiekt:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Handlowo - Magazynowe Andrzej Dyląg Przychodnia Zakładowa ul. Zagórska 159, 42-600 Tarnowskie Góry.

Wszystkie podmioty lecznicze, podobnie jak w latach ubiegłych są zaopatrywane w wodę do spożycia z ujęć, które są pod stałym nadzorem tutaj. Stacji. Woda jest przydatna do spożycia.

Placówki te zaopatrzone są w odpowiednią ilość sprzętu jednorazowego użytku. Pracownicy posiadają odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w ilości wystarczającej.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa po użyciu traktowana jest jako odpad komunalny - pakowana w worki foliowe i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych lub wydzielonych magazynach bielizny brudnej. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Podmioty wytwarzające odpady medyczne posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich

powstawania. Odpady o ostrych krawędziach składowane są w pojemnikach twardej, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w wydzielonych chłodnych pomieszczeniach lub w chłodziarkach przeznaczonych wyłącznie do tego celu. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych. Odpady medyczne pozostałe gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne.

Nieprawidłowości dotyczące postępowania z odpadami medycznymi stwierdzono w 1 obiekcie. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję zarządzającą, która została wykonana.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Bieżącym nadzorem objęty jest punkt medyczny zlokalizowany na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach.

W 2015 r. przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w zakresie oceny spełnienia wymagań higieniczno- zdrowotnych.

Port lotniczy posiada całodobowe zabezpieczenie medyczne – dyżury pełni lekarz i pielęgniarka.

Na terenie portu znajdują się pomieszczenia przeznaczone do udzielania świadczeń medycznych:

- punkt pierwszej pomocy – zlokalizowany w Terminalu A w części ogólnodostępnej, w skład którego wchodzi gabinet badań lekarskich oraz 2-lóżkowa sala obserwacyjna dla pacjentów wraz z pomieszczeniem higieniczno – sanitarnym;
- izolator zakaźny – przeznaczony do czasowej izolacji osób z podejrzeniem choroby zakaźnej, zlokalizowany w Terminalu B od strony płyty lotniska. Składa się z słuzy – pomieszczenia dla personelu medycznego oraz pomieszczenia pobytu pacjenta wraz z węzłem sanitarnym.

Postępowanie z odpadami medycznymi w obiekcie jest prawidłowe. Odpady odbierane są po uzgodnieniu telefonicznym przez specjalistyczną firmę. W obiekcie stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowa.

Punkt medyczny wyposażony jest w środki ochrony indywidualnej: kalosze, kombinezony Tychem, kombinezony ochronne przeciwko skażeniom biologicznym, maski z filtrami Hepa, gogle, rękawiczki ochronne, fartuchy jednorazowe, izolatory transportowe ABC przeznaczone do transportu pacjentów z podejrzeniem choroby wysoce zakaźnej, a także preparaty dezynfekcyjne. Ponadto port lotniczy dysponuje ambulansem, przeznaczonym do działań ratowniczych w obrębie lotniska.

W związku z możliwością zawleczenia chorób zakaźnych z innych krajów utrzymywana jest stała współpraca ze służbami medycznymi lotniska oraz ze Strażą Graniczną w celu szybkiego podjęcia działań przeciwepidemicznych.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 151 prywatnych gabinetów lekarskich.

W 2015r. skontrolowano 33 obiekty, przeprowadzając łącznie 33 kontrole, w tym 29 kontroli sanitarnych, 4 kontrole na wniosek strony w związku z wydaniem opinii.

Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w przypadku zanieczyszczenia materiałem biologicznym jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta.

W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarny skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajduje się 5 praktyk pielęgniarek.

W 2015 roku skontrolowano 1 praktykę, przeprowadzając 1 kontrolę sanitarną.

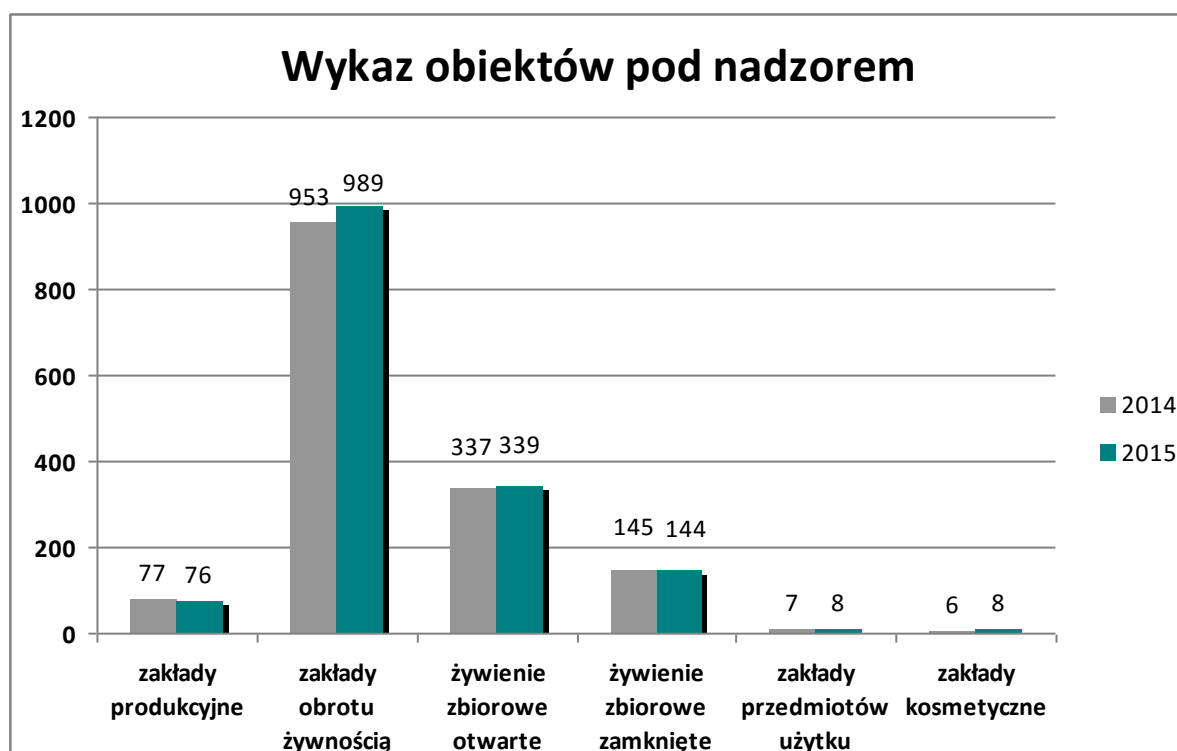
Praktyka zlokalizowana jest na terenie szkoły i świadczone są w niej usługi na rzecz uczniów szkoły.

Wnioski:

1. Stan sanitarny szpitali w roku 2015 oceniono jako dobry, zalecenia ujęte w decyzjach wydanych przez PPIS w Bytomiu wykonywane są na bieżąco.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno- higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi, a także stanu sanitarno- technicznego.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2015 upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowali **1085** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi **69,4 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Na terenie powiatu tarnogórskiego największą część spośród wszystkich zakładów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W najliczniejszej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze.

Porównując ilość nadzorowanych obiektów w powiecie tarnogórskim można stwierdzić, że w 2015 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu zwiększyła się o **2,6 %** w stosunku do 2014 roku.

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była mniejsza o **1,6%** niż w roku 2014.

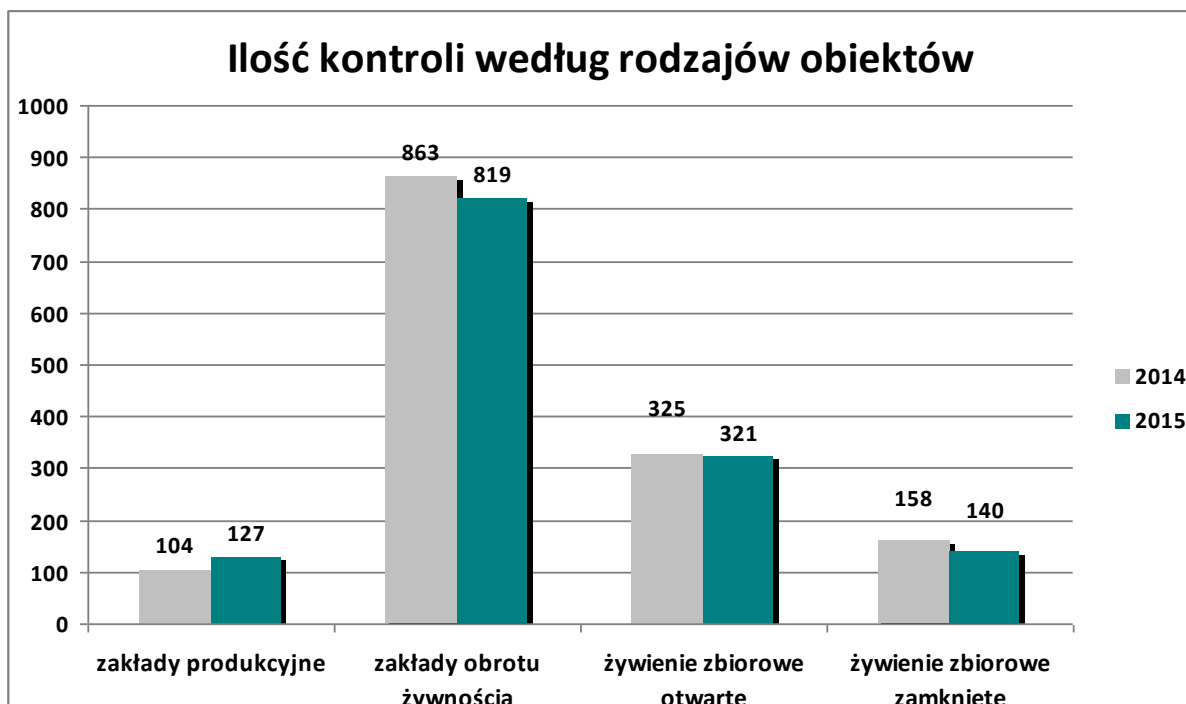
Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2014 do 2015.

Rodzaj obiektu	Powiat tarnogórski			
	2014		2015	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	70	62	68	62
Obrót	527	452	498	423
Żywnienie otwarte	218	181	218	189
Żywnienie zamknięte	116	115	128	124
Razem	931	810	912	798

W roku 2015 wykonano **805** kontroli z **919** zaplanowanych (w tym **1** kontrola w miejscu produkcji materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, **2** kontrole w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **4** kontrole w miejscach obrotu kosmetykami), co stanowi **88%** harmonogramu kontroli. Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli, niż zostało zaplanowanych spowodowane było likwidacją obiektów, zawieszeniem działalności przez przedsiębiorców lub zakłady były nieczynne, o czym właściciele zakładów nie informują na bieżąco PPIS w Bytomiu.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2015 roku przeprowadzono **1418** kontroli. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole związane z interwencjami klientów i konsumentów, w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz kosmetykach) czy kontroli na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności.

Porównując dane z rokiem 2014 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2015 zmniejszyła się nieznacznie, tj. o **2,5%**.

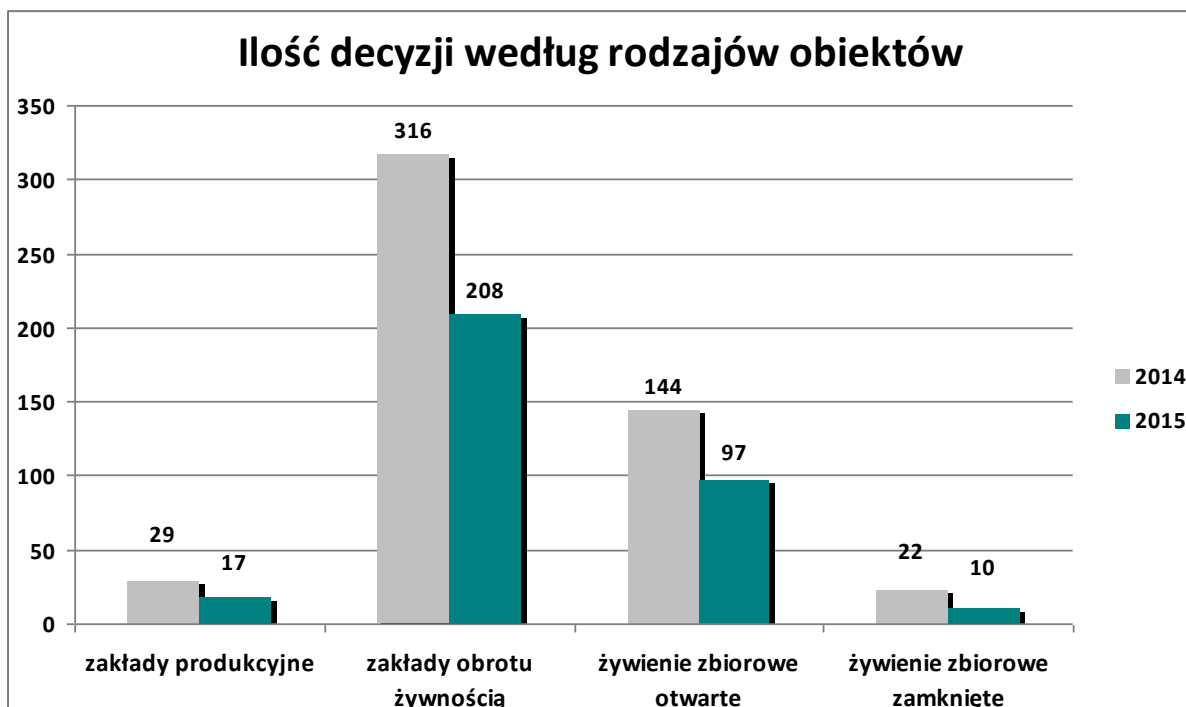

Najwięcej kontroli przeprowadzono w zakładach obrotu żywnością tj. **819** (o **5%** mniej niż w 2014 roku). W zakładach produkcji żywności liczba kontroli zwiększyła się o **22%**. Ilość przeprowadzonych kontroli w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego zmniejszyła się o **11,4%**, natomiast ilość kontroli w zakładach żywienia zbiorowego otwartego jest porównywalna w stosunku do roku ubiegłego.

W roku 2015 na terenie powiatu tarnogórskiego wydano ogółem **332** decyzje administracyjne, tj. o **35,2%** decyzji mniej niż w 2014 roku.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2014 i 2015.

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzorowanych		Ilość obiektów skontrolowanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
powiat tarnogórski	1525	1564	1054	1085	1455	1418	512	332	2-600	9 - 2700	119-18850	90 - 14200

Analizując ilości wydanych decyzji administracyjnych według rodzaju zakładów branży spożywczej można zaobserwować, iż w roku 2015 liczba wydanych decyzji w przypadku wszystkich obiektów zmniejszyła się w stosunku do 2014 roku, najbardziej w przypadku zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2015 opracowano na podstawie wytycznych przesłanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Warszawie oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach, jak również w oparciu o analizę kontroli z lat ubiegłych i szacowanego ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF / RAPEX, a także realizowanie poleceń GIS i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny zakładów

Stan sanitarno – techniczny obiektów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji zarządzających w latach 2014 i 2015.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2014 r.			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2015 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji represyjnych	% obiektów złych	<i>Ogółem</i>	<i>Ilość wydanych decyzji represyjnych</i>	<i>% obiektów złych</i>
powiat tarnogórski	1054	78	7,4	1085	47	4,3

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji zarządzających na wszystkie zakłady żywnościowo – żywieniowe stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny uległ poprawie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, zakurzone powierzchnie ścian, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki, zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia),
- brak bieżącej ciepłej wody,
- niewystarczająca ilość punktów wodnych (m.in. brak punktów wodnych przeznaczonych do mycia sprzętu i wyposażenia mającego kontakt z żywnością),
- brak prawidłowego oświetlenia w pomieszczeniach magazynowych i produkcyjnych (niezabezpieczone przed rozpryskiem szkła).

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2014 i 2015.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2014 r.			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2015 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	<i>Ogółem</i>	<i>Ilość wydanych mandatów na kwotę</i>	<i>% obiektów złych</i>
powiat tarnogórski	1054	119 - 18850	11,3	1085	90 - 14200	8,3

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości,
- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż wg zaleceń producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,

- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak lub nieaktualne zaświadczenia do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych zakładów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie technicznym zmniejszyła się, a zatem w 2015 roku stan sanitarno – higieniczny zakładów uległ poprawie.

W roku sprawozdawczym nałożono o **29** (tj. o **24,4 %**) mniej mandatów karnych w stosunku do ubiegłego roku.

W 2015 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu wystosował **2** wnioski o ukaranie do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach, w związku z czym nałożono **2** kary pieniężne na łączną kwotę **7500 zł**.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2015 do badań laboratoryjnych na terenie powiatu tarnogórskiego pobrano **240** próbek, tj. o **5,3%** więcej niż w roku 2014, w którym pobrano **228** próbek.

Z poniższego wykresu wynika, iż ilość pobranych próbek żywności, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych jest większa niż w ubiegłym roku.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano **124** próbki,
- pod względem organoleptycznym przebadano **11** próbek,
- pod względem fizykochemicznym przebadano **75** próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano **78** próbek,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **30** próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo **17** próbek, tj. **7,1%** w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi mniejszy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległo **24** próbek, tj. **10,5 %**.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła **10**, pod względem fizykochemii **2**, natomiast pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych nieprawidłową ocenę uzyskało **5** próbek.

Najczęstszymi przyczynami kwestionowania środków spożywczych były:

- pod względem zanieczyszczeń biologicznych: zanieczyszczenia szkodnikami zbożowo – mącznymi,
- pod względem mikrobiologicznym: obecność bakterii z grupy *Enterobacteriaceae*, które stwierdzono w lodach oraz *Bacillus cereus*, które stwierdzono w ciastkach,
- pod względem fizykochemicznym: obecność mykotoksyn.

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2015 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie powiatu tarnogórskiego zewidencjonowanych jest **38** piekarni, z których skontrolowano **34**.

W trakcie kontroli w **7** zakładach pobrano **16** próbek sanitarnych – wytrzepek z koszyków oraz zmiotek, z czego **5** próbek zostało zdyskwalifikowanych.

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych wydano **3** decyzje administracyjne – zarządzające na przeprowadzenie skutecznej dezynsekcji wszystkich pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych zakładu oraz zapewnienie prawidłowego stanu sanitarno – higienicznego wyposażenia zakładu używanego do wypieku wyrobów piekarniczych – koszyczków poprzez ich skuteczną dezynsekcję.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2015 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono **19** kontroli, głównie w sklepach mało - i wielkopowierzchniowych, jak również w innych obiektach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów zakładów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia uwzględniane były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli zakładów.

W związku ze stwierdzonym przekroczenia Ochratoksyny A w badanej próbce tj. „Mąka ŻYTANIA, typ 580” Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu przesłał powiadomienie alarmowe w ramach funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywności Zwierząt. Przedmiotowa partia mąki w ilości 980 kg została wycofana z obrotu.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.

W roku sprawozdawczym w rejestrze zakładów prowadzących działalność na terenie powiatu tarnogórskiego znajdowała się **1** wytwórnia materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz **7** miejsc wprowadzających do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano **1** miejsce produkcji materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz **6** miejsc obrotu, gdzie przeprowadzono w sumie **7** kontroli sanitarnych.

Ponadto w ramach akcji prowadzonej wraz z pracownikami sekcji HP, pracownicy sekcji HŻŻiPU przeprowadzili **2** kontrole w obiektach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, prowadzonych przez osoby narodowości chińskiej / wietnamskiej. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości tj. wprowadzanie do obrotu materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością

nieoznakowanych bądź oznakowanych nieprawidłowo oraz prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS. W związku z powyższym nałożono **2** mandaty karne na łączną kwotę **600 zł**.

W roku 2015 przeprowadzono **4** kontrole sanitarne w **4** obiektach obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków.

W roku 2015 w ewidencji znajdowało się **8** obiektów obrotu kosmetykami.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektu nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególny asortyment jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach, jaka również nie stwierdzono kosmetyków niewłaściwie oznakowanych. W obiektach opracowano dokumentację Dobrej Praktyki Higienicznej przystosowaną do prowadzonej działalności.

Pracownicy sekcji HŻŻiPU poza prowadzeniem nadzoru nad zakładami obrotu kosmetykami znajdującymi się na terenie podległym nadzorowi PPIS w Bytomiu, na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych. W ramach prowadzonych czynności nałożono **1** mandat karny na kwotę **300 zł**, w związku z wprowadzaniem do obrotu za pośrednictwem portalu „allegro” wyrobów do wybielania zębów wbrew ograniczeniom wynikającym z obowiązujących przepisów.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano **1** próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

6. Akcje

W 2015 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2015 roku pracownicy sekcji HŻŻiPU wspólnie z sekcją OZ przeprowadzili **4** szkolenia w związku z trwającą akcją „Żywienie na wagę zdrowia” oraz z wejściem w życie nowego Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Łącznie przeszkolonych zostało **76** przedstawicieli z **50** placówek systemu oświaty znajdujących się na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu.

W 2015 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	11	11	11	0	0	0	2	400	2 zalecenia doraźne	-
2.	Współpraca z Policją – Akcja “OPERATION PANGAEA – INTERNATIONAL INTERNET WEEK OF ACTION”	NS.HŻŻ i Komenda Policji w Tarnowskich Górach	3	3	3	0	0	0	0	0	0	0
3.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	4	3	5	0	0	1 wycofanie z obrotu	0	0	0	Z udziałem przedstawicieli PLW przeprowadzono 2 kontrole kompleksowe
4.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	10	10	10	0	0	0	0	0	0	-
5.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	11	11	11	0	0	0	0	0	0	-
6.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	10	2	2	0	0	0	0	0	-	W ramach czynności kontrolnych pobrano 19 próbek żywności – posiłków do badań laboratoryjnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości pod względem

													mikrobiologicznym.
7.	Nadzór nad jakością produktów bezglutenowych dostępnych w obrocie	NS.HŻŻ	374	3	3	0	0	0	0	0	0	0	-
8.	Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	NS.HŻŻ	18	5	8(5 obiektów+3 środki transportu).	0	0	0	0	0	0	0	-
9.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedającymi lody porcjowane	NS.HŻŻ	30	4	4	1	0	0	0	0	0	0	Pobrano 20 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. W 5 z nich stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych
10.	Ocena stanu sanitarno – higienicznego wózków i koszyków używanych w sklepach spożywczych	NS.HŻŻ	68	13	13	0	0	0	0	0	0	0	-
11.	Akcja „Etykieta informacją dla konsumenta”	NS.HŻŻ	122	85 + 1 obiekt ruchomy nie będący pod nadzorem PSSE w Bytomiu (stacjonujący w Kaletach)	108	0	0	0	0	0	0	32 zalecenia doraźne	W ramach przeprowadzonych kontroli nałożono 7 mandatów na kwotę 1400 zł w związku z stwierdzonymi nieprawidłowościami stanu sanitarno-higienicznym i oraz wydano 3 decyzje administracyjne na poprawę stanu technicznego

12.	Nadzór nad jakością olejów jadalnych wprowadzanych do obrotu	NS.HŻŻ	371	0	0	0	0	0	0	0	0	-
13.	Ocena oznakowania i kontrola w zakresie prowadzenia działań reklamowych preparatów do początkowego żywienia niemowląt	NS.HŻŻ	137	14	14	0	0	0	0	0	0	-
14.	Kontrole w związku z ostrzeżeniem GIS dotyczącym ujawnienia metanolu w butelkach alkoholu o nazwie ABSINTH	NS.HŻŻ	499	9	9	0	0	0	0	0	0	-
15.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	125	5	5	0	0	0	0	0	0	W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano 5 pomiarów tłuszczu
RAZEM		-	1793	179	206	1	0	1	2	400	34 zalecenia doraźne	-

7. Działalność interwencyjna 2015 rok

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem: **43**, w tym anonimowych: **12**;

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem: **41**, w tym anonimowych: **12**; zasadnych: **11**, w tym anonimowych zasadnych: **3**;

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem: **0**, w tym anonimowych: **0**.

L.p	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych / niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zły stan sanitarno – higieniczny	17	17	19	2/5	7/1400	6/11	-	-	-
2.	Zła jakość zdrowotna żywności	26	24	25	2/10	10/1450	5/19	-	-	-
SUMA		43	41	44	4/15	17/2850	11/30	-	-	-

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie tarnogórskim, podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2015 ilość przyjętych i rozpatrzonych interwencji zwiększyła się o **13,9 %** w porównaniu do roku 2014, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **36** interwencji.

Wnioski:

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji zarządzających w roku 2015 zmniejszyła się w stosunku do roku 2014, co świadczy o polepszeniu warunków sanitarno - technicznych w skontrolowanych zakładach.
3. W roku sprawozdawczym nałożono znacznie mniejszą ilość mandatów karnych za brak bieżącego stanu czystości i porządku w zakładach w porównaniu do roku ubiegłego.
4. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP. Również w mniejszym stopniu wśród kontrolowanych zakładów stwierdza się brak utrzymania i prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego, co wskazuje na większą świadomość klientów korzystających z usług obiektów, jednakże większość przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2015 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się mniejszą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2014 roku. Przyczyny kwestionowania próbek w 2015 roku były takie same jak w poprzednim roku sprawozdawczym dotyczyły głównie zanieczyszczeń mikrobiologicznych, zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych.

IV. Jakość wody przeznaczanej do spożycia oraz wody do kąpieli

1. Ocena jakości wody przeznaczanej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę na terenie powiatu 138,4 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę- ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody na terenie powiatu w m³/d: **śr. 19070***

Łącznie w 2015r. na terenie powiatu tarnogórskiego, w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **331** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym- **325** pod względem bakteriologicznym -**280**. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, azotany, twardość, żelazo, mangan, nikiel, glin) stwierdzono w **28** próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w **13** próbkach (bakterie grupy coli, Enterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C).

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczanej do spożycia wynosiła **331**.

Liczba awarii ogółem – **412**

Zarejestrowano **2** interwencje: w tym **1** niezasadna, **1** brak kompetencji PIS (zwrócono do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach).

Wydano **4** decyzje: **1** dot. zatwierdzenia laboratorium, **3** dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania i przesyłania wody do spożycia (w tym **2** również zezwalające na wykorzystywanie wody do spożycia).

MIASTO RADZIONKÓW

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 17,0 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach – **śr. 1903** (SUW Bibiela, SUW Miedary) ;dystrybutor: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp.z o.o. w Radzionkowie*

Miasto Radzionków zaopatrywane jest w wodę dostarczaną z sieci magistralnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach, pochodzącą z nadzorowanych przez PPIS w Bytomiu Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim oraz „Miedary” w Tarnowskich Górach.

Kontrola jakości wody, dostarczanej odbiorcom w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę prowadzona była systematycznie w wyznaczonych na terenie miasta punktach kontrolnych.

W 2015r na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym

i bakteriologicznym **19** próbek wody. Przekroczenie dopuszczalnej wartości mętności stwierdzono w **1** próbce wody a niepotwierdzone przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznego w również w **1** próbce (bakterie grupy coli). Stwierdzone przekroczenia nie stanowiły potencjalnego zagrożenia dla zdrowia.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp.z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Radzionków wynosiła **37**.

Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej sp.z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Radzionkowa oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba wykazanych przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp.z o.o. w Radzionkowie awarii na sieci wodociągowej wynosiła **61**.

MIASTO TARNOWSKIE GÓRY

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **61,0 tys.**
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/iłość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 4402** (SUW Miedary); dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach
  - woda dostarczana przez PW i K Tarnowskie Góry z ujęć własnych – Opatowice, Strzybnica, uj. nr 3 ul. Opolska (łączna produkcja **śr. 1320**)
  - woda dostarczana woda dostarczana z SUW GCR „Repty” – **śr. 109**; uj. CHM- **śr. 2287** (zakup wody przez PW i K Tarnowskie Góry)

Miasto Tarnowskie Góry zaopatrywane jest w wodę pochodzącą z ujęć wód głębinowych, eksploatowanych do celów wodociągowych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, tj. uj. Opatowice, uj. nr III, ul. Opolska, uj. Strzybnica i Stacja Uzdatniania Wody Koehler (uruchomiona w sierpniu 2015r.) oraz zakupywaną przez to Przedsiębiorstwo z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów. S.A. Katowice – Stacja Uzdatniania Wody „Miedary” w Tarnowskich Górach. Do sieci miejskiej eksploatowanej przez PWiK Tarnowskie Góry podawana jest również woda ze Stacji Uzdatniania Wody eksploatowanej przez Górnośląskie Centrum Rehabilitacji „Repty” w Tarnowskich Górach oraz z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego w Tarnowskich

Górach, ul. Zagórska eksploatowanego przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.

W 2015r ramach monitoringu oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano **88** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **85** próbek wody i bakteriologicznym - **67** próbek wody. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo) stwierdzono w **3** próbkach wody. Stwierdzone okresowo przekroczenia nie stanowiły potencjalnego zagrożenia dla zdrowia.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Tarnowskie Góry wynosiła **108**. Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Tarnowskich Gór oceniono jako przydatną do spożycia.

Tym niemniej woda z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego wykazuje wysoką zawartość chromu, która jest niestabilna i okresowo bliska górnej granicy normy.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii wodociągowych wynosiła **165**.

Nadzorem sanitarnym tutaj. Stacji objęte były również ujęcia zakładowe „Faser”, „Zamet” i PKP oraz ujęcie eksploatowane dla potrzeb zaopatrzenia w wodę Parku Wodnego a także źródło naturalne zlokalizowane w dzielnicy Repty Śląskie (liczba pobranych próbek- **21**). Woda z ujęć „Faser”, „Zamet” i Park Wodny odpowiadała wymaganiom dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Natomiast woda ze źródła naturalnego zlokalizowanego w dzielnicy Repty Śląskie z uwagi na ponadnormatywną zawartość azotanów oraz obecność bakterii grupy coli i Enterokoków była nieprzydatna do spożycia.

MIASTECZKO ŚLĄSKIE

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 7,4 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/iłość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 741 (SUW Bibiela) ; dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach*

Miasteczko Śląskie zaopatrywane jest w wodę dostarczaną przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, zakupywaną ze Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach

W 2015r na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **19** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **19** próbek wody i bakteriologicznym - **17** próbek wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Miasteczko Śląskie wynosiła **26**.

Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Miasteczka Śląskiego oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii sieci wodociągowej wynosiła – **8**.

Poza kontrolą jakości wody w urządzeniach wodociągowych zbiorowego zaopatrzenia ludności, nadzorem sanitarnym Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu objęty był wodociąg eksploatowany przez Hutę Cynku „Miasteczko Śląskie”. W 2015r woda była dopuszczona do spożycia.

MIASTO KALETY

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **8,6 tys.***
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/iłość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 988** (SUW Bibiela) ; dystrybutor: Miasto Kalety*

Miasto Kalety jest zaopatrywane w wodę dostarczaną z miejskiej sieci wodociągowej, zasilanej wodą zakupywaną z Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” GPW Katowice.

W 2015r na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym **6** próbek wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Miasto Kalety kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej

do spożycia. W 2015r liczba raportowanych próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej na terenie miasta Kalety wynosiła **17**.

Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Miasta Kalety w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Kalet oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii miejskiej sieci wodociągowej wynosiła **-5**.

GMINA KRUPSKI MŁYN

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 3,3 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda dostarczana z eksploatowanych przez gminę urządzeń wodociągowych SUW Kolonia Ziętek, SUW Potępa, SUW Krupski Młyn ul.Główna – łączna ilość produkowanej wody – **śr. 583 m³/d***

Gmina Krupski Młyn jest zaopatrywana w wodę dostarczaną z eksploatowanych przez gminę urządzeń wodociągowych SUW Kolonia Ziętek, SUW Potępa i SUW Krupski Młyn, ul.Główna. W sytuacjach awaryjnych dla miejscowości Krupski Młyn zakupywana jest woda z ujęcia zakładu „Nitroerg”.

W 2015r na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **21** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **23** próbki wody i bakteriologicznym - **20** próbek wody. Niepotwierdzone przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznego stwierdzono w **1** próbce (ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C).

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Gminę Krupski Młyn kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **19**.

Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Gminy Krupski Młyn w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – **18**.

Nadzorem sanitarnym Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu objęty był również wodociąg Ośrodka Harcerskiego w Borowianach oraz ujęcie zakładu „Nitroerg” w Krupskim Młynie (liczba pobranych próbek-**10**). W 2015r woda była dopuszczona do spożycia.

GMINA TWORÓG

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **8,1 tys.**
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda dostarczana z eksploatowanych przez ZUK sp. z o.o. Tworóg urządzeń wodociągowych SUW Tworóg, Połomia, Mikołeska, Wojska i ujęcie Boruszowice – łączna ilość produkowanej wody – **śr. 1130**

Gmina Tworóg jest zaopatrywana w wodę dostarczaną z eksploatowanych przez Zakład Usług Komunalnych sp.z o.o. w Tworogu urządzeń wodociągowych tj. Stacji Uzdatniania Wody – Połomia, Mikołeska, Wojska i Tworóg oraz z ujęcia Boruszowice .

W 2015r na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **35** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **30** próbek wody i bakteriologicznym - **34** próbki wody. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo, mangan) stwierdzono w **8** próbkach wody a przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźników mikrobiologicznych w również w **4** próbkach (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C). Stwierdzone przekroczenia nie stanowiły potencjalnego zagrożenia dla zdrowia.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Usług Komunalnych sp.z o.o. w Tworogu kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **20**. Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Usług Komunalnych sp.z o.o. w Tworogu w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych wynosiła – **39**.

Poza kontrolą jakości wody w urządzeniach wodociągowych zbiorowego zaopatrzenia ludności, nadzorem sanitarnym Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu objęte były wodociągi eksploatowane przez Firmę „BLER” Sp. z o.o. Ubojnia Brynek, ul. Zakładowa 1 oraz Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku. Z uwagi na ponadnormatywną zawartość manganu i żelaza oraz smak, mętność i barwę woda ze Stacji Uzdatniania eksploatowanej przez Ubojnię w Brynku, dla potrzeb własnych zakładu nie spełniała wymagań organoleptycznych i fizykochemicznych określonych dla wody do spożycia.

Wodę z wodociągu Z.Sz.LiE w Brynku oceniono jako przydatną do spożycia .

GMINA ZBROŚLAWICE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **15,7 tys.**
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 709** (SUW. Zawada); dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbroślawice
  - woda zakupywana z Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. – **śr. 1,02**; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbroślawice
  - woda zakupywana z PWiK Zabrze(st.nr III Świątoszowice)- **śr.78,4**; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbroślawice
  - woda zakupywana z ZUK sp.z o.o. Tworóg (SUW Wojska)- **śr.38,8**; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbroślawice
  - woda z dostarczana z eksploatowanych przez ZGK i M Zbroślawice SUW Miedary-Kopanina i SUW Zbroślawice - **śr.1080**
  - woda dostarczana z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego Księży Las (sprzedaż dla odbiorców indywidualnych i zbiorowych) – **śr. 73**

Gmina Zbroślawice jest zaopatrywana jest w wodę dostarczaną z eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbroślawicach Stacji Uzdatniania Wody Miedary-Kopanina i Zbroślawice oraz zakupywaną z GPW w Katowicach (Stacja Uzdatniania Wody „Zawada” oraz PWiK Zabrze (st. głębinowa S-III Świątoszowice) i ZUK Tworóg (SUW Wojska).

Poza zbiorowym zaopatrzeniem, niewielka część ludności korzysta z wody dostarczanej z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego „Księży Las” (ujęcie własne zakładu). Woda spełnia wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2015r na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **45** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **45** próbek wody i bakteriologicznym - **36** próbek wody. Przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego (mętność) stwierdzono w **1** próbce wody a niepotwierdzone przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznego również w **1** próbce (bakterie grupy coli). Stwierdzone przekroczenia nie stanowiły potencjalnego zagrożenia dla zdrowia.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbroślawicach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **58**.

Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli

wewnętrznej Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbrośławicach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła –**30**.

GMINA ŚWIERKLANIEC

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **11,8 tys.***
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 2049** (SUW Bibiela); dystrybutor: Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu*
  - *woda dostarczana z eksploatowanego przez ZWiK w Świerkłańcu ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna- **śr.1,2***

Gmina Świerklaniec zaopatrywana jest w wodę zakupywaną z G.P.W. Katowice (Stacja Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim). Ponadto niewielka część odbiorców (ok. 15 osób) korzysta z wody dostarczanej z lokalnego ujęcia w Nakle Śląskim, ul. Wapienna.

W 2015r na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **21** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **21** próbek wody i bakteriologicznym - **19** próbek wody. Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych tj. mętność, żelazo oraz nikiel (wykonana rekontrola nie potwierdziła występowania przekroczenia tego parametru)) stwierdzono w **3** próbkach wody a przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznego również w **3** próbkach (bakterie grupy coli). Stwierdzone przekroczenia nie stanowiły potencjalnego zagrożenia dla zdrowia.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **36**.

Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii sieci wodociągowej wynosiła – **67**

GMINA OŻAROWICE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **5,6 tys.**
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice - (SUW Bibiela) –**śr. 188**; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach
  - woda zakupywana z GZGWiK Mierzęcice – **śr. 4**; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach
  - woda dostarczana z gminnych ujęć Pyrzowice i Tapkowice łączna ilość produkowanej wody (**śr. prod. 684**)

Gmina Ożarowice zaopatrywana jest w wodę pochodzącą z eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach ujęć Pyrzowice i Tapkowice oraz zakupywaną z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach (Stacja Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim) i GZGWIK w Mierzęcicach.

W 2015r na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym **33** próbki wody. Przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego (mętność) stwierdzono w **2** próbkach wody. Stwierdzone przekroczenie nie stanowiło potencjalnego zagrożenia dla zdrowia.

Tym niemniej, w oparciu o wyniki prowadzonego monitoringu jakości wody stwierdza się, że woda pochodząca z ujęcia Pyrzowice odznacza się znaczną, utrzymującą się w górnej granicy normy zawartością azotanów, z tendencją do okresowych przekroczeń dopuszczalnej wartości dla tego parametru. W związku z powyższym, w razie konieczności zapewnienia właściwej jakości wody prowadzone jest mieszanie z wodą zakupywaną z GZGWiK Mierzęcice lub GPW Katowice.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2015r liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **27**.

Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach monitoringu i nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowicach w 2015r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii wynosiła –**19**

2. Ocena jakości wody w basenach i kąpieliskach

W 2015r. na terenie powiatu eksploatowane były 3 baseny kąpielowe kryte (miasto Tarnowskie Góry) oraz 3 sezonowe (1-w gminie Tworóg, 1-w gminie Krupski Młyn, 1-w Radzionkowie).

Na podstawie przeprowadzonych badań (213 próbek wody) jakość wody w basenach krytych oceniono jako dobrą.

W basenach sezonowych (8 próbek wody pobranej z niecek basenowych) jakość wody w 1 oceniono jako dobrą a w 2 jako niepewną (basen Ośrodka Wypoczynkowego w Brzeźnicy i basen w Krupskim Młynie).

Zarejestrowano 2 interwencje - niezasadne.

Nadzorem sanitarnym tut. Stacji objęte były także 3 miejsca wykorzystywane do kąpielii, w tym 2 zorganizowane na zbiorniku wody powierzchniowej „Nakło-Chechło”, gm. Świerklaniec i 1 na zbiorniku wody powierzchniowej „Kalety-Zielona” w Kaletach.

Na podstawie otrzymanych wyników badań i wizualnych ocen (kontrola wewnętrzna prowadzona przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpielii) oraz przeprowadzonej kontroli urzędowej wodę w uruchomionych w sezonie 2015r. miejscach wykorzystywanych do kąpielii oceniono jako przydatną do kąpielii (liczba próbek-14).

Jedynie w okresie od 11.08.2015r. do 21.08.2015r. w miejscu wykorzystywanym do kąpielii zorganizowanym na zbiorniku wody powierzchniowej „Kalety-Zielona” w Kaletach (zbiornik górny Ośrodek Wypoczynkowy „U Rzepki”) z uwagi na negatywną ocenę wizualną wody (zakwit sinic) woda była nieprzydatna do kąpielii.

Przeprowadzona w dniu 19.08.2015r. kontrola urzędowa wykazała poprawę jakości wody i w oparciu o ocenę wizualną i wyniki badań, w dniu 21.08.2015r. oceniono wodę jako przydatną do kąpielii.

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego i zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 36 obiektach, w tym: areszt-1; szpitale-3; domy pomocy społecznej-10; domy zakonne-2; hotele-3; domy wycieczkowe-1; inne świadczące usługi hotelarskie-12; internaty-2; zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (podmioty lecznicze)-1; ośrodek szkolno-wychowawczy-1.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w 3 obiektach, w tym:

- dom pomocy społecznej -1 (Pensjonat "Pogodna Jesień", Tarnowskie Góry ul. Renka 63)
- ośrodek szkolno-wychowawczy-1 (Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Radzionków, ul. Gen. Sikorskiego 7A)
- inne świadczące usługi hotelarskie-1 (Pokoje Gościnne, Nowa Wieś Tworoska, ul. Leśniczówka 23)

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody.

Wydano 3 decyzje w tym 1 z terminem natychmiastowej wykonalności (Pensjonat "Pogodna Jesień", Tarnowskie Góry ul. Renka 63).

Do końca 2015r, przeprowadzone przez właścicieli obiektów działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody w 1 obiekcie (Pensjonat "Pogodna Jesień", Tarnowskie Góry ul. Renka 63).

Natomiast przeprowadzone w styczniu 2016r rekontrolne badania wody ciepłej pobranej w (Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Radzionków, ul. Gen. Sikorskiego 7A) wykazały że, obecnie spełnia ona obowiązujące wymagania.

Ponadto poprawa jakości ciepłej wody nastąpiła również w 1 obiekcie (Zakład Gospodarczy "BURSA" Stowarzyszenie Absolwentów Szkół Rolniczych w Nakle Śląskim Sp.K., Nakło Śląskie, ul. Powstańców 18 Obiekt Internat ul. Morcinka 9), w którym w 2014 r. stwierdzono skolonizowanie sieci.

W pozostałym obiekcie nadal podejmowane są działania naprawcze.

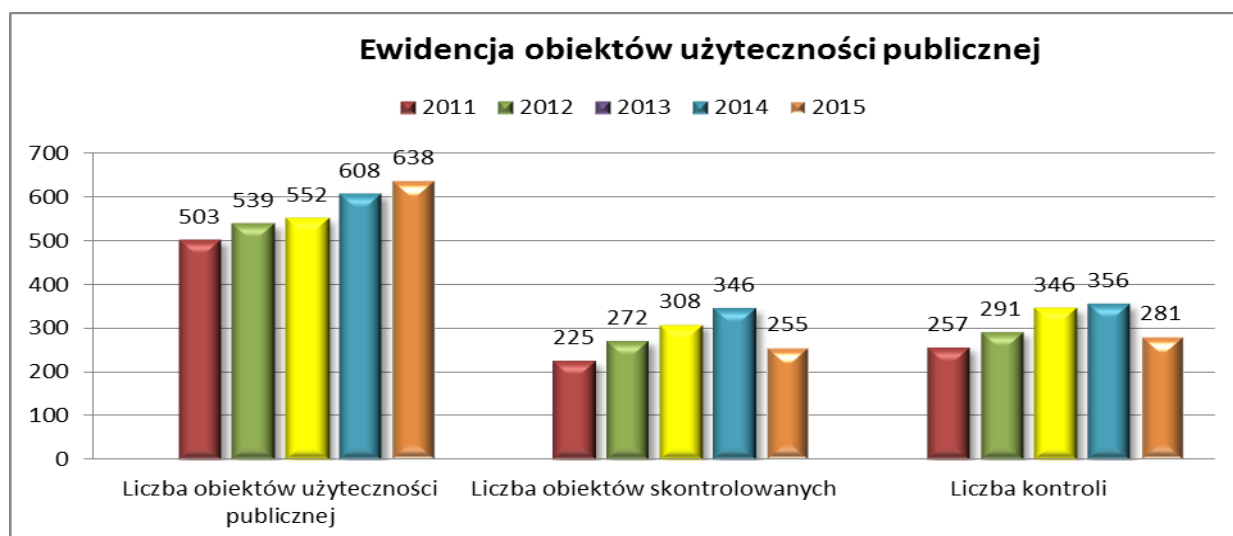
Ogółem w 2015r na obecność bakterii legionella pobrano 174 próbki wody, w tym zakwestionowano – 23.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 255 obiektach użyteczności publicznej, spośród 638 ujętych w ewidencji, co stanowi 40 %. Kontrolami objęto między innymi:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 103 obiekty, spośród 224 ujętych w ewidencji, co stanowi 46%,
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 36 obiektów spośród 52 zewidencjonowanych, co stanowi 69 %,
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 8 spośród 8 zewidencjonowanych, co daje 100%,
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 6 spośród 6 zewidencjonowanych, co stanowi 100%,
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 5 zakładów spośród 12 zewidencjonowanych, co stanowi 42%,
- noclegownie – skontrolowano 1 obiekt zewidencjonowany, tzn. 100%,
- dworce autobusowe, kolejowe, przystanki – skontrolowano 8, z 18, czyli 44%,
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków spośród 75 zewidencjonowanych obiektów skontrolowano 14, tj. 19%,
- zakłady karne – skontrolowano 1 zewidencjonowany zakład, czyli 100%,
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki i punkty apteczne, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, sklepy zielarsko medyczne, pracownie protetyczne, wysypiska, transport publiczny, fermy, rolnicza spółdzielnia produkcyjna, prosektorium, tereny rekreacyjne, port lotniczy) – skontrolowano 72 obiekty spośród 257 zewidencjonowanych, co stanowi 28%.

Reasumując, bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczył licznych i różnorodnych grup obiektów. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 281 kontroli sanitarnych.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszt śledczy, port lotniczy, apteki i punkty apteczne, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi i inne, kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej.

1. Domy pomocy społecznej

W ewidencji są 3 domy pomocy społecznej, spośród których skontrolowano 1 oraz 3 inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, z których skontrolowano 1, a także 6 placówek zapewniających opiekę całodobową, spośród których skontrolowano 3. W skontrolowanych obiektach przeprowadzono 8 kontroli.

W związku z interwencją dot. Pensjonatu „Pogodna Jesień” w Tarnowskich Górach przy ul. Renka 63 przeprowadzono kontrolę kompleksową przez przedstawicieli Sekcji Higieny Komunalnej oraz Epidemiologii. Stwierdzono liczne nieprawidłowości: brak ręczników jednorazowego użytku w toaletach ogólnodostępnych, przechowywanie rzeczy osobistych w magazynie bielizny czystej, brudna bielizna w salach pensjonariuszy, brak potwierdzenia dezynfekcji kołder, poduszek, materaców, niesprawne dozowniki na mydło i środek do dezynfekcji rąk, brak ręczników jednorazowego użytku, zakurzone powierzchnie wnętrza szaf, brak środka do dezynfekcji rąk i do powierzchni, przeterminowany środek dezynfekcyjny, nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi, brak opracowanej procedury postępowania z odpadami medycznymi, brudne zakurzone ściany i sufity w magazynie bielizny czystej i w toaletach ogólnodostępnych, brak zlewu i baterii w pomieszczeniu porządkowym, brudna kratka wentylacyjna w magazynie bielizny czystej. W wyniku stwierdzenia wymienionych nieprawidłowości nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości 300 zł. wraz z wydaniem zaleceń doraźnych oraz wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości technicznych. Zarówno zalecenia doraźne, jak i zarządzenia decyzji PPIS wykonano w całości, terminowo. Postępowanie zakończono w roku sprawozdawczym, w związku z tym ostatecznie obiekt oceniono jako dobry.

Pomieszczenia domów pomocy społecznej dostosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych i z chorobami wieku starczego. Oprócz kompleksowego wyposażenia, w niektórych obiektach zapewniona jest opieka lekarsko - pielęgniarska.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

W ewidencji PPIS w Bytomiu znajdują się ogółem 54 obiekty, w tym 5 hoteli, 1 motel, 1 dom wycieczkowy i 47 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie.

W roku sprawozdawczym skontrolowano 3 hotele, w których przeprowadzono 3 kontrole sanitarne. Wszystkie obiekty są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele mają podpisane umowy z pralniami, bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych.

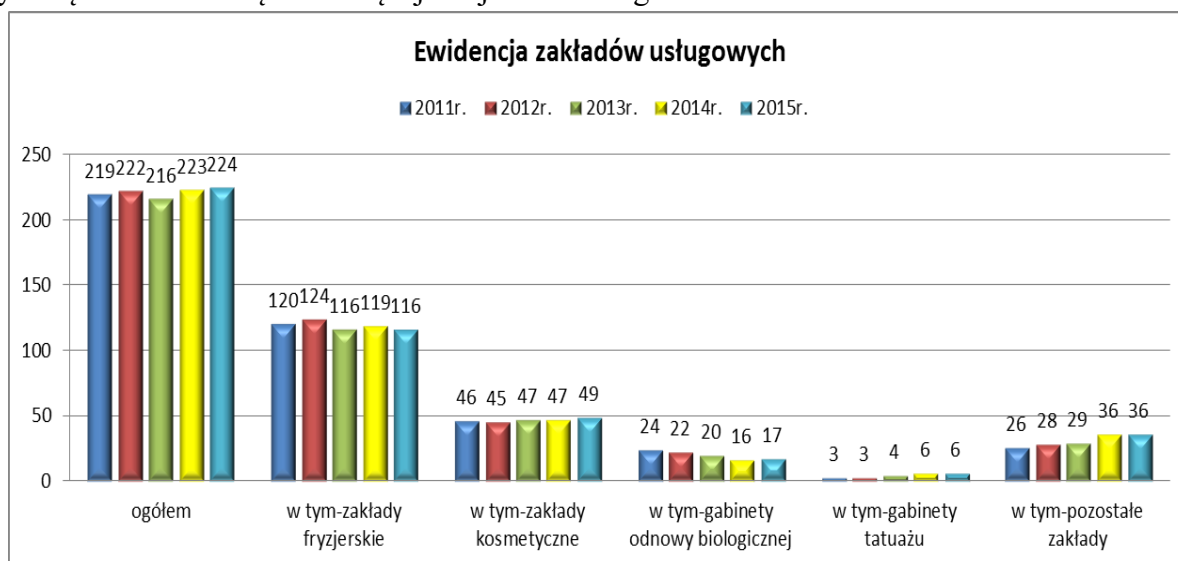
Oprócz hoteli, w ciągu minionego roku skontrolowano 1 dom wycieczkowy, 1 motel oraz 31 innych obiektów, wchodzących w skład pozostałej bazy noclegowej, w których przeprowadzono 35 kontroli.

W 2015r. dwukrotnie skontrolowano Dom Wycieczkowy w Tarnowskich Górach przy ul. Gliwickiej 2. Podczas kontroli przeprowadzonej w dniu 5.05.2015r. stwierdzono zacieki na ścianach i sufitach w magazynach bielizny brudnej i czystej, w związku z tym wydano decyzję nakazującą usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Zarządzenia decyzji wykonano terminowo, co potwierdziła kontrola sprawdzająca, na podstawie której obiekt w ostatecznej ocenie rocznej oceniono jako dobry. Dom Wycieczkowy Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Tarnogórskiej w Tarnowskich Górach przy ul. Gliwickiej 2, jest obiektem zabytkowym, systematycznie remontowanym.

Wszystkie hotele oceniono jako dobre. Obiekty zaliczane jako pozostała baza noclegowa to przede wszystkim ośrodki stanowiące sezonową bazę noclegową skupioną wokół Zalewu Nakło - Chechło oraz zbiornika wodnego w Kaletach – Zielonej. Wszystkie oceniono jako dobre. Obiekty posiadają estetycznie zagospodarowane, ogrodzone tereny z dostępem do sanitariatów i bieżącej ciepłej i zimnej wody. Przeprowadzone kontrole nie wykazały również nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji są 224 zakłady należące do tej grupy obiektów, w tym: 116 to zakłady fryzjerskie, 49- kosmetyczne, 6- tatuażu, 17- odnowy biologicznej, 36- zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług.

W 2015 roku skontrolowano 103 zakłady, przeprowadzono 121 kontroli sanitarnych. Nałożono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 500,- zł. Najczęstszymi przyczynami nakładania mandatów karnych były: brak opracowanych, wdrożonych i zaopiniowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, przeterminowane lub brak środków dezynfekcyjnych, niewłaściwa dezynfekcja, brudne narzędzia, ogólny bałagan. W zakładach, w których nałożono mandaty karne za stwierdzone nieprawidłowości sanitarno - higieniczne, wydawano zalecenia doraźne, które wykonane zostały terminowo, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości technicznych, w 2015r. wydano 3 decyzje administracyjne, z których 1 wykonano, co potwierdzono podczas przeprowadzonej kontroli sprawdzającej, natomiast w 2 zakładach termin wykonania zarządzeń nie upłynął w roku sprawozdawczym. Podstawą oceny 2 obiektów jako złe pod względem technicznym było stwierdzenie podczas kontroli przeprowadzonych w 2015r. nieprawidłowości: brak umywalki, niezmywalne podłogi, zacieki na ścianach i sufitach.

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowymi, 1 dworcem autobusowym i 16 przystankami autobusowymi. W minionym roku skontrolowano dworzec kolejowy, dworzec autobusowy i 6 przystanków. Skontrolowane obiekty oceniono jako dobre. Na terenie wymienionych obiektów na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymianę worków w koszach, zamiatanie podłoża itp., a także prace konserwacyjne.

5. Port Lotniczy

Jedynym obiektem w tej grupie pod nadzorem PPIS w Bytomiu jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 2 kontrole. Jedną kontrolę przeprowadzono w związku z realizacją planu kontroli, drugą doraźną w związku z koniecznością wzmożenia nadzoru sanitarnego w związku z Mistrzostwami Świata. Obiekt oceniono jako dobry, spełniający standardy europejskie. W 2015r. Port Lotniczy został rozbudowany o kolejny nowoczesny terminal – halę przylotów.

6. Ustępy publiczne

Pod stałym nadzorem jest 8 ustępów publicznych. Przeprowadzono w nich 11 kontroli.

Wszystkie ustępy są skanalizowane, woda doprowadzana z sieci miejskiej, kabiny ustępowe, podłogi i ściany mają powierzchnie łatwo zmywalne. Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy.

7. Noclegownia

W ewidencji PPIS w Bytomiu na terenie Powiatu Tarnogórskiego jest 1 noclegownia, która została skontrolowana w roku sprawozdawczym. Noclegownię oceniono jako dobrą. Pomieszczenia noclegowni sprzątane są przez osoby korzystające z obiektu pod nadzorem kierownictwa. Osoba zgłaszająca się do noclegowni otrzymuje komplet pościeli, ręczników, odzieży i środki higieny osobistej. Łazienki i ubikacje są wyłożone glazurą kafelkową, dostępne są kuchnie z pełnym wyposażeniem, pralnie wyposażone w pralki automatyczne, suszarnie, świetlice i magazyny odzieży. Dom dla bezdomnych mężczyzn, w którym przebywają osoby na podstawie decyzji pobytowej, posiada wydzielone poza strefą mieszkalną, pomieszczenie wykorzystywane jako ogrzewalnia dla osób doraźnie przyjętych do noclegowni.

8. Baseny kąpielowe

Na terenie Powiatu Tarnogórskiego funkcjonuje 6 obiektów obejmujących baseny całoroczne i sezonowe, w tym 3 baseny kryte całoroczne i 3 baseny odkryte - sezonowe. Skontrolowano wszystkie baseny, w których przeprowadzono 7 kontroli.

W roku sprawozdawczym wydano 1 decyzję: Park Wodny w Tarnowskich Górach, ul. Obwodnica 8 - podczas kontroli stwierdzono zniszczoną tapicerkę na łóżku do masażu, zniszczony przewijak, zniszczone szafki na odzież dla ratowników, uszkodzone drzwi do wc, w związku z tym decyzją PPIS w Bytomiu nakazano usunięcie nieprawidłowości w terminie do dnia 31.12.2015r. Pozostałe skontrolowane baseny ocenia się jako dobre. Baseny sezonowe są przed rozpoczęciem każdego sezonu letniego zagospodarowywane i odnawiane.

9. Środki transportu

W roku sprawozdawczym skontrolowano 3 autobusy komunikacji publicznej, 2 autobusy turystyczne, 1 środek transportu do przewozu chorych, 3 taksówki oraz 2 środki transportu do przewozu zwłok. Nie stwierdzono uchybień sanitarnych. Wszystkie skontrolowane środki transportu oceniono jako dobre.

10. Składowiska odpadów komunalnych

Skontrolowane wysypisko śmieci eksploatowane w Tarnowskich Górach podlega Firmie Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o. o. Na terenie składowiska znajduje się budynek biurowo- socjalny z portiernią. W części socjalnej znajduje się jadalnia, szatnie, natryski oraz sanitariaty. Budynek jest ogrzewany, wyposażony w bojler do ogrzewania wody. Dezynfekcja natrysków oraz wc prowadzana jest na bieżąco. Pracownicy wyposażeni są w odzież ochronną, mają dostęp do apteczki pierwszej pomocy. Teren jest ogrodzony. W skład składowiska, poza budynkiem biurowo- socjalnym, wchodzi zbiorniki odcieków, waga, pompownie, brodzik do mycia kół samochodowych. Zastosowana jest strefa ochronna w postaci pasa zieleni. Na podstawie przeprowadzonej w roku sprawozdawczym kontroli składowisko oceniono jako dobre, nie stwierdzono naruszeń przepisów.

11. Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami

W roku sprawozdawczym przeprowadzono dwuetapowe działania w ramach realizacji Kampanii Społecznej: „Mam świadomość jak być zdrowym”. Działania adresowane były do personelu zakładów usługowych: fryzjerzy, kosmetyczki, tatuażysty, personel gabinetów odnowy biologicznej. Zadania I etapu Kampanii były realizowane we współpracy z Sekcjami: Higieny Pracy, Epidemiologii, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego i Oświaty Zdrowotnej. Realizacja II etapu prowadzona była przez pracowników Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska, którzy prowadzili wizytacje w zakładach usługowych, mające na celu ocenę bezpieczeństwa sanitarnego świadczonych usług, w efekcie czego 34 zakłady z terenu Powiatu Tarnogórskiego oceniono pozytywnie.

W 2015r. Sekcja Higieny Komunalnej prowadziła także nadzór nad podmiotami leczniczymi w zakresie postępowania z odpadami medycznymi, co ujęto w opisie nadzoru nad podmiotami leczniczymi

Inne informacje

Poza wymienionymi danymi ujętymi w sprawozdaniu, Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska prowadziła na terenie Powiatu Tarnogórskiego następujące czynności:

Nadzór nad imprezami masowymi. Wydano 7 opinii, nadzorowano 7 imprez masowych, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 3 decyzje zezwalające na przeprowadzenie ekshumacji zwłok.

Ekshumacje odbywały się pod nadzorem upoważnionych przedstawicieli PPIS w Bytomiu.

Wydano 40 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

Wydano 1 decyzję dot. plombowania trumny ze zwłokami.

Wydano 1 decyzję o spełnieniu wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Zaopiniowano 4 projekty regulaminów porządku i czystości w gminach.

Pozytywnie zaopiniowano 15 procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi w gabinetach kosmetycznych i tatuażu.

Wydano 1 opinię na temat stanu sanitarnego obiektu na wniosek strony.

12. Interwencje

W 2015r. z Powiatu Tarnogórskiego wpłynęło ogółem 17 interwencji. 14 spraw rozpatrzył PPIS w Bytomiu, 3 bez wstępnego rozpoznania przekazano do rozpatrzenia innym organom (2 sprawy dot. złego stanu sanitarnego posesji oraz 1 awarii kanalizacyjnej). Zostały one przekazane Urzędowi Gminy w Zbrostawicach i do Urzędu Miasta Tarnowskie Góry. W związku z interwencjami przeprowadzono ogółem 14 kontroli, wydano 2 decyzje administracyjne oraz nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 400 zł.

Interwencje dotyczyły następujących spraw:

- obecności gryzoni, zwierząt, insektów (3)

- złego stanu sanitarnego posesji (2)
- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (7)
- złego stanu sanitarnego budynków (2)
- awarii kanalizacyjnych (3)

W roku sprawozdawczym zasadne okazały się 3 interwencje, z których 2 dot. niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej oraz 1 dot. złego stanu sanitarnego budynku.

Zasadne interwencje dot. obiektów użyteczności publicznej dotyczyły:

1. Pensjonat „Pogodna Jesień” w Tarnowskich Górach, ul. Renka 63. Przeprowadzona kontrola kompleksowa potwierdziła zasadność interwencji. Stwierdzono liczne nieprawidłowości sanitarne i techniczne, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej zarządzającej, nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 300zł. oraz wydaniem zaleceń doraźnych.

Wydano decyzję z dnia 15.09.2015r. nakazującą: odnowić powierzchnie ścian i sufitu w magazynie czystej bielizny, wyczyścić kratkę wentylacyjną w magazynie czystej bielizny, zlikwidować zacieki na suficie w toalecie męskiej przy jadalni, odnowić ściany i sufity w toaletach przy jadalni.

W związku z nałożeniem mandatu karnego wydano zalecenia doraźne dot. usunięcia zanieczyszczeń i nieprawidłowości higienicznych. Zarządzenia decyzji oraz zalecenia doraźne zostały wykonane w całości.

2. Salon Fryzjerski w Tarnowskich, ul. Krakowska 14. Kontrola wykazała nieprawidłowości higieniczne, co potwierdziło zasadność interwencji. W następstwie przeprowadzonej kontroli nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości 100 zł. oraz wydano zalecenia doraźne, które wykonano terminowo.

W związku z interwencją dot. budynku mieszkalnego w Tarnowskich Górach, ul. Sobieskiego 21a. przeprowadzono kontrolę, w wyniku której potwierdzono występowanie następujących nieprawidłowości: okienka strychowe brudne, zanieczyszczone odchodami ptasimi, zamki przy oknach niesprawne, brak możliwości swobodnego zamykania i otwierania. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości wszczęto postępowanie z urzędu wobec Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Bytomiu – zarządcy nieruchomości oraz wydano decyzję administracyjną z dnia 26.01.2015r zarządzającą usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Kontrola sprawdzająca potwierdziła terminowe usunięcie wymienionych nieprawidłowości.

W pozostałych przypadkach osoby odpowiedzialne za utrzymanie właściwego stanu sanitarnego w obiektach po powiadomieniu o zamiarze przeprowadzenia kontroli usuwały nieprawidłowości bez konieczności wszczynania postępowania administracyjnego.

W porównaniu do poprzedniego roku sprawozdawczego, w roku sprawozdawczym liczba zgłoszonych interwencji zmniejszyła się o 2 natomiast liczba zasadnych interwencji uległa zwiększeniu o 2.

Wnioski:

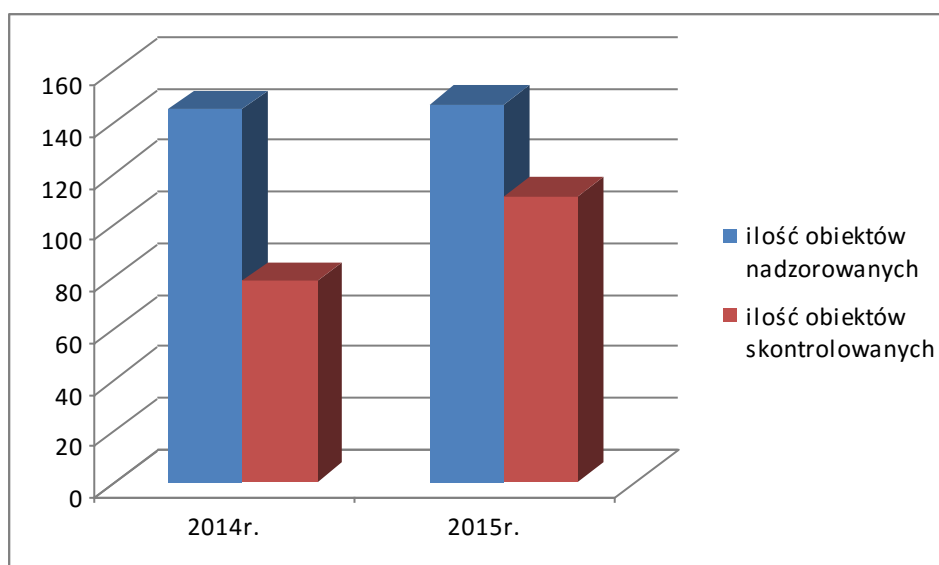
1. Brak podstawy prawnej regulującej wymagania sanitarne dla zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej utrudnia egzekwowanie ewidentnych braków stwierdzanych podczas kontroli w zakładach usługowych.
2. W obiektach użyteczności publicznej przestrzegany jest zakaz palenia wyrobów tytoniowych. Obiekty posiadają w widocznych miejscach oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie.
3. Przed rozpoczęciem i w trakcie trwania sezonu letniego sprawowany jest wzmożony nadzór nad obiektami skupionymi wokół miejsc wykorzystywanych do wypoczynku. Takie działania uzasadnia zwiększone ryzyko szerzenia się chorób zakaźnych, któremu sprzyja wysoka temperatura i zagęszczenie ludności wokół miejsc rekreacyjnych.
4. W stosunku do lat ubiegłych, w 2015r wzrosła ilość obiektów użyteczności publicznej, natomiast zmalała liczba obiektów skontrolowanych i przeprowadzonych w tych obiektach kontroli.
5. Z analizy liczby interwencji i ich zasadności, można wnioskować, że stan sanitarny Powiatu Tarnogórskiego w ciągu ostatnich lat jest stabilny i utrzymuje się na niskim poziomie.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2015r. na terenie powiatu tarnogórskiego, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 147 obiektów, skontrolowano w tym okresie 111 obiektów, co stanowi 75,5%.

W porównaniu do roku 2014r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do roku 2014 utrzymuje się na stałym poziomie. W roku sprawozdawczym utworzono 3 nowe placówki:

- Klub Dziecięcy „Topolino” w Nakle Śląskim, przy ul. Dworcowej 12a
- Niepubliczne Przedszkole „Topolino” w Nakle Śląskim, przy ul. Dworcowej 12a
- Niepubliczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi „Uniwersytet Przedszkolaka” w Tarnowskich Górach, przy ul. Pogodnej 3

W 2015r. uległy likwidacji 3 placówki:

- Świetlica Środowiskowa w Tarnowskich Górach, przy Sobieskiego 2
- Punkt Przedszkolny „Ego” w Tarnowskich Górach, przy ul. Sobieskiego 4
- Przedszkole Niepubliczne „Domowe Przedszkole” w Tarnowskich Górach, przy ul. Słoneczników 23.

Zlikwidowano samodzielną szkołę podstawową i przedszkole w Orzechu – utworzono Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzechu.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych.

Szkoły

W 2015r. pod nadzorem ogółem, na terenie powiatu tarnogórskiego, znajdowało się 61 szkół różnych typów w tym:

- 24 szkół podstawowych;
- 10 gimnazjów;
- 1 liceum ogólnokształcące;
- 2 policealne;
- 3 specjalne
- 21 zespołów szkół.

Szkoły z podziałem na gminy i miasta powiatu tarnogórskiego:

- 18 szkół w Tarnowskich Górach,
- 6 szkół w Radzionkowie,
- 6 szkół w Kaletach,
- 3 szkoły w Miasteczku Śląskim,
- 28 szkół gminnych:
  - 4 w gminie Ożarowice
  - 10 w gminie Zbrostawice
  - 6 w gminie Tworóg
  - 2 w gminie Krupski Młyn
  - 6 w gminie Świerklaniec.

W 2015r. skontrolowano 45 placówek na terenie powiatu tarnogórskiego. W porównaniu do roku 2014 zdecydowanie zwiększyła się liczba nowych decyzji zarządzających. Wydano 10 decyzji administracyjnych zarządzających terminowych dotyczących:

1. Szkoła Podstawowa nr 5, ul. Leśna 23, 42-600 Tarnowskie Góry
  - zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w gabinecie lekarskim
  - zły stan techniczny pomieszczeń sanitarnych dla uczniów
2. Publiczne Gimnazjum nr 4, ul. Janasa 11, 42-612 Tarnowskie Góry
  - zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w salach zajęć
  - zły stan techniczny podłóg w salach zajęć
  - zły stan techniczny mebli edukacyjnych
  - zły stan techniczny izolacji instalacji grzewczej
3. Szkoła Podstawowa nr 10, ul. Kochanowskiego 15, 42-600 Tarnowskie Góry
  - zły stan sanitarno-techniczny podłóg, ścian i sufitów
  - zły stan sanitarno-techniczny klatki schodowej
4. Szkoła Podstawowa nr 15, ul. Litewska 6, 42-612 Tarnowskie Góry
  - zły stan sanitarno-higieniczny i techniczny ścian i sufitu w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej
  - zły stan techniczny schodów przy wejściu głównym do placówki

- brak osłon punktów świetlnych
5. Szkoła Podstawowa nr 11, ul. Korola 38a, 42-605 Tarnowskie Góry
    - brak osłon punktów świetlnych
    - zły stan techniczny stolarki okiennej
    - zły stan techniczny urządzeń sanitarnych
    - zły stan sanitarno-higieniczny ścian w szatni
  6. Szkoła Podstawowa nr 2, ul. Szymały 36, 41-922 Radzionków
    - brak osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania
    - zły stan sanitarno-higieniczny i techniczny podłóg oraz ścian w szatni dla dzieci
  7. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1, ul. Słowackiego 34, 42-600 Tarnowskie Góry
    - brak osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania w pomieszczeniach przedszkola
    - zły stan sanitarno-higieniczny i techniczny ścian w sali gimnastycznej i gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej
  8. Zespół Szkół Ogólnokształcących, ul. Gliwicka 6, 42-674 Zbrostawice - Kamieniec
    - brak osłon punktów świetlnych w placówce
  9. Publiczne Gimnazjum nr 2, ul. Wyspiańskiego 3, 42-600 Tarnowskie Góry
    - zły stan techniczny podłóg w salach zajęć i sali gimnastycznej
    - zły stan sanitarno-higieniczny i techniczny ścian i sufitów w sali gimnastycznej oraz w szatni uczniowskiej
    - brak osłon punktów świetlnych
  10. Szkoła Podstawowa nr 3, ul. Wyspiańskiego 1, 42-600 Tarnowskie Góry
    - brak osłon punktów świetlnych
    - zły stan sanitarno – higieniczny i techniczny ścian i sufitów w placówce

Ponadto, podobnie jak w roku ubiegłym, wydano 17 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń wydanych w latach wcześniejszych.

W roku sprawozdawczym w całości wykonano 5 decyzji wydanych w latach wcześniejszych. Liczba ta w porównaniu do 2014r. uległa zdecydowanemu zmniejszeniu. Wykonano w całości decyzję w:

- Szkoła Podstawowa w Przezchlebiu, ul. Szkolna 46 – zapewniono prawidłową nawierzchnię dojazdu do placówki,
- Gimnazjum w Radzionkowie, ul. Krzywa 18 – odmalowano salę gimnastyczną,
- Szkoła Podstawowa nr 10 w Tarnowskich Górach, ul. Kochanowskiego 15 - zapewniono właściwą stolarkę okienną na korytarzach oraz doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-higienicznego ściany i podłogę w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej,
- Szkoła Podstawowa w Kamieńcu, ul. Gliwicka 6 – odmalowano ściany i sufity w pomieszczeniach placówki,
- Szkoła Podstawowa nr 5 w Tarnowskich Górach, ul. Leśna 23 – doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczenie sanitarne dla klas młodszych.

W Szkole Podstawowej nr 1 w Miasteczku Śląskim wybudowano nowy blok sportowy wraz z pełnym węzłem sanitarnym.

We wszystkich placówkach szkolnych zapewniono dostęp do bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów oraz odpowiednią ilość środków higieny osobistej.

W czasie przeprowadzonych kontroli kompleksowych oceniono szkoły podstawowe pod kątem warunków sanitarno-higienicznych dla dzieci 5,6-letnich. W miarę możliwości i potrzeb placówki zapewniają właściwą infrastrukturę i prawidłowe wyposażenie pomieszczeń dostosowane do potrzeb 5,6-latków. Stan sanitarno-higieniczny w tym zakresie nie budzi zastrzeżeń, natomiast w zakresie stanu technicznego w placówkach stwierdzano często brak możliwości wydzielenia oddzielnych ciągów komunikacyjnych, tak by nie krzyżowały się z drogami komunikacyjnymi starszych uczniów.

Przedszkola i inne formy

W 2015r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego były 54 przedszkola, w tym 21 na terenie miasta Tarnowskie Góry.

W roku sprawozdawczym pozytywnie zaopiniowano:

- Niepubliczne Przedszkole „Topolino” w Nakle Śląskim, przy ul. Dworcowej 12a
- Niepubliczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi „Uniwersytet Przedszkolaka” w Tarnowskich Górach, przy ul. Pogodnej 3.

Nowe placówki spełniają wysokie standardy stanu sanitarno-higienicznego, technicznego i wyposażenia.

W roku sprawozdawczym rozbudowano Przedszkole w Ożarowicach o dodatkowe pomieszczenia zwiększając liczbę oddziałów przedszkolnych.

W roku sprawozdawczym skontrolowano 31 przedszkoli, liczba ta uległa zwiększeniu. Wydano 6 nowych decyzji administracyjnych zarządzających - liczba tych decyzji uległa zwiększeniu. Decyzje te dotyczyły:

1. Przedszkole Miejskie nr 17 „Bajkowe Wzgórze”, ul. Norweska 2, 42-612 Tarnowskie Góry
  - nieprawidłowe przechowywanie pościeli
  - usunięcie zbędnych przedmiotów z miejsca przechowywania leżaków i pościeli
2. Przedszkole Miejskie nr 21, ul. Opolska 59, 42-600 Tarnowskie Góry
  - meble edukacyjne niedostosowane do zasad ergonomii
3. Przedszkole nr 20, ul. Morcinka 7, 42-612 Tarnowskie Góry
  - zły stan techniczny ogrodzenia placówki
  - zły stan techniczny podłóg i instalacji wod-kan w pomieszczeniach sanitarnych dla dzieci
4. Przedszkole nr 6, ul. Bema 1, 42-600 Tarnowskie Góry
  - brak mebli edukacyjnych dostosowanych do zasad ergonomii
5. Przedszkole nr 4, ul. Sienkiewicza 5, 42-600 Tarnowskie Góry
  - brak mebli edukacyjnych dostosowanych do zasad ergonomii
6. Publiczne Przedszkole nr 2 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym, ul. Harcerska 5, 42-610 Miasteczko Śląskie
  - brak osłon na grzejnikach c.o.

Dla 5 placówek wydano decyzje prolongujące - zmieniające termin wykonania zarządzeń. Liczba prolongat w porównaniu z rokiem ubiegłym uległa zmniejszeniu.

W roku sprawozdawczym wykonano 2 decyzje administracyjne wydane w latach poprzednich, i tak:

1. Przedszkole nr 4 w Radzionkowie, ul. Kuźaja 15 - zapewniono osłony na grzejnikach c.o.,

2. Przedszkole nr 17 w Tarnowskich Górach, ul. Norweska 2 – zapewniono właściwe warunki przechowywania pościeli dzieci.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. Większość placówek posiada place zabaw wyposażone w nowy sprzęt z certyfikatami. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw.

W większości przedszkoli w ramach profilaktyki zdrowotnej nauczyciele przeprowadzają kontrole czystości głów dzieci zgodnie z procedurami opracowanymi na podstawie stanowiska Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży.

W porównaniu do roku ubiegłego zdecydowanie zwiększyła się liczba placówek wyposażonych w nowy sprzęt i wyposażenie z certyfikatami.

Żłobki i kluby dziecięce

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego było 8 żłobków, w tym 2 kluby malucha. Skontrolowano 4 obiekty, w których stwierdzono prawidłowy stan sanitarno-higieniczny. Wydano 1 decyzję zmieniającą termin wykonania zarządzenia w zakresie zapewnienia prawidłowej nawierzchni dojścia do placówki dot. Żłobka Publicznego nr 1 w Tarnowskich Górach, przy ul. Wyszyńskiego 135. W porównaniu do roku ubiegłego liczba decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń utrzymuje się na stałym poziomie.

Podobnie jak w roku ubiegłym utworzono 1 nową placówkę, na którą wydano pozytywną opinię sanitarną tj. Klub Dziecięcy „Topolino” w Nakle Śląskim, przy ul. Dworcowej 12a.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

Świetlice Środowiskowe

W 2015r. pod nadzorem były 3 świetlice środowiskowe, z tego 2 w Tarnowskich Górach i 1 w mieście Kalety. Skontrolowano 1 świetlicę środowiskową. Podobnie jak w roku 2014 w skontrolowanej placówce nieprawidłowości nie stwierdzono.

Warsztaty Terapeutyczne

Na nadzorowanym terenie znajdują się 3 warsztaty terapii zajęciowej tj.

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Kaletach –Drutarni,
- Zespół Dziennych Ośrodków Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczych i Rehabilitacyjnych dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Radzionkowie,
- Warsztaty terapii Zajęciowej w Salezjańskim Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tarnowskich Górach.

Skontrolowano dwa z nich – stan sanitarno-techniczny placówek wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2015r. dokonano pomiarów mebli przedszkolnych w wytypowanych placówkach.

W roku sprawozdawczym skontrolowano w tym zakresie:

- 12 oddziałów w 5 przedszkolach, zmierzono 224 dzieci, z tego 46 dzieci w 4 oddziałach siedziało w niedostosowanych do wzrostu meblach,

- 3 oddziały w przedszkolu w zespole szkół, zmierzono 44 dzieci, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W porównaniu z rokiem ubiegłym zdecydowanie zwiększyła się liczba placówek oraz dzieci objętych oceną w w/w zakresie.

W porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym zwiększyła się liczba wydanych decyzji zarządzających w zakresie prawidłowego dostosowania stanowisk pracy dzieci do zasad ergonomii.

Wydano 3 decyzje administracyjne zarządzające na wyposażenie sal zajęć w meble z certyfikatami, dostosowane do zasad ergonomii w:

- Przedszkolu nr 21 w Tarnowskich Górach, przy ul. Opolskiej 59,
- Przedszkolu nr 4 w Tarnowskich Górach, przy ul. Sienkiewicza 5,
- Przedszkolu nr 6 w Tarnowskich Górach, przy ul. Bema 1.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii, posiadające stosowne certyfikaty w miarę potrzeb.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli w 2015r. w wytypowanych 25 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym jest stabilna.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym wydano 3 decyzje administracyjne dotyczące stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitów, podłóg w salach gimnastycznych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Tarnowskich Górach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Tarnowskich Górach,

- Gimnazjum nr 2 w Tarnowskich Górach.

W 2015r. prolongowano 1 decyzję administracyjną wydaną w latach wcześniejszych, dotyczyła zapewnienia prawidłowej nawierzchni boiska w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3 w Tarnowskich Górach

W bieżącym roku sprawozdawczym wyegzekwowano 1 decyzję wydaną w latach wcześniejszych - w Gimnazjum w Radzionkowie odmalowano ściany i sufity w sali gimnastycznej.

Pomimo zapewnienia w większości placówek możliwości korzystania przez uczniów z natrysków młodzież sporadycznie korzysta z tych urządzeń po zajęciach z wychowania fizycznego.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry.

Wszystkie szkoły posiadają boiska lub teren rekreacyjny trawiasty.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w prawidłowe meble edukacyjne oraz w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony przed nadmiernym nasłonecznieniem. Pracownie posiadają prawidłowe osłony na punktów świetlnych niepowodujące efektu olśnienia. Stanowiska komputerowe ustawione są z zachowaniem odległość między sąsiadującymi monitorami, pracownie są wyposażone w wymagane regulaminy korzystania z pracowni komputerowych. Stan sanitarno-higieniczny zarówno w 2014, jak i w 2015r. nie budził zastrzeżeń i w żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych):

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2014, jak i 2015 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. Substancje i preparaty chemiczne używane w czasie zajęć praktycznych z chemii są prawidłowo przechowywane, pojemniki prawidłowo oznakowane.

Placówki posiadają aktualny spis znajdujących się na stanie niebezpiecznych substancji chemicznych. Karty charakterystyki aktualne, udostępniane w czasie kontroli. Substancje i preparaty chemiczne przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach lub w zamykanych zapleczach pracowni. Na wyposażeniu pracowni chemicznych znajdują się apteczki pierwszej pomocy. W pracowniach zapewniono umywalki z bieżącą wodą. Stwierdzono, że podobnie jak w roku ubiegłym niewielka liczba szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zajęcia z chemii prowadzi w formie pokazu przeprowadzanego przez nauczyciela chemii. Większość szkół realizuje wyłącznie zajęcia z chemii w formie teoretycznej. Stan bieżącej czystości na zapleczach pracowni chemicznych prawidłowy.

Na Gimnazjum nr 4 w Tarnowskich Górach wydano decyzję administracyjną na zły stan techniczny podłogi na zapleczu pracowni chemicznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach, kontrolą objęto również gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W jednej z placówek tj. Szkole Podstawowej nr 10 w Tarnowskich Górach wydano decyzję zarządzającą na zły stan techniczny podłogi - decyzja została wykonana w roku sprawozdawczym. W 2 placówkach wydano decyzje administracyjne na zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, zarządzenia zrealizowano w roku sprawozdawczym - dotyczy Szkoły Podstawowej nr 10 w Tarnowskich Górach oraz Szkoły Podstawowej nr 15 w Tarnowskich Górach. W pozostałych placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Na wniosek dyrektorów szkół ze środków finansowych subwencji oświatowej wszystkie gabinety zostały wyposażone w nowy sprzęt medyczny i wyposażenie zgodnie z obowiązującymi wymogami.

Zgodnie z wytycznymi Departamentu Matki i Dziecka Ministerstwa Zdrowia pielęgniarki szkolne po uzyskaniu zgody od rodziców w gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dokonują obowiązkowych przeglądów czystości skóry głowy uczniów z częstotliwością minimum raz w ciągu roku szkolnego i dodatkowo w miarę potrzeb.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2015r. w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 22 turnusy wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 6 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania, w tym 1 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻ i PU w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem w placówkach skontrolowanych wypoczywało 426 dzieci i młodzieży. W 6 placówkach prowadzono dożywianie dla dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem ubiegłym zdecydowanie zwiększyła się liczba skontrolowanych turnusów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2015” zgłoszonych zostało 42 turnusy letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania oraz 15 w formie wyjazdowej w placówkach sezonowych i w obiektach całorocznych usług hotelarskich. W czasie trwania turnusów skontrolowano 17 placówek. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 591 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2014 zwiększyła się liczba turnusów wypoczynku letniego, w związku z czym przeprowadzono więcej kontroli sanitarnych.

W roku sprawozdawczym wykonano w całości decyzję administracyjną nałożoną na - Ośrodek Jeździecki w Zbrosławicach, ul. Wolności 28 – doprowadzono do właściwego stanu technicznego stolarkę okienną w pomieszczeniach, w których przebywają dzieci.

W pozostałych placówkach stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

5. Interwencje

W 2015r. zgłoszono 6 interwencji w następujących placówkach:

1. Przedszkole Niepubliczne „Bajkowy Zameczek” w Tarnowskich Górach, przy ul. Broniewskiego 27 - interwencja dot. wszawicy. Kontrola placówki w dniu 15.01.2015r. wykazała, że dyrektor placówki podjął działania proceduralne zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia – interwencja niezasadna.

2. Gminne Przedszkole nr 2 w Wieszowie - interwencja dot. wszawicy. Kontrola placówki w dniu 18.02.2015r. wykazała, że dyrektor podjął działania proceduralne zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia – interwencja niezasadna.

3. Szkoła Podstawowa nr 9 w Tarnowskich Górach - interwencja dot. wszawicy. Kontrola placówki w dniu 20.02.2015r. wykazała, że dyrektor podjął działania proceduralne zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia – interwencja niezasadna.

4. Szkoła Podstawowa nr 1 w Miasteczku Śląskim, ul. Dworcowa 5 – interwencja dot. braku dostępu do toalet. W dniu 28.05.2015r. przeprowadzono kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości – interwencja niezasadna.

5. Przedszkole Niepubliczne „Best Star Academy”, ul. Legionów 37c – anonimowa interwencja dot. zbyt dużej ilości dzieci w przedszkolu. W dniu 07.09.2015r. przeprowadzono kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości – interwencja niezasadna.

6. Przedszkole nr 17 „Bajkowe Wzgórze” w Tarnowskich Górach, ul. Norweska 2 – interwencja dot. wszawicy. W dniu 08.09.2015r. przeprowadzono kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości – interwencja niezasadna.

Wnioski:

Stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych ulega systematycznej poprawie.

Istnieje konieczność dalszego szerzenia profilaktyki zdrowotnej w placówkach oświatowo-wychowawczych w zakresie przeciwdziałania szerzenia się chorób pasożytniczych (wszawica, świerzb) z uwagi na częste zgłaszane w tym zakresie interwencje.

W roku 2015 wykonano w całości 8 decyzji administracyjnych zarządzających wydanych w latach wcześniejszych – w porównaniu z 2014r. realizacja zarządzeń zmniejszyła się.

Wydano 16 nowych decyzji administracyjnych. W porównaniu do 2014r. liczba ta uległa znacznemu zwiększeniu. Wydano 22 decyzje zmieniające termin wykonania – w porównaniu do roku ubiegłego ilość decyzji prolongowanych utrzymuje się na stałym poziomie.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie powiatu tarnogórskiego nadzorem objętych jest 394 obiekty o różnej formie prawnej, prowadzące działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych,
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników narażonych na rtęć i jej związki;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych,
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego w związku ze zgłaszanymi interwencjami pracowników,
- kontrola warunków i higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i produktów biobójczych,
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W roku 2015 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowanych zostało 114 obiektów, w których przeprowadzono 144 kontrole. W 41 zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień w zakresie:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- Braku aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- Braku rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;
- Nie poinformowania pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;

- Braku informacji na stanowiskach pracy dot. aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- Przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm;
- Braku sporządzania programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia.

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- Odnowienia ścian i sufitów w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych;
- Odnowienia ścian w pomieszczeniach pracy;
- Uzupełnienia ubytków w posadzkach pomieszczeń pracy;
- Urządzenia zgodnie z przepisami pomieszczeń higieniczno – sanitarnych;
- Zapewnienia prawidłowej wymiany powietrza w pomieszczeniach pracy;
- Zapewnienia prawidłowej temperatury w pomieszczeniach pracy;
- Udrożnienia kanalizacji ściekowej w urządzeniach higienicznosanitarnych;

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- Braku aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;
- Braku udokumentowania oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny;
- Nie poinformowania Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych o wprowadzaniu do obrotu mieszanin niebezpiecznych (stwarzających zagrożenie);
- Braku odpowiednich ochron indywidualnych dróg oddechowych.

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- Braku uwzględnienia narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne w ocenie ryzyka zawodowego;
- Braku rejestru prac narażających pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- Braku rejestru pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- Braku przeszkolenia pracowników w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne.

Uchybień w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych:

- Braku rejestru prac, w których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Braku rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Braku uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Braku informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym-

przekazywana właściwemu PWIS niezgodnie z obowiązującym wzorem-§ 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 41 decyzji administracyjnych.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W 2015 r. w 4 zakładach pracy stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się zakłady, w których od lat utrzymują się przekroczenia NDS i N na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki.

Zakładami, w których utrzymują się przekroczenia NDS i N są:

- Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim - substancje chemiczne: kadm i ołów,
- HSW Odlewnia Sp. z o.o. Tarnowskie Góry – hałas, pyły zaw. SiO₂,
- Zakłady Aparatury Chemicznej „Chemet” S.A. Tarnowskie Góry-hałas,
- Fabryka Maszyn i Urządzeń „TAGOR” S.A. Tarnowskie Góry –hałas,
- „QUINTO” Radzionków, ul. Objazdowa 5-9 – hałas,
- „GEKOPLAST” S.A. Krupski Młyn, ul. Krasickiego 13 - hałas

Zakłady realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzały i nadal wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych. Pracodawcy dostarczali na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

W ramach nadzoru w zakresie narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze skontrolowano 10 obiektów. W 9 obiektach stwierdzono uchybienia w zakresie braku spisu i kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin chemicznych, braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia i rejestru badań i pomiarów, przekroczenia NDN i NDS czynników szkodliwych w środowisku pracy, braku oceny ryzyka zawodowego, niewłaściwego stanu sanitarno-higieniczny pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, braku rejestru prac i pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 grupy zagrożenia, nie wyznaczenia i przeszkolenia pracowników do udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. W ślad za tym wydano 9 decyzji administracyjnych zarządzających.

W ramach nadzoru w zakresie warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników narażonych na rtęć i jej związki skontrolowano 3 obiekty. W 1 obiekcie stwierdzono uchybienia w zakresie: nieodpowiedniego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń pracy

oraz pomieszczeń higienicznosanitarnych. W ślad za tym wydano 1 decyzję administracyjną zarządzającą.

W ramach współpracy z Urzędem Celnym – Port Lotniczy K-ce Pyrzowice w roku bieżącym wydano 1 opinię w sprawie spełnienia przez produkty (liquidu do e-papierosów) wymagań bezpieczeństwa w zakresie przepisów prawnych dotyczących wprowadzania do obrotu mieszanin chemicznych olejków do e-papierosów.

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajduje się podmiot odpowiedzialny za pierwsze wprowadzenie do obrotu produktów biobójczych - firma: „Biotimex” S.C Maria Zając, Marek Kisiel w Krupskim Młynie ul. Zawadzkiego 9, będący producentem środków do dezynfekcji wanien do hydromasażu, wody basenowej. Obiekt znajduje się pod stałym nadzorem sanitarnym w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych zgodnie z aktualnymi przepisami prawnymi.

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się 2 podmioty: ZPUH „Centrochem” Kotula Sp. J. ul. Zagórska 159 i Przedsiębiorstwo Obrotu Produktami Chemii i Metalurgii PROMECH ul. Zagórska 167, zajmujące się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 3. Przedsiębiorcy posiadają karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu substancji sporządzone zgodnie z aktualnym stanem prawnym. Do każdej karty charakterystyki dołączone są scenariusze narażenia oraz sporządzone są raporty bezpieczeństwa.

Strategicznymi podmiotami będącymi producentami na terenie powiatu tarnogórskiego są zakłady: NITROERG Spółka Akcyjna 43-150 Bieruń, Plac Alfreda Nobla 1; Oddział 42-693 Krupski Młyn, ul. Zawadzkiego 1. Przedmiotem działalności spółki jest produkcja materiałów wybuchowych, produkcja chemikaliów nieorganicznych, produkcja wyrobów chemicznych, produkcja urządzeń i maszyn, sprzedaż hurtowa wyrobów, działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn, towarowy transport drogowy pojazdami specjalistycznymi i uniwersalnymi. Ponadto wykonywane są prace badawczo – rozwojowe w dziedzinie nauk chemicznych, prowadzone są składy materiałów wybuchowych pod ziemią i zakładach górniczych oraz unieszkodliwiane są odpady. Kontrolowane przedsiębiorstwo w systemie REACH pełni funkcję producenta, importera i dalszego użytkownika. Liczba wstępnych rejestracji przekazanych do ECHA- (Europejskiej Agencji Chemikaliów) podana przez przedsiębiorstwo wynosi 9 zarejestrowanych substancji – trójnitrorezorcyna, siarczan amonu (VI), azotan V potasu, azotan 2-etyloheksylowy, azydek ołowiu, nitrogliceryna (1,2,3 propanotriol), nitroglikol, siarczan VI potasu, azotan amonu.

Dokonano rejestracji właściwej dla 3 substancji: nitrogliceryny, nitroglikolu, azotanu 2-etyloheksylowego w ramach zawartego konsorcjum (data rejestracji 2010r.). Termin rejestracji właściwej azotanu amonu (31.05.2018r). Zostały sporządzone raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych - siarczan amonu, termin rejestracji właściwej przypada na 31.05.2018r. Kwas siarkowy, kwas azotowy wyodrębniono w procesie denitracji kwasów odpadów po produkcji azotanów alkoholi i są zarejestrowane przez ich wytwórcę (ZA Tarnów).

Produkowany azotan 2-etyloheksylowy (nitroce) eksportowany jest do krajów skandynawskich, Rosji i na Białoruś. Kontrolowany zakład jest importerem substancji: 4-azotan pentaetriolu (pentryt) ze Szwajcarii. Pracodawca przekazuje na bieżąco informację Inspektorowi do Spraw Substancji Chemicznych o mieszaninie niebezpiecznej lub mieszaninie stwarzającej zagrożenie wytwarzanej w zakładzie.

Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. 42-610 Miasteczko Śląskie, ul. Hutnicza 17.

Kontrolowane przedsiębiorstwo w systemie REACH pełni funkcję producenta i dalszego użytkownika. Przedsiębiorstwo jest producentem substancji w postaci własnej: cynk, spiek cynkowo-ołowiowy półprodukt wyodrębniony w miejscu wytwarzania (nie wprowadzany do obrotu) - substancja UVCB, ołów, kadm, metal Dore (zawiera ok. 98 % srebra) półprodukt transportowany poza miejscem wytwarzania substancja UVCB, kamień miedziowy (zawiera ołów i miedź) półprodukt transportowany poza miejscem wytwarzania substancja UVCB, kwas siarkowy, gips, żużel granulowany- produkt substancja UVCB. Huta Cynku jest członkiem europejskich konsorcjów zapewniających aktualizację danych niezbędnych do przekazania do ECHA (Europejskiej Agencji Chemikaliów) W skład konsorcjum wchodzi: konsorcjum cynkowe (cynk, spiek, żużel, konsorcjum kadmowe (kadm), konsorcjum metali szlachetnych (metal Dore). Liczba rejestracji wstępnych wynosi 10, właściwych rejestracji przekazanych do ECHA (Europejskiej Agencji Chemikaliów) podana przez przedsiębiorstwo wynosi 9 (*stop ołowiowo-cynkowy -termin rejestracji właściwej przypada na 2018r.*).

Zostały sporządzone raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych.

Przeprowadzono 11 kontroli w zakresie wprowadzania produktów umieszczonych w systemie RAPEX w sklepach ogólnobudowlanych, sklepach rowerowych. Na stanie obiektów nie odnotowano produktów umieszczonych w systemie RAPEX. Poinformowano kierownictwo iż, w/w produkty naruszają wymagania przepisów (załącznik XVII rozporządzenia REACH) stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, zawierają niedozwoloną ilość chloroformu i toluenu (norma <0,1%), nie mogą być przeznaczone do powszechnej sprzedaży.

Przeprowadzono 4 kontrole u dystrybutorów w zakresie wprowadzania do obrotu mieszanin chemicznych, w tym produktów biobójczych i detergentów. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, iż wprowadzane do obrotu mieszaniny chemiczne znajdują się w oryginalnych, jednostkowych, szczelnych opakowaniach, odpowiednio opisanych i oznakowanych w języku polskim, w zależności od klasyfikacji opakowania wyposażone są w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie. Informacje zawarte na oznakowaniu opakowań są spójne z treścią zawartą w sekcji 2 kart charakterystyk. Na oznakowaniu opakowania produktów biobójczych podana została tożsamość wszystkich substancji czynnych i ich stężenia w jednostkach metrycznych, numery pozwolenia Ministra Zdrowia na obrót produktem biobójczym zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2015r. poz. 1926). Informacje podane na oznakowaniu opakowaniu kontrolowanych detergentów spełniają wymogi - rozporządzenia nr 648/2004/WE z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. Urz. UE L 104 z 8.4.2004, str. 1 ze zm).

Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelnie podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (jedn. tekst Dz.U z 2015 r., poz.1203). Zgodnie z rozporządzeniem REACH pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji, sporządzone są raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych.

Dostawcy substancji lub mieszanin w łańcuchu dostaw współpracują, aby spełnić wymagania klasyfikacji, oznakowania i pakowania. Większość przedsiębiorców posiada karty charakterystyki, których układ i treść jest zgodny z załącznikiem I rozporządzenia Komisji (UE) Nr 453/2010 z dnia 20 maja 2010r. (Dz. Urz. UE. L 133 z 31.05.2010 ze zm) oraz zgodny z rozporządzeniem Komisji (UE) 2015/830 z dnia 28 maja 2015r. (Dz.U.U.E.L.2015.132.8 z dnia 2015.05.29) - dla substancji i mieszanin wprowadzonych po 01 czerwca 2015r. Oznakowanie opakowań substancji lub mieszaniny stwarzającej zagrożenie u dostawców są zgodne z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, z późn. zm.). lub rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2012 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych oraz niektórych mieszanin (jedn. tekst: Dz.U.2015. poz. 450).

Na terenie powiatu tarnogórskiego prowadzi działalność 29 zakłady, w których występuje narażenie na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Na stanowiskach pracy w zewidencjonowanych zakładach występuje narażenie na: azbest, benzen, benzyny, niskowrząca frakcja benzynowa, benzo(a)piren, benzydinę, bromian potasu, związki chromu VI – tritlenek chromu, kwas chromowy, amonu dichromian, sodu dichromian dihydrat, chromian potasu, dichromian potasu, wodzian hydrazyny, kobaltu chlorek 6 hydrat, ciecz chromowa, tlenki niklu, arsenu III tlenek (arszenik), fenoloftaleina, tlenki arsenu, kwas arsenowy V i jego sole (arsenin sodu, siarczan arsenu), kobaltu II siarczan 7 hydrat, tlenek kadmu, siarczan VI kadmu II, tlenek etylenu, smoły węglowe, paki węglowe, sadze węglowe, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, 0-toluidyna, chloroform, bromian potasu, kobaltu chlorek, promieniowanie jonizujące; prace związane z narażeniem na pył drewna twardego (dąb i buk); procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

2. Nadzór nad środkami zastępczymi

W ramach współpracy z Policją przeprowadzono 27 kontroli w zakresie zapobiegania wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz 20 wizytacji w celu monitorowania obiektów zamkniętych. Na terenie powiatu tarnogórskiego kontrole przeprowadzono w sklepie „Magic Blow Śmieszne Rzeczy” przy ul. Rynek 17 Przesmyk, w trakcie których stwierdzono wprowadzanie do obrotu tzw. „dopalaczy” przez firmy: Kubi Company z Pabianic, PJK Development oraz PJK Management z Poznania. Zabezpieczone produkty zostały przebadane przez Laboratorium Toksykologiczne „ToxLab” Sp. z o.o. z Katowic celem identyfikacji substancji zawartych w pobranych próbach środków zastępczych. Badania wykazały, iż substancje te wykazują działanie psychoaktywne i stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Wydano 4 decyzje administracyjne merytoryczne w zakresie zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych (1 decyzja dot. zakazu wprowadzania do obrotu zabezpieczonych produktów do czasu przeprowadzenia badań toksykologicznych, 3 decyzje dot. zakazu wprowadzania do obrotu produktów, w których stwierdzono obecność substancji psychoaktywnych). Każda ze stron prowadząca działalność w w/w obiekcie została obciążona karą pieniężną w wysokości 20.000 złotych.

3. Choroby zawodowe

W roku 2015 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 55 ocen narażenia zawodowego. W związku z podejrzeniem choroby zawodowej do PPIS w Bytomiu z prośbą o ocenę zwracały się jednostki orzecznicze oraz Inspektorzy Sanitarni z całego kraju.

PPIS w Bytomiu wydał 17 decyzji w sprawie chorób zawodowych, w tym 4 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 13 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające - pylica płuc (1), alergiczny nieżyt nosa (1), obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (1) oraz choroby zakaźne i ich następstwa (boreliozy) – 1 przypadek.

W/w choroby były spowodowane pracą w kontakcie ze szkodliwymi czynnikami: pyłami zwłókniającymi, hałasem oraz czynnikami biologicznymi (*Borrelia burgdorferi*).

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2014 i 2015

Numer choroby zawodowej i nazwa	2014r.	2015r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz. 1 – następstwo zatrucia tlenkiem węgla, zatrucie ołowiem	1	0
poz.3-pyłice płuc	1	1
poz. 12 – alergiczny nieżyt nosa	0	1
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	1	1
poz. 26 - choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	5	1
Razem	8	4

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie powiatu tarnogórskiego w porównaniu do roku 2014 spadła liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 8 na 4). W roku 2015 pojawiły się przypadki, których nie notowano w 2014r., tj. alergiczny nieżyt nosa (poz. 12 - 1 przypadek). W stosunku do 2014r. zmalała ilość stwierdzonych chorób zawodowych, głównie z poz. 26 – choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa (z 8 na 4 przypadki).

3. Interwencje

W 2015r. wpłynął 1 wniosek o podjęcie interwencji dot. nieprawidłowości w zakresie kart charakterystyki i oznakowania liquidów do e-papierosów przez firmę PINK FURY Sp. z o.o. z Tarnowskich Gór. W związku z powyższym przeprowadzono kontrolę, która wykazała, że podmiot odpowiedzialny za sporządzanie kart charakterystyki i oznakowania w/w produktów znajduje się poza terenem nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu. Wniosek o podjęcie interwencji został przekazany do właściwego PPIS.

Wnioski:

1. Warunki sanitarno – higieniczne w zakładach pracy na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu ulegają poprawie. Zauważa się poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy poprzez odpowiednie wykorzystanie osiągnięć nauki i techniki. U pracodawców zauważalna jest większa świadomość zagrożeń występujących na stanowiskach pracy. Bardziej respektowane są przepisy prawne dotyczące warunków higieniczno-sanitarnych związanych z działalnością zakładu. Pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.
2. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwie występujące w środowisku pracy.
3. Liczba zakładów w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie co w latach ubiegłych.
4. Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych zauważalny jest spadek liczby stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.
5. Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018r.
6. Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelniej podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (jedn. tekst Dz.U z 2015 r., poz.1203), ale mimo to nadal stwierdza się uchybienia.
7. W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym 2015r. przeprowadzono szereg kontroli, które w istotny sposób ograniczyły zjawisko wprowadzania do obrotu tzw. dopalaczy. Sklep znajdujący się na terenie powiatu tarnogórskiego uległ zamknięciu.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywnościowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (hotele, pensjonaty itp.), obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola, żłobki itp.), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, apteki, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbrosławice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarówice, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstępień od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 Powiat tarnogórski swoim zasięgiem obejmuje teren o powierzchni 64 252,71 ha. Planem zagospodarowania przestrzennego objętych jest ok. 74 % powierzchni terenu powiatu tarnogórskiego.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

- a. 1 opinię (negatywną) w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - dotyczącą zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- b. 12 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym: 1 dot. studium oraz 11 dot. planów,
- c. 16 opinii (pozytywnych) w sprawie opiniowania projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w tym: 3 dot. studium oraz 13 dot. planów.

Dla powiatu tarnogórskiego zaopiniowano:

- Ad a.** na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla:
- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety – Zachód” (negatywnie),
- Ad b.** na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla:
- projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radzionków
  - projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dzielnic południowych miasta Tarnowskie Góry: Bobrowniki Zachód, Repty Śląskie, Stare Tarnowice i osiedle „Przyjaźń”, w dzielnicy Stare Tarnowice w rejonie ulic: Bałtyckiej i Łanowej w Tarnowskich Górach,
  - projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dzielnic południowych miasta Tarnowskie Góry: Bobrowniki Zachód, Repty Śląskie, Stare Tarnowice i osiedle "Przyjaźń", w dzielnicy Śródmieście - Centrum w rejonie ulic: Szybów, Małej, Szczęść Boże, S. Staszica w Tarnowskich Górach,
  - projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dzielnic południowych miasta Tarnowskie Góry: Bobrowniki Zachód, Repty Śląskie, Stare Tarnowice i osiedle „Przyjaźń”, w dzielnicy Stare Tarnowice w rejonie ulic: Francuskiej, Włoskiej, G. Morcinka, Saperów, Fińskiej, W. Janasa, Donieckiej, Pyskowskiej w Tarnowskich Górach,
  - projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dzielnic południowych miasta Tarnowskie Góry: Bobrowniki Zachód, Repty Śląskie, Stare Tarnowice i osiedle „Przyjaźń”, w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne rejonie ulic: Świetlanej, Parkowej, L. Staffa, Małej, A. Puszkina, Kopalnianej w Tarnowskich Górach,
  - projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu przy ul. Zagórskiej w Tarnowskich Górach,
  - projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne w Tarnowskich Górach w rejonie ulicy Bolesława Śmiałego,

- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicach Strzybnica i Rybna w Tarnowskich Górach w rejonie ulic Grzybowej, K. Pułaskiego, 11-go Listopada, Raławickiej, J. Tuwima i Laryszowskiej,
- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety – Zachód”,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru nr 1 położonego przy ul. Księżogórskiej, dla obszaru nr 2 położonego przy ul. Orzechowskiej i ul. Holewiny oraz dla obszaru nr 3 położonego przy ul. 27 Stycznia w Radzionkowie
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic Bocznej, Kasztanowej i Wiejskiej w Brynku,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec w południowo – zachodniej części sołectwa Orzech,

Ad c. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt zmiany studium i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasteczko Śląskie,
- projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krupski Młyn,
- projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ożarówice,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Stare Tarnowice w rejonie ulic: Bałtyckiej i Łanowej w Tarnowskich Górach,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Śródmieście – Centrum w rejonie ulic: Szybów, Małej, Szczęść Boże, S. Staszica w Tarnowskich Górach,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Stare Tarnowice w rejonie ulic: Francuskiej, Włoskiej, G. Morcinka, Saperów, Fińskiej, W. Janasa, Donieckiej, Pyskowickiej w Tarnowskich Górach,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Bobrowniki Śląskie - Piekary Rudne w rejonie ulic: Świetlanej, Parkowej, L. Staffa, Małej, A. Puszkina, Kopalnianej w Tarnowskich Górach,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne w Tarnowskich Górach, w rejonie ul. Bolesława Śmiałego,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicach Strzybnica i Rybna w Tarnowskich Górach, w rejonie ulic Grzybowej, K. Pułaskiego, 11 – go Listopada, Raławickiej, J. Tuwima i Laryszowskiej,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru miasta Miasteczko Śląskie obejmującego Żyglin Wschód,

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Miasteczku Śląskim obejmującego zachodnią część Huty Cynku „Miasteczko Śląskie”,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego OSTRA GÓRA położonego w Miasteczku Śląskim,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru nr 1 położonego przy ul. Orzechowskiej, dla obszaru nr 3 położonego przy ul. J. Kuźaja oraz dla obszarów nr 5 i nr 6 położonych przy ul. Z. Nałkowskiej w Radzionkowie,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru północno-zachodniego sołectwa Szalsza,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety – Zachód”,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic Bocznej, Kasztanowej i Wiejskiej w Brynku.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Uzgodniono pozytywnie 1 wniosek Wójta Gminy Świerklaniec dotyczący tego zagadnienia dla inwestycji pn: „Budowa budynku mieszkalno – usługowego”.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 25 opinii sanitarnych, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- b. 5 opinii sanitarnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W 2015 r. nie wpłynął żaden wniosek o wydanie opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia oraz w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,

- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Podstawową grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły obiekty przemysłowe - 40 %, kolejną grupę stanowiły inwestycje drogowe – 20 % oraz inwestycje związane z gospodarką odpadami – 13 %. Katalog zaopiniowanych przedsięwzięć stanowiły poza tym inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, obiekty żywieniowo-żywnościowe, stacje paliw, obiekty handlowo-usługowe, inwestycje związane z wytwarzaniem ciepła i energetyką oraz inne.

Ad. 4 W roku 2015 uzgodnionych zostało 14 dokumentacji projektowych (pozytywnie), natomiast w 2014 roku liczba ta wynosiła 17.

Największy procent wśród zaopiniowanych projektów stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 43 % oraz zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej – 36 %. Pod względem ilościowym kolejną grupę stanowiły obiekty ochrony zdrowia, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową oraz inne.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 103 stanowiska odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 96 opinii sanitarnych dopuszczających do użytkowania obiektów budowlanych oraz 7 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii), natomiast w 2014 r. liczba ta wynosiła 79 opinii sanitarnych oraz 13 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 46 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 36 %, obiekty ochrony zdrowia – 17 % oraz zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej i inne – po 9 %. Kolejną grupę stanowiły obiekty przemysłowe, obiekty handlowo-usługowe, obiekty wychowania i nauczania, sportu i rekreacji, hotelarsko – turystyczne, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową oraz drogowe.

W 2015 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 100 kontroli inwestycji zlokalizowanych na terenie powiatu tarnogórskiego.

Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2015 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców powiatu.

Porównując rok 2015 i 2014 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy wzrost wydanych stanowisk o 11 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, wystawy. W roku 2015r. w powiecie tarnogórskim, przeprowadzono 16 wizytacji w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 43 narady dot. pozyskania partnerów oraz inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono :

- 10 akcji profilaktycznych
- 3 konkursy - opracowano regulaminy konkursów (konkurs wokalny: „Przedszkolacy super śpiewacy”, konkurs plastyczny: pt. „Drogi przenoszenia HIV” i konkurs fotograficzny: pt. „Stop nałogom nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”),
- warsztaty nt. antytytonizmu w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Radzionkowie dla uczniów.
- warsztaty nt. dopalaczy w szkołach gimnazjalnych dla uczniów w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i programu pt. „Smak życia, debata o dopalaczach”

W roku szkolnym 2014/2015 oraz 2015/2016 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE:

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół gimnazjalnych klasy I-III i klas V- VI szkół podstawowych.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był w 28 szkołach. W roku szkolnym 2015/2016 chęć udziału w niniejszym programie wyraziła jedna placówka. Łącznie program

realizuje 29 szkół. Dla szkoły, która zgłosiła swój udział po raz pierwszy, zaplanowane jest szkolenie w miesiącu marcu .

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu połączone z dystrybucją materiałów.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach. Przeprowadzono 1 wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdania z realizacji za rok 2014/2015 i przesłano do WSSE Katowice.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Przedstawiono ofertę programową nowym szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej edycji.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.
- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do gimnazjów, zachęcając ich do udziału.

Wnioski: Uwagi zgłaszane przez szkolnych koordynatorów programu, to mała liczba materiałów edukacyjnych, brak nowych form, późne dostarczenie materiałów do kolejnych edycji programu. W roku szkolnym 2015/2016 koordynatorzy szkolni do końca lutego nie otrzymali materiałów edukacyjnych, ponieważ nie dotarły one jeszcze do PSSE Bytom.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu. Cele i Zadania na rok 2015

Działania podjęte w 2015 roku w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy.

Celem głównym programu jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

W związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Papierosa, Światowego Dnia Rzucenia Palenia Tytoniu, podjęto następujące działania:

- Przeprowadzono narady, w związku z obchodami Światowego Dnia bez Papierosa i Światowego Dnia Rzucania Palenia
- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji, przeprowadzano pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu u 121 osób.
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia; tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób,
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach, Badania ankietowe przeprowadzane były przez pracowników PSSE w Bytomiu w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Akcje cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. "Czyste Powietrze wokół nas"

Program skierowany jest do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów.

Cel programu :

- Zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń,
- Wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był w 34 przedszkolach z powiatu tarnogórskiego, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 program realizują 32 przedszkola z powiatu tarnogórskiego.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono indywidualne szkolenia- narady dla nowych przedszkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych.
- Pozyskano kredki.
- Włączono się do współorganizacji festiwalu przedszkolnej piosenki o zdrowiu „Przedszkolacy super śpiewacy”.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach, przeprowadzono 8 wizytacji programowych.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu za 2014/2015r i przesłano do WSSE Katowice.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.

Wnioski: Program dobrze oceniony przez przedszkolnych koordynatorów, jednak ze względu na zbyt długi okres jego kontynuacji - VIII edycja i braku nowych form, materiałów koordynatorzy często robią przerwę rok-dwa w jego realizacji.

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”

Program skierowany jest dla uczniów I-III szkół podstawowych.

Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.

Cele szczegółowe to:

- Uporządkowanie i poszerzenie informacji na temat zdrowia,
- Kształtowanie u dzieci postaw odpowiedzialności za własne zdrowie,
- Uświadomienie dzieciom, że palenie tytoniu jest szkodliwe dla zdrowia,
- Uwrażliwienie dzieci na szkodliwe oddziaływanie dymu papierosowego związane z biernym paleniem,

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowało 16 szkół podstawowych, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 program realizuje 6 szkół podstawowych.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach przedszkolnych, przeprowadzono 1 wizytację programu.
- Sporządzenie sprawozdania z realizacji programu 2014/2015r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Wysłano pisma informacyjne zachęcające do realizacji programu w roku szkolnym 2015/2016.

Wniosek: Program bardzo słabo oprzyrządowany jedynie poradnik, dlatego też szkolni koordynatorzy programu rezygnują z jego realizacji.

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów klas starszych szkół podstawowych i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program skierowany jest dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i uczniów gimnazjum.

Celem głównym programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum.

Cele szczegółowe to:

- Integracja grup, wyróżnienie liderów, uzasadnienie i wzmocnienie postaw zobowiązujących do nie palenia,
- Ukazanie funkcjonowania ludzkiego organizmu i jego potrzeb, a przede wszystkim konieczność odpowiedniego odżywiania i czystego powietrza,
- Przekazanie wiadomości o zachowaniach asertywnych, uczenie się rozpoznawania swych zachowań oraz uświadomienie mechanizmów nacisku grupowego wraz z nauczeniem się sposobów odmowy,
- Uczenie rozpoznawania odczuć przeżywanych w sytuacjach trudnych, uświadomienie mechanizmów konfliktu, jak również uczenie umiejętności radzenia sobie z problemami,
- Uczenie umocnienia poczucia własnej wartości w zbudowaniu pozytywnego myślenia o sobie i kształtowania ważnych umiejętności w kontaktach z ludźmi.

W roku szkolnym 2014/2015 był realizowany w 26 szkołach gimnazjalnych i podstawowych.

W roku szkolnym 2015/2016 realizowany jest tylko w 3 placówkach.

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę programową szkołom.
- Przygotowano i przeprowadzono warsztaty o tematyce antynikotynowej dla uczniów w szkołach gimnazjalnych.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 1 wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Wysłano pisma informacyjne zachęcające do realizacji programu w roku szkolnym 2015/2016.

- Dystrybuowano materiały edukacyjne do placówek, które były zainteresowane materiałami.
- Przeprowadzono warsztatów antytytoniowych w szkołach wśród uczniów.

Wniosek: Program bardzo słabo oprzyrządowany. Do dyspozycji szkolnego koordynatora tylko poradnik dlatego, aby zachęcić do realizacji programu wprowadzono warsztaty w II semestrze roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016r nt. antynikotynizmu dla zainteresowanych szkół.

Profilaktyka HIV/AIDS

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Podjęte działania to:

- Przeprowadzono 4 narady w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z kampanią profilaktyki HIV/AIDS „Znam rekomendacje PTN AIDS”, „Jeden test dwa życia” oraz dostarczano materiały oświatowo-edukacyjne.
- Przygotowano i przeprowadzono akcję walentynkową w Domu Kultury „Karolinka” w Radzionkowie. Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej przygotowali punkt informacyjny z materiałami, zadbali o wystrój adekwatny do święta. Każdy zainteresowany otrzymał materiały edukacyjno – informacyjne związane z tematyką bezpłatnego testowania w kierunku HIV i AIDS (podkładki pod kubki, zakładki, kartki walentynkowe). W akcji wzięło udział 60 osób.
- Przekazano do mediów informację na temat obchodów Święta zakochanych 14 luty i Światowego Dnia AIDS –notki prasowe.
- Podczas „Dni Otwartych Urzędu Miejskiego” w Tarnowskich Górach, pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej przygotowali punkt informacyjny z materiałami, gdzie każdy zainteresowany otrzymał materiały edukacyjno – informacyjne związane z tematyką HIV i AIDS.
- Współorganizowano z Oddziałem Rejonowym PCK Bytom, Miejską Biblioteką Publiczną konkurs plastyczny pt. „Drogi przenoszenia HIV”. Do konkursu wpłynęło 19 prac z szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
- Czynnie uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2015r. z Rejonowym Zarządem PCK Bytom, gdzie prezentowano materiały edukacyjne w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.
- Dystrybuowano materiały informacyjno – edukacyjnych wśród zainteresowanych osób.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość? w ramach „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”- współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2014/2015 program był realizowany w 16 szkołach ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2015/2016 do jego realizacji przystąpiło kolejnych 10 szkół ponadgimnazjalnych. Łącznie program realizowany jest w 26 szkołach.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono szkolenia indywidualne dot. inauguracji programu w szkołach, które nie mogły uczestniczyć w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne i ankiety do szkół, gdzie realizowano program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 3 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.
- Przedstawiono ofertę programową nowym szkołom.
- Sporządzono wykaz szkół, które nie chcą realizować program 2015/2016, i które chcą realizować program, przesłano go do WSSE Katowice.

Wnioski: Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty. Szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Podstępne WZW

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe obejmują:

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi

Program był realizowany w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie tarnogórskim, w 14 szkołach ponadgimnazjalnych w klasach II, natomiast roku 2015/2016 program jest realizowany w 13 szkołach.

Zasadnicze działania:

- Przesłano informację oraz zachęcano koordynatorów do udziału w Olimpiadzie wiedzy nt. profilaktyki WZW B i C, ph. „Podstępne WZW”.
- Powołano komisje konkursową, wyłoniono prace na poziomie powiatowym zgodnie z wytycznymi, następnie przekazano je do WSSE Katowice.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 2 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2015/2016.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu.
- Pracownicy Sekcji OZ uczestniczyli w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.

- Dostarczone materiały edukacyjne i ankiety do szkół, gdzie realizowany jest program.

Wnioski: Program oceniono jako potrzeby chętnie realizowany w szkołach. Do etapu wojewódzkiego Olimpiady ph. „Podstępne WZW” zakwalifikowali się uczniowie z II Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica w Tarnowskich Górach.

Wybierz życie- pierwszy krok

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna)
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym
- Dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był w 8 szkołach, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 jest realizowany w 5 placówkach.

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach, zaproszono zainteresowane szkoły na szkolenie zorganizowane przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu,
- Dystrybuowano materiały edukacyjnych do szkół gdzie realizowany jest program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, przeprowadzono 1 wizytacje programu,
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015, Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2015/2016.

Wniosek Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach, gdzie większość stanowią dziewczęta.

Program „Znamie! Znam je?”

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania
- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2014/2015 był realizowany w 15 szkołach ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2015/2016 jest realizowany w 14 szkołach.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2014/2015r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2014/2015.
- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół oraz uzyskano zgodę na jego realizację,
- Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu, rozdystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne.

Wnioski: Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny.

Żywnie na wagę zdrowia

Cel programu to głównie:

- wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez właściwe odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej,
- poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach,
- podniesienie świadomości rodziców w kwestii „Odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”.

W roku szkolnym 2014/2015 program był realizowany przez 15 placówek, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 realizuje go 19 placówek oświatowych.

Zasadnicze działania:

- Zaproszono placówki do realizacji programu w roku szkolnym 2015/2016.
- Zorganizowano i przygotowano szkolenie połączone z dystrybucją materiałów edukacyjnych dla 7 koordynatorów nowo przystępujących placówek z powiatu tarnogórskiego.
- Przeprowadzono 2 narady w przedszkolach, w związku z wdrożeniem modułu „Klub Zdrowego przedszkolaka”.

Wnioski: Zauważalny wzrost udziału placówek oświatowych w programie, pomimo braku materiałów dla dzieci i uczniów. Brak zainteresowania wśród rodziców warsztatami: „Godzina ze zdrowiem”.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty, skierowany dla uczniów szkół gimnazjalnych.

Cel programu : dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

Zasadnicze działania:

- Zaproszono szkoły do realizacji programu.
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu (z powiatu tarnogórskiego uczestniczyło 22 koordynatorów z 22 placówek gimnazjalnych zgłoszonych do realizacji w tym programie).
- Do realizacji programu z powiatu tarnogórskiego przystąpiły 3 Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze z Kalet, Krupskiego Młyna oraz Radzionkowa.
- Zaproszono przedstawiciela Komendy Policji w Tarnowskich Górach do udziału w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały programowe.
- Przygotowano i przeprowadzono 2 warsztaty nt. dopalaczy w szkołach gimnazjalnych, w związku z realizacją programu, w których uczestniczyło 95 osób.

Wniosek: Program realizowany jest przez wszystkie placówki gimnazjalne z powiatu tarnogórskiego. W 2016r. będą przeprowadzane wizytacje w placówkach, celem sprawdzenia, jak radzą sobie z wdrożeniem nowego programu w szkołach.

Interwencje i akcje nieprogramowe, które realizowano w 2015r. to:

Akcja edukacyjna pt. „Brazowo, ale czy zdrowo”

Cel -kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego. Podniesienie świadomości , jak i wiedzy na temat procesów zachodzących w organizmie podczas opalania w solarium.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 12 narad i nawiązano współpracę z właścicielami ośrodków i wypożyczalni sprzętu wodnego nad zalewem Nakło – Chechło, właścicielami basenów, placówkami oświatowo - wychowawczymi, gdzie odbywały się półkolonie oraz MOSIR, którzy wyeksponowali plakaty „Brazowo, ale czy zdrowo”.
- Nawiązano współpracę z Stowarzyszeniem Górnośląskich Kolei Wąskotorowych w Bytomiu - oplakatowano kolejkę wąskotorową na trasie Nakło-Chechło. Kolejka wąskotorowa kursowała w weekendy oraz święta na odcinku : Bytom-Zalew Nakło-Chechło-Miasteczko Śląskie. Zalew Nakło - Chechło to najczęściej odwiedzany

zbiornik wodny w powiecie tarnogórskim. Przez okres lipiec-sierpień tego roku podróżowało 9650 osób.

- Nawiązano współpracę ze Świetlicą Środowiskową „Przystań” w Kaletach . W okresie wakacji przygotowano i przeprowadzono akcje profilaktyczną:” Dopalacze-Wypalacze” dla dzieci i młodzieży przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej. Na warsztatach poruszono tematykę interwencji nieprogramowej : „Brązowo , ale czy Zdrowo?”. Podczas akcji przeprowadzono krótką pogadankę , gdzie zwrócono uwagę na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania i przebywania na słońcu. Akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem zarówno ze strony dzieci i młodzieży uczestniczącej w warsztatach (25 osób), jak i wychowanków świetlicy.

Akcja –antybiotyki

Cel - zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykoodporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 3 akcje profilaktyczne, podczas których zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów dla zainteresowanych osób.

Organizacja Światowego Dnia Zdrowia

Hasło – „Z pola na stół –uczyn jedzenie bezpiecznym”.

Grupa docelowa - ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorców produkujących żywność.

Zasadnicze działania:

- Wysłano informacje do lokalnych mediów, w sprawie obchodów i hasła Światowego Dnia Zdrowia 2015.
- Przeprowadzono naradę, w związku z organizacją działań w ramach Światowego Dnia Zdrowia.
- Zorganizowano szkolenie dla przedsiębiorców:
  - w dniu 21.04.2015r. Wolny Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości Tarnowskie Góry uczestniczyło -19 osób.

Organizacja Kampani Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Cele:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania

- Przeprowadzono 7 narad, w związku z organizacją kampanii.
- Podczas 4 akcji zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.

- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Kampania społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”

Cele kampanii

- Upowszechnienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń, w tym krwiopochodnych w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu, odnowy biologicznej.
- Poprawa warunków higienicznych w w/w zakładach.
- Uświadomienie znaczenia i konieczności stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług.
- Ograniczenie występowania zakażeń krwiopochodnych.

Zasadnicze działania

- Zwrócono się do Starosty powiatu tarnogórskiego o włączenie się w kampanię oraz udostępnienie lub wskazanie sali, gdzie można zorganizować szkolenie.
- Przygotowano i dostarczano osobiście, bądź za pośrednictwem poczty informację o szkoleniu do wybranych zakładów z terenu powiatu tarnogórskiego.
- Zbierano zgłoszenia w formie elektronicznej.
- Zorganizowano szkolenie dla zainteresowanych osób.
- Przygotowano zaświadczenia dla uczestników szkolenia.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem szkolenia.
- Sporządzono sprawozdania z pierwszego etapu kampanii.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem podsumowana II Etapu Kampanii: „Mam świadomość jak być zdrowym”.

Wniosek: W szkoleniach uczestniczyło łącznie 53 osób z 47 zakładów

Akcja edukacyjna „Bezpieczne ferie 2015”.

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego.

Zasadnicze działania

- Przesłano drogą elektroniczną plakat „Bezpieczne Ferie 2015” do urzędów miast : Radzionków, Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety oraz urzędów gmin : Tworóg, Krupski Młyn, Zbrosławice, Świerklaniec, Ożarówce.
- Przeprowadzono warsztaty profilaktyczne na temat zdrowego odżywiania i bezpiecznego spędzania czasu dla dzieci podczas półkolonii w Szkole Podstawowej Nr 13 w Tarnowskich Górach.
- Sporządzano sprawozdanie z akcji bezpieczne ferie.

Wniosek: Warsztaty przeprowadzono wśród 38 dzieci.

Akcja Dopalacze-wypalacze „środki zastępcze”

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-

edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Zasadnicze działania:

- Przesłano informację do urzędów miast i gmin, placówek oświatowo wychowawczych w celu umieszczenia informacji na swoich stronach internetowych.
- Przeprowadzono narady organizacyjne z partnerami akcji.
- Dystrybuowano materiały dla zainteresowanych osób.
- Zorganizowano akcje, podczas których przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób, wyeksponowano materiały edukacyjne w widocznym miejscu,
- Prowadzono pogadanki wśród młodzieży, ze szczególnym nasileniem w okresie wakacji.

Wnioski: Akcje bardzo potrzebne, cieszące się zainteresowaniem wśród uczniów, jak i kadry pedagogicznej. Dużym powodzeniem cieszyły się testy w alko i narkogoglach, z których skorzystały 192 osoby.

V Festiwal Piosenki o zdrowiu pt. „Przedszkolacy super śpiewacy”

Cel konkursu:

- Uważliwienie dzieci na potrzebę dbania o własne zdrowie.
- Propagowanie kultury muzycznej wśród dzieci.
- Twórcza wymiana doświadczeń muzycznych wśród dzieci oraz ich opiekunów.
- Kształtowanie umiejętności współzawodnictwa.

Zasadnicze działania

- Przygotowano regulamin i rozesłano go do przedszkoli.
- Przygotowano dyplomy i podziękowania dla uczestników konkursu.
- Przyjmowano zgłoszenia uczestników w formie elektronicznej.
- Pozyskano patronaty i nagrody.
- Sporządzono listę dot. kolejności wystąpienia uczestników.
- Uczestniczono w pracach w komisji konkursowej.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem konkursu.

Regulamin wysłano do wszystkich przedszkoli, które realizowały program pt. : „Czyste powietrze wokół nas”.

Organizacja szkolenia nt.: „Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty”

Cel Poszerzenie wiedzy nt.: „Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty”, w związku ze zmianą rozporządzenia.

Ramy czasowe 21.10, 04.11,12.11.,25.11.2015 r.

Zasadnicze działania;

- Przygotowano i dostarczono informacji o szkoleniu w wersji papierowej do Urzędów Miasta (wydział edukacji) Tarnowskie Góry, Radzionków.
- Zorganizowano 4 szkolenia dla zainteresowanych osób z placówek oświatowych.
- Zbierano zgłoszenia uczestników w formie elektronicznej.
- Przygotowano zaświadczenia dla uczestników.

- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem szkoleń.

Szkolenia cieszyły się dużym zainteresowaniem uczestniczyło łącznie 76 osób z 50 placówek oświatowych z powiatu tarnogórskiego.

Inne przedsięwzięcia, do których włączyła się w czynna realizację Sekcja Oświaty Zdrowotnej to:

Śląska Wiosna ze Zdrowiem 2015r i Śląski Festiwal Zdrowia połączony z przemarszem różowej wstążeczki

Dzięki współpracy z Radną Sejmiku Śląskiego Barbarą Dziuk możliwe było zorganizowanie ww. akcji

Cel - propagowanie zdrowego stylu życia.

Zasadnicze działania to:

zorganizowano „Miasteczko Zdrowia” w Centrum Handlowy HALA w Tarnowskich Górach, w dniu 30.04.2015r., 10.10.2015r. oraz w Tarnogórskim Centrum Kultury w Tarnowskich Górach w dniu 30.09.2015r., gdzie wszyscy spragnieni wiedzy na temat swojego stanu zdrowia mogli bezpłatnie skorzystać z konsultacji lekarskich i kosmetycznych, natomiast pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Sekcji Promocji Zdrowia WSSE Katowice zorganizowali punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi oraz przeprowadzili pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu. Dla najmłodszych przygotowano kącik rysunkowy -kolorowania obrazków o tematyce zdrowotnej. Dodatkowo podczas Śląskiego Festiwalu Zdrowia połączonego z przemarszem różowej wstążeczki, wypuszczono balony do nieba jako znak solidarności z chorymi na nowotwory.

Akcje cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Bytomiu dzięki bardzo dobrej współpracy z Zarządem Rejonowym PCK Bytom włączyli się także w akcje organizowane przez PCK „**Rejonowych Mistrzostw Udzielania I Pomocy**”, „**Olimpiadę Wiedzy o Zdrowiu PCK**” i **Wampiriadę** oraz dzięki współpracy z **pełnomocnikiem Burmistrza Miasta ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Tarnowskich Górach**, włączyli się w organizację Dni Otwartych Urzędu Miasta w Tarnowskie Góry poprzez organizację stanowiska z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dostępnymi dla każdego zainteresowanego mieszkańca. Przeprowadzano również pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu głównie dla osób palących papierosy.

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są również poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice,
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,
- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań,

- pozyskiwanie bezpłatnych czasopism, ulotek, broszur, gadżetów, pism na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają w zubożeniu działań oświaty zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w powiecie tarnogórskim realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Inspekcji Sanitarnej szkoły realizują programy proponowane przez Inspekcje Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach oraz zbyt późne otrzymanie materiałów z WSSE Katowice niezbędnych do realizacji programu. Materiały w formie elektronicznej przesyłane do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczane na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice są bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej.

Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć czy programów w roku 2015 była zadowolająca.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nawiązywali współpracę z różnymi podmiotami w celu pozyskania materiałów, gadżetów i nagród. Władze Miast i Gmin chętnie włączali się w akcje profilaktyczne i w miarę swoich możliwości wspierali gadżetami i nagrodami konkursy organizowane przez PPIS w Bytomiu. Chętnie zamieszczali na stronach internetowych informacje w formie elektronicznej oraz pomagali przy organizacji akcji profilaktycznych. Organizowane konkursy, warsztaty niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt. zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym. Zaobserwowano iż, zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno-edukacyjne czy też wykonać testy w alko i narkogoglach. Większość osób, u których przeprowadzono pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu deklarowało chęć zerwania z nałogiem.

W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba jest ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badan Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. Czwarta z sekcji - Sekcja Przygotowania Podłóż przygotowuje podłoża hodowlane dla potrzeb wszystkich Sekcji wykonujących badania mikrobiologiczne i bakteriologiczne.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania. W roku ubiegłym w ramach doskonalenia Systemu Zarządzania rozszerzył zakres akredytowanych metod w obszarze badań mikrobiologicznych żywności o dodatkowe matryce produktów oraz uaktualnił zakres badań mikrobiologicznych wody dostosowując zapisy w zakresie do wymaganego obszaru prawnego. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej audytorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań, co owocuje brakiem niezgodności na auditach zewnętrznych.

a) Sekcja Badań Wody w 2015 roku przeprowadziła badania :

- wody wodociągowej i przeznaczonej do spożycia : przebadano 225 próbkki
- wody z basenów kąpielowych : przebadano 221 próbek
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 175 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 13.11.2015 (Dz. U. 2015 poz. 1989). Oznaczone były : bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, ogólna liczba mikroorganizmów, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotyny, azotany, żelazo, mangan, utlenialność, twardość ogólna, wapń, magnez, fosforany. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W basenach badano liczbę gronkowców koagulazo-dodatnich, bakterie *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano nieznaczny spadek w ilości przeprowadzonych badań.

b) Sekcja Badań Żywności w 2015 roku wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

W ramach urzędowej kontroli zgodnie z rocznym planem poboru próbek na 2014 rok z terenu powiatu tarnogórskiego mikrobiologicznie przebadano prawie wszystkie grupy produktów – 119 próbek, głównie w kierunku *Salmonella* i *Listeria monocytogenes*, a dodatkowo w pewnych grupach produktów w kierunku *Bacillus cereus*, *Enterobacteriaceae*. Zbadano 25 próbek mleka i przetworów mleczarskich, 25 próbki ciastek i wyrobów cukierniczych,

5 próbek wyrobów garmażeryjnych, 5 próbek przypraw, 5 próbek warzyw i ziaren zbóż oraz kaszki dla niemowląt i małych dzieci. Kwestionowano 5 próbek lodów za zawyżoną liczbę bakterii *Enterobacteriaceae*. Kontrolą sanitarną objęto również przypuszczalne ogniska zatruc pokarmowych, z których przebadano 10 próbek żywności i 9 wymazów sanitarnych.

W roku 2015 monitoringiem mikrobiologicznym objęte były następujące grupy produktów: mleko i przetwory mleczne, lody, ciastka z kremem.

Fizykochemicznie zbadano 48 próbek w tym 8 próbek mięsa i ryb w kierunku zawartości azotanów i azotynów, 7 próbek warzyw w kierunku zanieczyszczeń azotanami i azotynami, 14 próbek w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych – badano próbki przetworów zbożowych, orzechów, przypraw, kawy i herbaty. Ponadto zbadano 16 próbek sanitarnych w kierunku szkodników zbożowo-mącznych w tym 5 zdyskwalifikowano.

Monitoringiem fizykochemicznym objęto:

- warzywa: różne rodzaje sałaty, szpinak świeży i mrożony - badanie w kierunku azotanów
- suplementy diety – w kierunku znakowania
- środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego – w kierunku znakowania.

Liczba badań żywności w porównaniu do roku ubiegłego uległa nieznacznym wahaniom w poszczególnych grupach asortymentowych i jest zależna od rocznego planu pobierania próbek opracowywanego rokrocznie przez WSSE w Katowicach.

c) **Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń** - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek *Salmonella* i *Shigella*,
- badania parazytologiczne
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

W roku 2015 w sekcji wykonano:

- 2633 badania u 877 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby
- 214 badań u 82 osób, które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi
- 51 badań u 18 osób, u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych
- 59 badań u 23 osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu
- 21 badań 9 osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną
- 112 badań u 57 osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego

W porównaniu do roku ubiegłego znacząco zwiększyła się liczba badań osób które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi, liczba badań osób u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych, liczba badań osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu, liczba badań osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną oraz badań w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego.